

140
1983/2

ISSN 0189 - 5978



სპორტისა და ფიზიკური აღზრდა

4
1983



ს. ანგონი

მოთარგმნა



მხატვარი
ელ. ანთონაძე

ლენინი ფანჯარასთან იდგა. ხელუბი ღრმად ჩაეწყო შარგლის ჯიბეებში. ორფანჯრიან, მაღალჭერიან კაბინეტში ნესტი და სიცოცხე იყო გამდგარი. მოსკოვში ზამთრის მიწურულს, სუსხიანი დღეები დაიჭირა.

რუსეთის დედაქალაქი ყინვის მარწყუბში მოექცა. სამოქალაქო ომით გაწამებულ, სისხლისაგან დაკლილ ქვეყანას, შიმშილიდან და ნგრევასთან ერთად, ახალი მტერი — სიცოცხე მიემატა.

მშენებარებდა ტიფი. ლენინმა ამოიხორცა. უცებ მკვეთრი მოძრაობით ამოიღო მარჯვენა ხელი ჯიბიდან და მავიდას მიუქდა.

უბრალო, მოწაფის კალამი სწრაფად ამოძრავდა და ქაღალდზე დაუმთავრებელი, შემოკლებული სიტყვებისაგან შემდგარი გაურკვეველი ფრაზები დატოვა. აზრები ერთმანეთს უსწრებდნენ და ლენინიც საჩქაროდ ინიშნავდა გადაუღებელ საქმეებს.

ლენინის ძალ-ღონესა და დროს მთლიანდ ნთქედნენ ეს საქმეები, მათ შორის — ზრუნვა საბავშვო სახლებზე, რომლებიც ზოგჯერ უშეწოდ რჩებოდნენ; სოფლის მოსახლეობისათვის წიგნების გამოშვება; მუშებში უღუფის განაწილება; ვიზარება ფრონტებზე, საიდანაც დღისით და ღამით შემაშფოთებელი ცნობები მოდიოდა.

კალამი წამით გაჩერდა. თეთრმუშამბაგადაქრული კარი წყნარად გაიღო და მდივანი გამოჩნდა.

— ვლადიმერ ილიჩ, — თქვა მან ხმადაბლა.

ლენინს არ გაუგონია. ფიქრში იყო წასული.

— ვლადიმერ ილიჩ!..

ლენინმა თავი ასწია.

— ჰო, — თქვა და ახალ ფურცელს დასწვდა.

— ვლადიმერ ილიჩ, თქვენი ნახვა უნდა ამხანავ კორმუნოს.

— კეთილი, — უთარა ლენინმა.

მიდიანი ვადიდა და კარი უხმოდ მიიხურა, ვლადიმერ ილიას ძემ კი წერა განაგრძო. მაგრამ, როგორც კი ოთახში მობრძანდნენ შემოდიდა ფეხი მისმა ძეგლმა ნაცნობმა, ვანდარმა, ტანშორიკიანმა, სათვლიანმა მეცნიერმა, ლენინს მყისვე წამოადგა და მისკენ გაემართა.

17.463

— მობრძანდით, ლენინდ ალექსევიჩი, მობრძანდით, — ერთ-ერთი არბილი სავარაუდოდ მიუთითა. — დაბრძანდით, ვეთაყვა...

ლონინდ ალექსის ძე კორმუნოვი მობრძანდულად დაჯდა სავარაუდოდ და ფეხები ლენინის სამუშაო მაგიდასთან სწორი კუთხით მისდგომო მგიდის ქვეშ დაიმაღლა. ის ებრაელებით გააცნო, რომ უხერხულობა იგრძნო და უფრო დაირცხვინა. მაგრამ, როცა შეხედა ლენინს, რომელიც თავის წინულ სავარაუდოდ ჩაჯდა, დამშვიდდა.

— როგორაა თქვენი ჯანმრთელობის საქმე, ლენინდ ალექსევიჩი, — ჰკითხა ლენინმა. — ხომ არ უჩივით?

— გმადლობთ, ვლადიმერ ილიჩი. არ უჩივია...

— კარგია. მიიმე დროა, ლენინდ ალექსევიჩი, მაგრამ უნდა დავლიოთ.

როცა ლენინი გაჩუმდა, კორმუნოვმა დაიწყო:

— მე ტიბორში ექსპედიციის მოწყობის თაობაზე ვაწუხებთ, ვლადიმერ ილიჩ. თქვენ, რასაკვირველია, იცით, რომ ათას ცხრაას ოცა წელს სწავლულ მსოფლიოსათვის უღრუნად საინტერესო ამბავი მოხდა. ეს მოვლენა საქმოდ იშვითია, და თავისი მასშტაბითა და, შესაძლოა, მნიშვნელობითაც უჩვეულო. ციმბირის ტაიგაში მეტეორიტი ჩამოვარდა. — კორმუნოვმა ლენინს შეხედა. ვლადიმერ ილიას ძე ყურადღებით შესჴეკვიროდა მას და კორმუნოვს მოეჩვენა, რომ ლენინს მშვენიერად ასსოვდა მეტეორიტის ჩამოვარდნის ამბავი და ისიც იცოდა, თუ რა აზრები და სურვილები ჰქონდა მას. მეცნიერს: ამიტომ ითვარა, ჩემი მოხსენებით მხოლოდ ძვირფას დროს ვარაუძევ მოუ-

ცეულ კაცსო, და ნა დაება:

— ეს მეტეორიტი... თუმცა თქვენ ყველაფერი ეს იცით...

— ტყუილად ფიქრობთ ასე, ლონინდ ალექსევიჩი, — მიუგო ლენინმა. — მე აზრადი ვიცი იმის გარდა, რომ საღიდავ ოდესღაც მეტეორიტი ჩამოვარდა.

გამხრევებულმა და გამხიარულებულმა კორმუნოვმა დაიწყო თავისი აზრების გამოთქმა, რომლებიც კარგა ხანია უნდა ლენინისათვის გავიზარებინა:

— თუ გავითვალისწინებთ, რომ ყველაზე ღიდ მეტეორიტად ითვლება ოცდათექვსმეტნახევარი ტონა სიმძიმის მეტეორიტი, მაშინ ჩვენი ტიპობრივი მეტეორიტი პირადად მე დღემდე ცნობილ მეტეორიტებთან შედარებით გვიანჭურად წარმოიადგენია. მაგრამ უბედურება ის არის, რომ ამ მეტეორიტის ზუსტი ადგილსამყოფელი აქამდე არ არის გარკვეული.

— და თქვენ მეტეორიტის სანახავად წსავლად გსურთ? — ჰკითხა ვლადიმერ ილიას ძემ, როცა კორმუნოვმა პაუზა გააკეთა.

— დიახ, დიახ, მართლაც ასეა, — მიუგო მეცნიერმა და საჩქაროდ დასძინა: — მე მესმის, რომ ახლა ამის დრო არ არის... მე მხოლოდ ცოტადაიქნენ ვითხოვ. გვეწყინება კაცს, რომ საზღვარგარეთ საზოგადოებები იქნება ამ მეტეორიტის შესასწავლად, ჩვენ კი...

— არა, არა, არა, — სწრაფად წარმოთქვა ლენინმა. — საზღვარგარეთი არ არივარ შუაშია. იქ ამანე ნურც ილაქნებებენ. რა არის საქმე თქვენი ექსპედიციისათვის?

— აი, ეს გავამზადებ, — მეცნიერმა შიგადა დაჩიბიდან ორად ვაკეცილი ჟალად, ამოიღო. — ევეცადებ რაც შეიძლება. ნაკლები მითხოვია. ვლადიმერ ილიჩ.

ლენინმა სია გამოართვა და ვადავთვალერება დაუწყო. რაც უფრო ქვევით ჩიდიოდა, უფრო და უფრო იქვევითხოდა. კორმუნოვს არასოდეს არ ენახა ლენინის სახეზე ასე ჰკავიოდ გამოხატული ნალველი, ბოლოს, ვლადიმერ ილიას ძემ სია მაგიდაზე დადო, ქალაღდს მარცხენა ხელი გავ-

დაუსვა, თითქოს საწორბესო, და მკარცნი შეუხებულ სახე სწავლულსკენ მიუბრუნდა.

კორმუნოვმა გაუბედავად თქვა: — თუმცა... სიის შემოკლება კიდევე შეიძლება. პერი — ნაკლებ... შეიძლება ერთი თეოდოლოტიც ამოვავდოთ. გარდა ამისა...

ლონინი მეცნიერის გვერდით, ოთახის კუთხისკენ იყურებოდა, თითქოს ვერც კი ამჩნევდა სტუმარს.

— „თეოდოლოტი ამოვავდოთ, — გაიმეორა მან, მერე ფიქრიანი მზერა კორმუნოვზე გადაიტანა და წამოიღება.

ვლადიმერ ილიას ძემ ხელები შარგლის ჯინებში ჩაიწყო და კაბინეტში ბოლოს ცემას მოჴკავა.

— იქ ხომ ტყავა, ათასობით ვერცხლად ულარიანში? ბობოქარი მდინარეები: ნადირი; უგზობა; ასობით ვერსზე კაცოვილს ვერ შეხედებია... გესმით თქვენ ეს? — ლენინი რაპარაკობდა მკეახელ და მტკიცედ, თითქოს ცდილობდა, დახმარებულ მეცნიერს ვითარების გარკვევაში.

ცოტა ხანს იყუარა.

— თქვენ ყველაფერი ეს იცით, — თქვა უფრო რბილად. დახედა სიდას და ნანაგრძი: — „ღიდში ვირვანკა პური, ხუთი ვირვანკა საქარო ყველასათვის, თამბაქო...“ — ვითომოდ და ვლადიმერ ილიას ძე და მის ხმაში ხან სიმაკაცო ეტყურა, ხან — ეუბანყოფილებდა, ხანაც გაეცირებდა.

— შაქარი შეგვიძლია ამოვავდოთ სიღიდან, თამბაქო კი, მამატივე და, აუცილებელია: კოლოებს აფრთხოვს.

— ვადალები თქვე კორმუნოვმა. თითქოს არც გაუგონიაო ნათქვამი, ლენინი განავტობდა:

— „აბუშუელი ხელსაწყობის შა-

განკვეთილი 1926 წლის

სახანძროსი სია მ. ი. ილიაის მონაწილეობით 1918-1926 წლებისათვის



კომუნარი

4 აპრილი 1983

საქართველოს კომუნარული რესპუბლიკის სახანძროსი



აუცილებელი პირობა

მდიდარი და კარგი ტრადიციების მქონე თბილისის 25-ე საშუალო სკოლას მიმდინარე წელს არსებობის 80 წელი უსრულდება. ყოველთვის გამოირჩეოდნენ მისი აღსაზრდელები სანიმუშო დისციპლინითა და მაღალი აკადემიური მოსწრებით.

სკკპ ცკ-ის 1982 წლის ნომერბის პლენუმის გადაწყვეტილებების და ამ პლენუმზე სკკპ ცკ-ის გენერალური მდივნის ახ. ო. გ. ანდროპოვის მიერ წარმოთქმული სიტყვის საბასუხოდ, სანიმუშო დისციპლინისათვის, მაღალი შეგნებისა და ორგანიზებულიობისათვის დაწყებული მოძრაობაში ჩაება სკოლის პედაგოგიური კოლექტივი, თითოეული მოსწავლე.

დისციპლინის დარღვევა მოსწავლეთა მხრივ გამოისახება დღლის გაუმართებელ ვარჯიშებსა და გაკვეთილებზე დაგვიანებით. გაკვეთილის უმიზნოდ ვაკცევის შემთხვევაში, დისციპლინის დამრღვევთა შრომულმა გაცუობინებთ სამსახურში და სიმძიმედად დასჯის მიერ ჩატარებულ დონისძიებებზე ეღებულობთ პასუხს. სკოლაში დაწესებულია მორტიგობა, შედგენილია გრჯიკი, რომლის მიხედვითაც კლასებს ევალბებთ თვალყურით აღვიწონ მოსწავლეთა ქცევას შეხვედნებზე, იმას, რომ ბავშვები ზეარის ღარკვისთანავე შევიდნენ კლასში, რათა ვაკცეთილი ორგანიზებულიად დაიწყოს. ამადლდა მოსწავლეთა მოვალეობის გრძნობა, თითოეული მათგანი ცდლობს სამაგალითო იყოს სწავლასა და შრომის, არც თვითონ შერცხვენს და არც კლასის შეარცხვენს.

მოვალეობათ, დისციპლინა მთავარი ფაქტორია სკოლაში, მასწავლებელი კი ორგანიზებულიობის, მაღალი წინაბორივი თვისებების, გულკეთილობის და პატიოსნების ეტალონია მოსწავლეთათვის.

ამბობ, ჩვენ — პედაგოგებს გვაევალება დარჩეულად ვეძაროთ სპეკოთა მასწავლებლის სახელი, ყურა-

დლებით მოვეკცეთ თითოეულ მოსწავლეს, ღრმად ჩავწედეთ მის სულიერი სამყაროს, ვიყოი მისი მგობრივად და მრჩეველი, დავებნარო, როცა უნირს და დავტუქსით, როცა მას იმსახურებს. დამაჭერე, მენლა 1236 ბავშვის გულის ამოცნობა, მაგრამ ყველა ჩვენგანი ასრჩებს მას და ცდილობს მოსწავლეთთან კეთილი, მეგობრული დამოკიდებულების დამყარებას.

სკოლაში სისტემატურად ტარდება დისციპლინის კვირეული, რომელზედაც ინფორმაციით წარდებიან კლასის ხელმძღვანელები, ხორცილებება სასწრაფო დონისძიებანი ამა თუ იმ დარღვევის აღმოსაფხვრელად. კარგად შეუაბოს ჩვენი მოსწავლეთა შტაბი „ნორი ქერეისკელი“. ბავშვები მასწავლებელთან ერთად ამოწმებენ, თანაჯანსელთაგან ხომ არავინ დახებებდა ქუჩაში უსაქმოდ, დადანი ბიზნეს ცხვრების პირბების შემამოწმებლად; იმის გასარკვევად, თუ როგორ ამზადებენ მოსწავლეთი ვაკცეთილებს.

ჩვენი კოლექტივი ცდილობს, სკოლის აღსაზრდელები სანიმუშო იყვნენ, როგორც სწავლის, ისე დისციპლინის და შრომის მხრივ. მათი იღეურ-პოლიტიკური, შრომითი და წინაბორივი აღზრდა ჩვენი უპირველესი ამოცანაა, დისციპლინა, წესრიგი და ორგანიზებულიობა — ჩვენი მუშაობის აუცილებელი პირობა.

თეიმურაზ ანდროპოვი, თბილისის 25-ე საშუალო სკოლის დირექტორი.

გარდამხანა

დემიტროველთა ცნობილ მოწოდებას ჩვენი სკოლის პონირული რაზმეული მამუნე გამოცხმასურა და, შეიძლება ითქვას, აქტიურადაც. განსაკუთრებით ცხადად ეს აქტიურობა შ. გამცემლიძის სახელობის №1 რაზმის (VII-ა კლასი) შეკრებზე გამოჩნდა. პონირებმა მათა ტურამილმა, გავა შურარამა, ლალი სიდაგინიძემ, ეკა გახუამ, გია სულაბერიძემ და სხვებმა მკაცრად იმსჯელეს იმ საგრძნობს ხავეზებზე, რომლებიც ქვე კიდეც გვევდება დისციპლინის ხე-

როში. შეკრებამ ცალ-ცალკე განიხილა რაზმის ყოველი პონირის ქცევის წესი. ილაპარაკეს შლევა არჩაიაზე, რომელიც ძლიერი მოსწავლე არ არის, მაგრამ ვაკცეთილენ არასოდებს არ იგვიანებს, მასწავლებელს უურადლებთ უხსნენ და ხელსაც არ უშლის. სამაგიეროდ, მოუთხოვს ცდლებს — გიორგი ერატუსა და გია გელთშვილს. „გია, — თქვეს პონირებმა, — ხშირად არაუფრის გამო ედავება ამხანაგებს, უყვარს სხვისი ვაკცელვა, არ ატარებს სახელმძღვანელოებს და სასწავლო ნივთებს.“ გ. ერატე ასე დაბახიათეს: „გიორგის შემდეგაა ვაკცელბით უკეთ იწავლება, მათა დისციპლინირებული არ არის, არ უხსნენ მასწავლებლებს; როცა შენიშვნას მისცემენ, შეებასუბება კენფ, არ ატარებს პონირულ ყულასახვევს...“

შეკრებზე დაღაწყდა, პერიოდულად გამოეშვათ სატარულ-იუმორისტული კედლის ვაზეთი „ოქროპირი“, რომელიც ხავანგებო სიმეკარით ვაშუქება დისციპლინის დარღვევის შემთხვევებს.

როგორც ჩანს, იმოქმედა ამხანაგების კრიტიკულმა სიტყვებამც, „ოქროპირის“ სუსხმაც და იმ რეიგებმაც, რომლებსაც რეგულარულად ატარებს რაზმეულის მიერ გამაყოფილი პრიგადა — VII-ა კლასში მკვეთრად ამალდა დისციპლინის დონე. გია და გიორგი ახლა აღარ არღვევენ დისციპლინას, დადანი მოსწავლეს ფორმით და პონირეული ყულასახვევით, ხელს არ უშლიან ვაკცეთილის ნორმატურ მსვლელობას. ამხს წინათ გამართულ სექტაკლში (ხალხური ზღაპარი „კონკია“), რომელიც №1 რაზმის პონირებმა ოტტომბრელთაშვის მოამზადეს, გია გელთშვილმა მშვენიერად ითამაშა მთავარი როლი.

შეიძლება ვიფიქროთ, რომ გარდატეხა დაიწყო და სასკოლო პონირეული დისციპლინა მსოველით კიდეც უფრო განმტკიცდება.

სპეკლანა ჯიბლაძის თბილისის 48-ე საშუალო სკოლის დირექტორის მთავალი კლასიკურა და სკოლისგარეშე მუშაობის დაზა

საკუთარი თავს ვკითხოვ

დისცილინაზე ახლა ბევრსა და სერიოზულად ლაპარაკებენ. დროულიცაა ეს ლაპარაკი, რადგან ზუსტად უპირატესი ავიწყდება თავისი მოვალეობა. მაგალითად, ბევრი მოსწავლე ფიქრობს, რომ თუ დღეს პიონერულ ყელსახვევს არ გაიკეთებს ან სკოლაში ორი წუთით დაგვიანებს, ამით ქვეყანა არ დაიჭყვევება, არა, იმ დღეს ყველამ რომ ასე იფიქროს? არაფერს რომ არ გაიკეთოს ყელსახვევი? ყველამ რომ დაიგვიანოს?

უნდა შევთანხმდეთ, რომ დისცილინა ოჯახიდან, მოსწავლის კუთხიდან იწყება, ეს გაცილებით უფრო ფართო ცნებაა, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანს. იგი მოიცავს — და თანაც უპირველეს ყოვლია — თვითდისცილინასაც: როგორა გავეს მოწყობილი საკუთარი კუთხე, საკუთარი მაგილა, აქვთ თუ არა მიჩინული სასწავლო ნივთები თავიანთი ადგილი, ალაგვებ თუ არა მაგიდას მეცადინეობის შემდეგ, ზუსტად ასრულებ თუ არა დღის რეჟიმის მოთხოვნებს. აქ ისიც უნდა ვთქვათ, რომ თვითდისცილინა და ნებისყოფა მონათესავე ცნებებია, ნებისყოფა საკუთარი თავის, საკუთარი ქცევის მართვის იარაღია, თუ ნებისყოფა არა გავსვს, დისცილინა იმდენად ვერ იქნება. როცა ბავშვს ეტყვი, უღისცილინო ხარო, დიდად არა სწყენს. ხოლო უწინაყოფო თუ უწოდებ, გაიბუტება. არადა, ავი ვთქვით, ნებისყოფა და დისცილინა მონათესავე ცნებებიაო, ზოგ ამბეჭდენ ისინი თანხედებიან კიდევ ერთხანს.

კიდევ ერთი რამ. უნდა ვისწავლოთ საკუთარი თავისთვის შეტოვების დღეს: რატომ ვიქცევი ასე (სხვის საპირისპიროდ)? რატომ ვცდილობ გაცივითელზე, როცა ამით ამხანაგებს უშუალო ხელს (მაშასადამე, ცუდი ამხანაგა ვყოფილვარ)? რატომ ვება-

სუბები მასწავლებელს (თუ უფროსს ვეღვარები, ცუდი აღზრდილი ვარ, მაშასადამე, ვიქცევი მშობლებს)? რატომ ვიქცევი უწესოდ ქურაში (თავს ვჭერი არა მარტო მშობლებს, არამედ სკოლასაც)? არის რაღაც გი ამაში საკუთარივე ჩემთვის?

საქირაო დისცილინის კონტროლიც; ოღონდ ზომიერი. თავაზიანი და არა უხეში. აი, ასეთი ზომიერი კონტროლი ხორციელდება ჩვენს სკოლაში. რეიდებზე რომ არავფერი ვთქვათ, დილაობით შენობის შესასვლელთან დგანან მოსწავლეთა კომიტეტის (თავმჯდომარე ეკა ქოქოსაძე) რომელიმე წევრი და რაზემულის წარმოამდგენელი. ისინი მოითხოვენ პიონერებისაგან, ეკეთათ პიონერული ყელსახვევი, შერჩევით უმოწყობენ მოსწავლეთა დღის, სახელმძღვანელოებს. შემოღებულია სპეციალური ჟურნალი, სადაც შეაქვთ დაგვიანებული გვარები. მათზე შემდეგ მსჯელობს მოსწავლეთა კომიტეტი და პიონერული რაზმები.

ასეთმა მეთოდებმა, ჩვენი აზრით, ხელი უნდა შეუწყონ თვითდისცილინისა და დისცილინის (ისინი განუყოფელი ცნებებია) განმტკიცებას.

ელისი შალივაძე, თბილისის 149-ე საშუალო სკოლის უფროსი პიონერხელმძღვანელი, თინა ძამთარაძე, რაზმულის საბჭოს თავმჯდომარე.

ნაყოფი გამოიღო

თბილისის 23-ე საშუალო სკოლის პიონერთა საქმიანობაზე მოგვიხიბრობს სკოლის რაზმულის საბჭოს თავმჯდომარე სანდრო იმინაძე.

ყოველდღე, როცა ჩემი საუფროსი სკოლის კარებს შევადებ და თავად შევადებ მის ვეება მარმარილოს კიბებს, ლამაზად შემიღებთ კედლებს, გაპირიღებულ იატაკს, რადაც უცნაური ამაღლებული გრძნობა მიუფუნდება: ასეთ სკოლაში მოსწავლე მოწინავე უნდა იყოს სწავლაშიც, დის-

ცილინაშიც და შრომშიც. მითითებული ჩვენგანი ცდილობს დირსულად ატაროს თბილისის 23-ე საშუალო სკოლის მოსწავლის სახელი.

სკოლაში 16 პიონერული რაზმია. თითოეულ პიონერს აქვს ინდივიდუალური შრომის გეგმავე, სადაც მეთვლიანი წლის განმავლობაში იმნიშნება, რამდენი კვ მაკულატურა და ქართო შეაგროვა მოსწავლემ, წლის ბოლოს კი შედეგები ჩამდებდა და გამარჯვებული ჯილდოვდებოდა.

მე სუთისანი გახლავართ. წლის რაზმულის საბჭოს თავმჯდომარედ ამირჩიეს, რაც ჩემთვის სასატო და პასუხსაგები დავალებაა. დისცილინა მაშეც კარგ სწავლასთან ერთად მუსიკაზეც მეველი და კალაბურთის სტიკეაზეც, აქტიური მონაწილეობა მიველი საზოგადოებრივ საქმიანობაში. სკოლის მოსწავლე სანიმუშო უნდა იყოს არა მარტო სკოლაში, არამედ მის გარეთაც — ოჯახში, ქუჩაში, საზოგადოებაში.

ჩვენი პიონერები, აქტიურად არიან ჩამბუღნი მუშაობაში, მონაწილეობენ სხვადასხვა წრეებში, ინტერნაციონალური მეგობრობის კლუბის კარგ მუშაობა არაერთგზის აღინიშნა. გული გვწყდება, რომ მონაწილეობას ვერ ვღებულობთ საუყარელი პიონერული ქალაქის „მზიურის“ შვენილობაში, იმედო ვგავსვ, რომ ჩვენი სურვილი დაქმყოფილდება.

მოსწავლეთა კომისიების საქმიანობაზე მოგვიხიბრობს თბილისის 23-ე საშუალო სკოლის მოსწავლეთა კომიტეტის თავმჯდომარე მინილი სტურაძე:

ჩვენს სკოლაში ჩამბუღილებულია კომისიები, ერთ-ერთ მათგანს — დისცილინის განმტკიცების კომისიას — ევალება წესრიგის დამკარება სკოლაში. მორიგეობენ მე-7, მე-10 ქალაქის მოსწავლეთა.

შრომის სამეურნეო კომისიას ევალება, სკოლაში მუდამ სისუფთავე იყოს. რემონტის დროს ვესმარებოდი თუ შეტეს სამშენებლო ნარჩენების გაზადვაში, კედლების შეღებვა-

ში, იატაკის მოწმენდაში, ამჟამად კი კლუბის კეთილმოწყობაში ვიღებთ მონაწილეობას.

ნაყოფიერ მუშაობას ეწყვეტა გამოვლენის კომისია, მის მოვალეობაში შედის სკოლაში ყვავილებისა და მცენარეების მოვლა-პატრონობა, ახლა გვინდა, სკოლის მიმდებარე ტერიტორიაზე მოვუაროთ ნარგავებს და ხეებს.

აკადემიური მოსწრების კომისია მოსწავლეთა აკადემიურ მანერებზე ზრუნავს, სკოლაში აცხერით ჩამორჩენილი რომ არ იყოს, ამისათვის სუსტ მოსწავლეებს მიამაგრებენ ძლიერს. ამ ამხანაგური დახმარების შედეგად მღვთმართობა ნაგარძობლად გამოსწორდა.

აი, ასე ნაყოფიერად მუშაობენ ჩვენი სკოლის მოსწავლეები, რათა სკოლაში ყველა მოსწავლე მოწინავე იყოს სწავლასა და შრომაში, რათა ყველაფერში იყოს წინაბივი და დისციპლინა.

მთავარი თვით-უბრუნება

დისციპლინასა და წესრიგს ადამიანი ბავშვობიდანვე უნდა იჩეუოდეს. ცნობილია, რომ ბავშვობაში შექმნილი უხეირო ჩვეულება უმეტეს შემთხვევაში ბოლომდე სდევს ადამიანს. დარწმუნებული ვარ, მოზრდილი ადამიანი, რომელიც, დაეუფეთ, იგვიანებს სამსახურში, ლექციასა, დანოშულ ღონისძიებაზე, ასევე იგვიანებდა სკოლაში, საგნობრივი წრის შედიანობაზე, სპორტულ ვარჯიშზე, პიონერულ ღონისძიებებზე. დაგვიანება უდისციპლინობის მხოლოდ ერთი და, სამწუხაროდ, არა ერთადერთი გამოვლინებაა. ჩვენი ბავშვების

წინააღმდეგობა არ იცის, როგორ მოიტყვის ქუჩაში, ტრანსპორტში, საზოგადოებრივი თავშესაფრის ადგილებში, აღნიშნულ ყველა ჩვენთან შესრულება, როგორ უწესრიგოდ, როგორი ყვერითი გამოცდილებიან ხოლმე ბავშვები სკოლიდან გაკეთილებების დაშორების შემდეგ, ბლადარქონი, კილაობენ, ჩანთებს ურტყამენ ერთმანეთს. ვფიქრობ, გამიგებთ — მე ცენტრალურად არ ვლაპარაკობ, არამედ უდისციპლინობაზე, მათ შორის კი საგარეო განსხვავება. იმასაც ბევრჯერ შევსწავლივართ, რომ უფრო აქნაბუნებურად სკოლის მოსწავლეები მუხუშუშობის საზოგადოებრივ ტრანსპორტში, კინოთეატრში; როგორ დაუფიქრებლად თელავენ გზონებს ქუჩებში, პარკებში.

მე უდისციპლინობის მხოლოდ რადიკალურ ყველაზე თვალშისაცემი და ელემენტარული გამოვლინება დავასახელებ, რომელიც იქნება, თუ აბრეული ასაკიდანვე ჩაუფიქრებულ ბავშვს დისციპლინის ნორმების დაცვის აუცილებლობას. დისციპლინის და ორგანიზებულიობას უნდა ამჟღავნებდეს ბავშვი საკუთარი დროის განაწილებაშიც, მაშინ იგი ადვილად აუჭერს კეთილდღეობას, მას თამაშისათვისაც დარჩება დრო, სპორტისათვისაც და საგნობრივ წრეში მეთადინობისთვისაც.

ჩვენი პედაგოგ-ორგანიზატორები სკოლის პიონერულმდღევანეთთან და პედაგოგებთან მუდმივ კავშირში ვართ, ერთობლივი ძალბით ვებრძვირთ მოსწავლეთა შფრის დისციპლინის განმტკიცებისათვის. ამ მიზრთებთ კი ძირითადად შეგნებული დისციპლინის აღზრდისათვის ვიღვწივთ, რადგან დარწმუნებული ვართ, რომ სწორედ თვითშეგნება მთავარი დისციპლინის გამოუმუშავებაში.

თ. ღიზაძემ, თბილისის პირველი მაისის სახელობის ჩაიონის № 22 სახლმმართველობის პედაგოგ-ორგანიზატორი.

გვიყვარს შენი გზანაწილი, მინდორეთა ჩქერები, მთები — ცაში აწვდილი, მწვანე მინდორ-ველები; სისხარულის მომყვანი, შენი ქალაქ-სოფელი. შენი ზვრები, ბაღები, ტყე და იალალები!.. შენი ამერ-იბერი, კალთაუხვი, მოვლილი. მოგვივლია სიმღერით, სიმღერითვე მოვივლით! ვიცით, შენს გულს ზარმაცო და ლანარი არ უყვარს. გასახელებთ, გჯგოვდეს, შენსავეთ სანუყვარს! გვიყვარს შენი გზანაწილი, შენი სოფელ-ქალაქი, მთები — ცაში აწვდილი, მინდორად — მწვანე ბალახი..

სიცოცხლე გამოიღვიპა

„გაფეთეცი!“ — მშრომელებს ტყვიდან ეძახის გუგული. ხობაბუნები იხვენება, ისმის ტრაქტორის გუგული. სხუბ კვირტები სხდებიან, მზე სხივებს აღვრის აღვრისთ. ვაზი მეზვრებს გასცქერის, სასხლავ-თობს ელის აღვრისთ ბალახმა მწვანე ხავერდით მინდორ-ველები დაფარა. მსწვმსა ფერდობზე გაშალა, საქონლის ჯოგი და ფარა. სიცოცხლემ გამოიღვიპა, მზეს უშვრის ფართო თვალბით. ზემობს ზეცა და მინა, ვართ სისხარულით მთვრალბი.



იმ ზაფხულს...



გ ა ნ ა ნ ა მ ე ლ ა შ ვ ი ლ ი

გ ო თ რ ო ვ ა ა
ზ ხ ა ტ ვ ა რ ი თ. შ ს ი მ ი მ

ის იყო ნუცამ თბილი რძე მოსვა და ახლა საჭაპური წაიღო პირისაკენ, რომ ხელი ჰაერში გაუშეშდა — ფანჯრის წინ მდგარი ფითრობებული პანტის ქვედა ტოტზე ვიღაც თავდაყირა ეკიდა და არხეინად ქანაობდა.

— დაღუპე, გენაცვალე, კარგად დაღუპე, ხომ იცი, რიგინად გადაღუპილი საჭმელი მის ნორმალურ მონელეზას უწყობს ხელს, — შეასხენა ნუცას დედამ და ახლა ნამსვრიანი თუფში მიუშარჯვა, მაგრამ როდესაც შვილის გაოგნებულ მხერგს გააყოლო თვალი, თვითონაც შეეხა, თუმცა მალევე მიუგო გონს და მორიგი შეგონება გამოუწერა ნუცას:

— შენ არასოდეს დაკვიდო ასე, მთელი სისხლი თავში მოგაწყება და ვინ იცის, რა მოგივა, გარდა ამისა, რომ ჩამოვარდე, ან ხელს მოიტეხ ან ფეხს და სამუდამოდ დასახიროდები...

ნუცას კი საშინლად მოუნდა ხის ტოტზე თავდაყირა ქანაობა, სცდა კიდევ წარმოედგინა თავი ასე ჩამოკიდებული, მაგრამ არაფერი გამოუვიდა — მისი ტანის სიმძიმეს წარმოდგენაშიც კი ვერა ტოტი ვერ უძლებდა. გულდაწყვეტილმა ერთი კი ამოიოხრა და ნამსვრარი მორჩილად ჩაეჩინა, მერე იმასაც რომ მოულო ბოლო, დედა მისიერ შეჩვენებული დიდი წითელი ვაშლით ხელში გარეთ გავიდა. დედამ დაადევნა, ახლოს ნუ მისვალ, ემ ვიღაც დამთხვეულია არ ჩამოვარდეს და ზედ არ დაგეცესო, და ნუცაც შორიახლოს გაეჩერდა. მის დანახვაზე ხეზე ჩამოკიდებულმა არსებამ ტანი აზიდა და ახლა ხელებით დაეკიდა, მერე კი სსარტად ჩამოსტა მიწაზე. ერთი განსაკუთრებული შარავლ-მაისურიაინი, მწვანეთვალემა გოგო გამოურბა.

— გამარჯობა, მე სოფიო მქვია, — გაიწკრიალა მწვანეთვალეზას ხმა.

— გაგიმარჯოს, — დინჯად უსახუნა ნუცამ და თავისი სახელიც უთხრა. მერე კი ჰკითხა:

— რატომ ეკიდე ხეზე თავდაყირა?

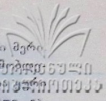
— ისე, მინდა და ვეკიდე, — უდარდელად მიუგო სოფიომ. ნუცამ ყურადღებით აათვალიერა-ჩაათვალიერა ახალგაცნობილი გოგო და დამრიგებლური კილოთი, რომელიც თითქმის ზუსტად იმეორებდა დედამისის კილოს, ჰკითხა: — არ გეგონია სისხლი რომ თავში მოგაწყებს, ან რომ ჩამოვარდე და რამე მოიტეხო?

— სისულელეა, — არ დაამთავრებინა სოფიომ და ჯიბეებში ხელგნაწყობილი ნუცაანთ ავარაკისკენ გაემართა.

— შენინა ძალია?! — ჰკითხა და პასუხს აღარ დალოდებია, დაუსტვინა, კიბის ქვეშ უსახისოდ მიგდებულმა წაბლამ უმღლ ყურები ცქციტა, წამოიწია და როცა სოფიომ დაუწრუპუნა კიდევ, კუდის ქვიჩინით გამოემურა მისკენ. სოფიო ძაღლს მიუფერა, ყურის ძირები დაფხანა. ძაღლი არნახულად გახალისდა, კოტრიალობდა, ალერსიანი ღრენით ეთამამებოდა მისთვის მანამდე უცნობ გოგონას, თან სულ ლამობდა ლოცვით აულოცა მისთვის. ნუცას არასდროს ენახა წაბლა ასეთი და ახლა თვალბეგაფართოებული ადევნებდა თვალს იმის ყოფს. მერე უცხად დედის ნთქვამი გაახსენდა, ძაღლი ათასი მიკრობის მატარებელიაო და ავარდნილ ბულს გაეჩიდა. როცა გოგო და ძაღლი კარგა გვარინად დაილაღნენ და ქაქინით წამოსხდნენ, ნუცამ ცოტა არ იყოს განაწყენებული ხმით უთხრა სოფიოს:

— დედა დილა-საღამოს შამუქნით კი აბანავებს წაბლას, მაგრამ მაინც, როგორც ყველა ძაღლი, ესეც ათასი მიკრობის მატარებელია...

— სისულელია! — სიცილით მიუგო სოფიომ, — რაღა სახლში აბანავებთ, მდინარე აქვე არ არის?! წავედით, წაბლა! — შეძახა მან. ძაღლმა თავი მალლა აიღო და ყურადღებით ახედა სოფიოს, ნუცას ისიც კი მოეჩვენა, რომ შეესვინა. გაიქცა გოგო და ძაღლიც სიხარულით გაჰყვა მას. ერთი კი მიხედა სოფიომ სახტად დარჩენილ ნუცას,



რალს უდევხარ, დაგვეწიო და მდინარისაკენ დაეშვა. მირბოდა კალიასავით გოგო, ლამის ფესისგულვებს კეფაში იტრატავდა, და მისდევდა მას ატაკებულად ძალი.

— ამ, არ დაითვიას ჩემი ძალი?! არა, წაბლაც როგორ აქევა?! ამბობენ კია, ძალი მუდამ ერთი პატრონის თითგული რჩებაო... — უკმაყოფილო ნუცა ბურტყუნით შევდა მინ და თუძეა წინასწარვე იცოდა, რას უკასუსებდა დედა, მაინც შეკანკალა, შეიძლება მდინარეზე წაივლიო? ქალბატონმა მერიმ ისე შეიცხადა, გვეგონებოდაო, შეიღმა შეთერთმეტე სართულიდან გადმოსტომის ნება სისხვოაო.

— რას ამბობ? მარტო?! ამ გაგანიაში?! გინდა, მზე ჩავივარდეს თავში და სამუდამო თავის ტკივილები დავჩემდეს?! ცოტა მოიცადე, და რომ ავროდებმა, ერთად წავიდეთ, საჭმელიც წავიდეთ, ფარდავიც მიწაზე გასამლედად, ინგლისურის სახელმძღვანელოც გაივყოფოთ და... ახლა კი დაჯექი და ხატე!

ნირწამხდარი ნუცა უწუმრისპირად დაემორჩილა დედას. გაიტანა ფანქრები და ქალღაღი და მოპირდაპირე უსახური სახლის ხატვას შეუდგა.

მოგვიანებით, როცა ნუცა და დედამისი მდინარეზე ჩავიდნენ, სოფო უკვე გაღმა იყო და ქვიშაში ამოგანჯვრული გოგო-ბიჭვითან ფეხბურთს თამაშობდა. წაბლაც დამთხვეულივით დარბოდა, ფეხებში ედებოდა ბავშვებს, მაგრამ არავით უჯვრდებოდა. ის იყო ქალბატონმა მერიმ ხის ქვეშ ფარდავი გაშალა, რომ წაბლამ თვალის მოჰკრა მათ და გახარებული წყალში გადმოემუვა. გოგო-ბიჭვით ერთმეული გამოჰყვნენ ძალს. ნუცასა და დედამისს ლამის გულები დაუწყდათ.

— დაიხრობიან, ნამდვილად დაიხრობიან, — სასოწარკვეითი გაიძახოდა ქალბატონი მერი. საკმარისი იყო, ვინმეს თავი წყალში ჩამაღულიყო, რომ იგი სერვიულობას უმატებდა; — აი, ხომ ვამბობდი, ნამდვილად დაიხრობიან, მშველელიც რომ არავინა ჩანს... რა კენა, ხალხნო?!

ბავშვების გუნდი კი მხიარულად მოაპობდა წყალს. ზოგი მხარულით უსვამდა და ზოგიც ბაყაყურით აქაფებდა მდინარეს. ვალუშპული, თმებზაოლოკილი, მზისგან გამაგტყავებელი ბავშვები თითქმის ერთდროულად ამოცვიოდნენ ნაპირზე. თოხატილებგადმოირილი სოფიო ნუცასკენ წამოვიდა. ჯერ იყო და ამან შეაფოთა ქალბატონი მერი, ხოლო როცა წაბლამ მათგან სულ ახლოს ერთი გემრიელია შეიბერტვა სველი ტანი, ვეღარ მოითმინა, ფარდავის ყურს ხელი ჩავლო, დამფრხხალი ნუცა გაიყოლია და იქუარობას გასცილდა. წაბლა შეტბა, ერთი კი გაიფიქრა, გაეკვიდებო, მაგრამ გადაიფიქრა და არაწვეულადი დღის შობაეჭვილიდან დაქანცული იქვე მივედო და ძილს მიეცა. სოფიომ გაკვირვებით აიჩქანა მხრები და თავის გუნდს დაურბინა, თმები ჩამოიწურა და სხვედავით მზეს მიეფიცხა. ვიდრე ესენი მზეზე ისხუბოდნენ, ნუცა და ქალბატონი მერი მათგან კარგა მოშორებით მუხის ჩრდელში მიუწყვნენ.

— არს გადაგვეკიდა, არ ვიცი?! ნუციო, მეგ ჭინკასთან ახლოს ვავლილიც კი რომ დავინახო, არ ვიცი რას

ვიხამ!.. — ვერა და ვერ ჩამცხრალიყო ქალბატონი მერი. — არა უნახე, მიებრუნდეთ ერთი, მივაღ მაგის მშველელიც მთან და შეეხსენებ, რომ ბავშვს ხას თვალის ფეხურითი სჭირდება... ვადაშლე, გენაველე, 32-ე პარაგრაფი, ვადაშლე? მომეცე აქ. პო, ესე იგი, პირდაპირ თარქმანს შევედგეთ — „ამხანაგი პეტროვი ურალს მიემგზავრება და მას კიდეც ერთი ჩემოდნის ყიფვა სურს“. ვიმეორებ: „ამხანაგი პეტროვიო...“

ნუცა უგუმურად შეუდგა თარგმანს. მშვიდობით რაყებე კი...

— აუჰ, ახლა ერთი საზამთრო! — ინატრა სოფიომ. — აბა, აბა, მოგვანთალავდა პირდაპირ! — მხარი აუბეს სხვემამე.

— ახლავე გაახლებო, დედოფალო, შენ ოლონდ გვიბრძანე, — თავმოყრეთი გამოთქვეს „დედოფლის“ საშაბსურად მზადყოფნა ცხერი-პირზე ჭორღვავაყავებულმა ტყულებმა — მამუკამ და ჭაბუკამ.

სოფიო ხალისით აქევა შეთავაზებულ თამაშს, ცალი წარი ზეკვამს, მაშ მიმბრძანებიაო და ერთგული ქვეშევრდომი უშალ ადგილს მოსწყნანე, კისრისტუბით ჩაუქროლეს ამხანაგ პეტროვის ბედი დანიტრესტესებულ დედაშვილი და სოსანიო აფერადებულ ფერდობზე დაემშენეს. სოლო როცა ნუცა ახლა უკვე შეტალურე სიდორივის ოჯახის მრავალრიცხოვან შემადგენლობას არკვევდა, ბიჭვებმა უკან ჩამოიარეს, თვალგებარწყინებულებს თითო მოზრდილი საზამთრო ქონდათ გულზე მიხუტებული. დედა-შვილს რომ გაუსწორდნენ, მიიპატიყეს, საზამთროზე დაგვეწვიეთო.

ნუციოს ზღამ სული უკაწყაწებდა საზამთროსათვის, მაგრამ დედამ ერთი ისეთი დაუბრიალა თვალები, რომ ისევე სიდორივის ოჯახს მიუარუნდა; თავად ქალბატონმა მერიმ კი ციკად გამოსცრა, გამაღობო, ნაქურდალს არ გვახლებიოთო.

ბიჭვებს კინლამ საზამთროები დაუცვივდათ. გაბრაზებულბებმა მიახლად, მერე ვინ ვიხობრა, რომ ნაქურდალთა, ია პაპამ თვითონ მოვიწყვიტა თავის ბაღშიო.

— არ ვიცი, არ ვიცი... — აღარ დაამთავრებინა ქალბატონმა მერიმ.

— ესენი ვინა ყოფილანო?! — შესჩივილეს მამუკამ და ჭაბუკამ სოფიოს.

— რას იზამ, ხალხი ჭრელიაო, — დაამოშინა „დედოფალმა“ შურდაცყოფილი ქვეშევრდომები, მერე საზამთროების დაგვიგენება ბრძანა.

„დედოფალმა“ და მისმა ამაღამ ძალიან ხისიაზღენეს დაშქურული საზამთროები, საღამოთი სოფიოსთან შექოცა დათქვეს და დაიმაღნენ.

აფორიკადა ქალბატონი მერი, ვილაც ქალაბიჭა გოგოს კულისთვის საზაფხულე ცხოვრების საველდაგველოდ გააზრებულ-ჩამოყალიბებულ პროგრამა-განრიგს ჩამლა დაეშუქრა.

— ვიყავით ჩვენთვის წყნარად, პატრონსად ვისვენებდით, ბავშვთ მშვენიერ მადგზე იყო, ხორციც შობა, აფირც მიეცა, მაგრამ რა, გამიზნდა ეს, ეს, არ ვიცი პირდაპირ, რა დავარქევა... ეს აღლავიჯა და მისხვემბა წე-



გრიდან მარწყვი გამოიღე და დააყოლო. აბა, შენ იცი, კარტე ფეხი არ გადგა, საშინელი სიციხეა, ჭაჭაქს, რომ შეიკრები, დაწევი და დაიძინებო.

სანუგემო ვერაფერი შეიტყო ქალბატონმა მერიმ. სოფლის დედ-მამა უერნალისტები აღმოჩნდნენ, თურმე, დილით რომ ჩადიოდნენ ქალაქში, გვიან საღამომდე ვერ ამოდიოდნენ, ხანდახან კი სულაც არ ამოდიოდნენ. სოფლის უფროსი ძმა სტუდენტურ რაზმს გაყოლოდა ყამირზე სამუშაოდ, „საღლაპუცილო“ — დაასკენა ქალბატონმა მერიმ, უფროსი და თუმცა-ხვესურეთს წასულიყო სამოგზაუროდ, „საწაწალოდ“ — გაიფიქრა ქალბატონმა მერიმ. ისე რომ, სოფლი მობუცი ბებიის ანაბარა იყო დატოვებული, რაც ქალბატონ მერის თვალში სრულ უზედამხედველობას უდრიდა.

ვიდრე თვითონ იქ იყო, ქალბატონ მერის ნუციკო გვერდიდან არ მოუცილებია, ხოლო როცა შეგებულა დაუშთავრდა, შიმშიაგებულები გულში დატოვა იქაურობა და სანაცვლოდ ამოყვანილ თავის დას დაუბარა: შენ იცი, ჩემო მარიამ, ბავშვი არ გამიხდუნი, ან არ ირბინოს, ან ცივი წყალი არ დალიოს, ან მშუში უქუდით არ გავიდესო, ყოველ დილით რძეს და კვერცხს ანო მოგაწვდის ხოლმე, ეს სანოვავე შაბათამდე გეყოფათ, შაბათს კი ამოვალ და კიდევ ერთი კვირის მარაგს ამოვიტან ყველაფერსო, შენი ჭირიმიე, ნუ დაიზარებ, ნამცხვრები ვამოუხეხ ხოლმე ნუცას, წვენიებიც გამოუწურე, სტაფილო და ვაშლიც გაუხეხ ხოლმე, პურის მალაზია აქვეა, ხუთ წუთში მიხვალ და მოხვალ... ჰო, რაც მთავარიყო, უშუნილ ნუცა არსად გაუშვავო — აქ ერთი ჭინკა გოგო გამოჩნდა, აყოლიებული ჰყავს მთელი ბავშვები და რას სჩადიან, ღმერთმა იცისო, არამც და არამც არ გააკარო იქაურობასო...

— კარგი, კარგი, — დაიძვდა მარიამმა თავისი უფროსი და, და უკვე მეორე დილიდან შეუდგა დანაბარების გულმოდგინე რვეუკას. ადრინადა წამოახტუნა ნუცა და პურზე გაგზავნა.

— მე?! პურზე?! — შეიცხადა მან.
— დიხახო, აბა დაეკარი ეგრე ცომივით ერთ ადგილზე და იყავი, იმითმაც ხარ ეგრე თვის ზვინივით, აბა მარდალო, — და ხელში ფული და ჩანთა შეაჩქა.

ნუცა ზანტად გაუდგა გზას. უკან მობრუნებული, დეიდამ მსუბუქად ასაუზნა და მერე გამოუცხადა:

— აბა, მე სადილის კეთებას შევუდგები, შენ ჭურჭული დარეცხე.

— რომ არ ვიცი ჭურჭლის რეცხვა?! — ბრანდარევი მხით შესიტყვა უკმაყოფილო დისშვილი დიდას.

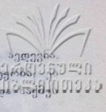
— არა უშავს, ადვილი სასწავლია, აბა, ჰა! ეგ ცისფერი ჯამი მომაწოდე, ცხელ წყალს ჩავისხამ.

ტურაბუბუბუბუბუბუ ნუცამ ჭურჭული დარეცხა და იქვე მაგიდაზე დაამსო.

— ყოჩაღ, მშვენივრად დაგაწერიალებია, — შეჰყო დიდამ — ახლა კი წადი და შუადღემდე რაც ვინდოდეს, ის აეთყო.

ეს კი უკვე მტისმტეი იყო. ნუცამ არასდროს არ იცოდა, რისი გაკეთება უნდოდა, ესეც თავიდანვე დედამ

ვერთვა! ერთი გავიგო, სად ქირაობენ ავარაკს, მივეუარადები და კეტევი მაგის მშობლებს, ჩვენსკენ ფეხი არ გადმოადგმევინონ. ვაკონილა?! მთელი დღე ეგრე უპატრონოდ როგორ არის?! არა, ძალიც რომ გადაიბირა?! ამისი ყუფავ არავის გაეგონა, ახლა კი ცოფიანივით არის. ემანდ ბავშვიც არ გადაიბიროს! არა, ერთ კვირაში შეგებულა მიმთავრება და პირდაპირ არ ვიცი, რა მეშველება, ჩემი და კი ამოვა ჩემს მაგივრად, მაგრამ მაინც გული შეთანადრება... — შესჩიოდა საგონებელში ჩავარდნილი ქალბატონი მერი მეხოხობის ქალს, რომელმაც ერთი კი სცადა ჩაერთო, რა ვიცი, მე თითქოს ევეთი არ მომეყვინა ეგ გოგოო, მაგრამ იმან ყური არ ათხოვა და სიტყვები საქმეზე გადავიდა. წასვლის წინ ნუცას დედაბარა, ჩემს მოსვლამდე ეს წენიანი გათავებული გქონდეს, კატლებიც შეჭამე, სალათაც და, თუ შემაგვიანდეს, მაცი-



იღო თავს — სცოდნობდა, რა უნდოდა შვილს. დაბნეული ნუცა გარეთ გამოვიდა, ერიანის უახროდ იწრიალა და მერე პანტის ხისკენ გაეშარბა. მიხიხუნ-მოიხიხუნა. ახლო-მახლო რომ ვერაფერ დაინახა, ქვედა ტოტისკენ აიშვირა ხელეში, ეურ ასწვდა, ანტომა სცადა, მაგრამ მიწის ვერც კი მოსწყდა, განპილბუღული მოშორდა ნუცა, შინ შევიდა, ისევ დაწრებში და ახანატაყი თვეული გამოიტანა და წინადაღეს დაწყებული სახლის ნატყა ეაჯარბოდა. ის იყო აივნის რიკულები მთამთავრა, რომ თავს სიფიო წა-მოაღდა.

— შენ რა, მისჯილი ვაქვს ნატყა?! ნუტყე არ მოვბებზ-რდა კოველდღე ერთი და იგივე? წამო, ტყეში წაივდიო. მარწყვზე მივდივართ. წამოდი, ნუ გეხარება!

— შე, ალბათ არ გამომიშვებენ, — ურწმუნოდ ჩაილა-პარაკა ნუცამ.

— რა იგი, სცადე, იქნებ დაგროთ ნუცა! — შეაგულია-ნა სოფიომ.

ნუცა შინ შევიდა და ისე, სხვათა შორის, კითხვა დეი-დას, შეიძლება, ბავშვებს ტყეში წაიყვე მარწყვზეო?

რა თქმა უნდა, შეიძლებაო, — უპასუხა იმან და, როცა დაინახა, რომ გავიყვინაგან გაშეშებული ნუცა ადგი-ლიდან არ იძროდა, ხელში ააწია კალათა შეაჩუნა და შეუღდა, რაღას უდგებარ, ბავშვებს რატომ ალოდინებო.

გარეთ გამოსულ ნუცას ისეთი გოვრებული სახე ჰქონდა, სოფიომ იფიქრა, ალბათ არ უშვებენო და შე-ურწმუნებულმა კითხვა, რა ჰქენიო.

— მიშვებენ, მიშვებენ, — მიახარა ნუცამ და გოგო-

აფიო გზას გაუდგინენ, წარლავ კედის ქვიჩიით შედგინა, მარიაშმა ფანჯრიდან გამოხედა ბავშვებს, ეტყობა, ნუცა გოგოა, ჩემმა დამ რომ შითხარა, — ჩაიღიმა და შეიქცა მიუბრუნდა.

ქვეაბიდან ჰქონოდათ ბავშვებს შეტყვერა დათქმული და, როცა ყველამ მოიყარა თავი, ზიდი გადაიარეს და ტყისკენ მიმავალ გზას დაადგინენ.

აქმადას რომ შეუდგინენ, ნუცას ამკარად გაუჭირდა. ბავშვებმა ნაბიჯს უკლეს, წინანანი შეჩერდნენ და დანა-რჩენის დაელოდნენ. წინ გაჯარდნილი წინადაც დაბრ-ნდა, გოვრების ფენებთან დაგადა, ხან მარჯვნივ მოიქ-ცედა თავს და ხან მარცხნივ, ისე შეკურბრდა ხან ნუ-ცას და ხან სოფიოს.

— შენი წილის არაღია, რად გინდა, ასე რომ ვას-ქებულხარ?! — დაცინიეთ შენიშნა აქოშინებულ და გოგ-ულიოდ ნუცას მზინამ.

— რა ექნა, — შუბლი შეიჭმუნა ნუცამ, — დედა არ მეშვებ... თან, მიდრეკილიყავ მაქვს სიმუწუნისაკენ...

— დედა, რა, ძალათი ვაჭმევს?! თუ იგი, რომ მიდრე-კილიყავა ვაჭმევს, ნაკლები უნდა ჰქამო და მეტი უნდა იმობრო. რამე სპორტს უნდა მისდიო, შენ კი, დაბრ-ქუნებული ვარ. ფიჭუკულტურის ვაკეთილიდანაც ვათა-ვისუსულბებო ხარ! — არ უშვებოდა მზია.

ნუცას თვალზე ცრემლი იოდადა.

— მზია, მოდი, შენ წინ იარე, — ჩაერია სოფიომ, — ჩვენ ნელ-ნელა დაივწყვიო. ზიჭვსაც უთხარი, ნაბიჯს უკლონ, რა ძალა გვადგია!

ამასობაში ნუცამ სული მოითქვა და გოგონებმა გზა ვანავრბეს.

— ნელა იარე, პირს ნუ ვაალებ, თორემ ადრე დაილ-ლები, ნურც გზაზე იფიქრებ და ნახე, რა მალე დაი-ლიოს სავალი, — ვაამხრევა ამხანავი სოფიომ. მერე ის წინ გაუშვა და თვითონ უკან მიპყვა.

მალე გაივარეს და ნუცას ისე აღარ უჭირდა სიარული. ტყის პირს რომ მიაღწიეს, ერთად შეგოვდნენ, დათქ-ვეს, არ დაფანტულიყვენ, და ბილიკ-ბილიკ გაუყვენენ.

ნუცა პირველად იყო ტყეში. ერთმანეთში არეულმა სიხარულმა, ვაკვირებამა, აღტაცებამ და შიშმა შეიპყრო იგი.

— არიქა, ვიპოვე, აქეთ, აქეთ, ნახეთ, რამდენია! — დაიძახა ვილაყამ და ყველა იქით გაუშტრა.

მდელოს მოდებული კოწინა მარწყვო წითლად ჰია-ტობდა სამყურა ფოთლებს ქვევიდან. ნუცამ ლამის დაე-ნანა კიდეყავ მოწყვეტა, იდგა და შეხსაროდა, ხოლო როცა პირველი მარწყვი მოწყვიტა, კარგა-ხანს-ხელის-დაულზე ედო ციმციმ და ყურადღებით ათვალთვებდა. გოგო-ბიჭებს კი ამასობაში, ვის კალათის და ვის სათ-ლის ფსკერი მარწყვით წითლად მოუქარგათ, ის კი არა, თითო-ოროლას პირშიც ვადაუძახებდნენ ზოლმე. რო-დესაც მდელი მთლიანად გაკრიფეს, უკვე ნუცასაც ერ-თი გოჯის სიმამლეზე ჰქონდა თავისი მომცრო კალათა საესე. ახლა უფრო მეტი ხალისით ვაგარტყლეს გზა, თან გაფაცვიცებით იყურებოდნენ აქეთ-იქით. მალე ისევ



გადაწყდნენ მარწყვიანს. როცა კარგა ბლომად მოკრიფეს, უკვე პირსაც უფრო სწორად იტყობუნებდნენ.

— პირდაპირ ესე, გარეუცხავად?! — გაიკვირვა ნუცამ, მას მხოლოდ რძეგადავლებული და შაქარიყოფილი უჯამა მარწყვი.

სოფიომ მთელი პეშვი ჩაივალა პირში და სიცილით უთხრა:

— შენ შევაქამ, და თუ რამე მოგივა, მე მოვარჩენ!

— კარგი, მაშინ შევქამ, — სიცილითვე უპასუხა ნუცამ და მუჭა მარწყვი ჩაიყარა პირში. სიამოვნებისაგან თავი ზეით აიღო და თვალები დახუჭა, სოლო როცა თვალი გაახილა, ლამის თავბრუ დაეხვა — ცისკენ აჭრილი ვეება ხეების კენწეროებს შერჩა იმისი მზერა. ნუცა ერთ-ერთ მათგანს მიუახლოვდა და მის გულზე რუხ ტანს შეახო ხელი, სიამოვნებამ ვრცოლად დაუარა...

— ნეტვე, ეს რა ხეა? — იკითხა მან.

— ეგ წიფელია, ჩვეუში ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ხე, — გამოეპასუხა სოფიო. — ვეება იზრდება, სიმაღლით ზოგჯერ 40 მეტრსაც აღწევს, სიმსხითი კი მეტრნახევარს. ძალიან ნელა იზრდება და თითქმის 400 წლამდე ცოცხლობს. წიფლის მერქანს მშენებლობაშიც სმარობენ, სადღერგლო და სახარაბო საქმეშიც... ამ წიფლის გვერდზე კი, აი, ეს მრუდეტანიანი ხე — რცხილაა. რცხილაც ძალიან არის გავრცელებული ჩვენს ტყეებში. დაახლოებით 30 მეტრის სიმაღლისა იზრდება და 200-300 წელიწადს ცოცხლობს. ტანი უმეტესად მრუდე და ოდნავ კუთხოვანი აქვს. რცხილის შეშა საუკეთესოა. მართალია, ტანის სიმრუდის გამო რცხილა საშენ მასალად არ ვარგა, სამაგიეროდ, მისი მკვრივი მერქანი გამოიყენება ფართოდ.

— ის რაღა აქვს ტოტებზე ჩამოკონწიალებული? — იკითხა გიგმი.

— ეგ მისი ყვავილებია, ყვავილებებდა შეკრული.

— შენ რა, ყველა ხეს სცნობ? — გაიკვირვა ნუცამ.

— ყველას ვერა, მაგრამ უმეტესობას კი, — უპასუხა სოფიომ.

— ვნახო, ბატონო, ვნახოთ, ახლავე გამოვცდიო! — ნანამ მიიღბინ-მოიღბინა, მაგრამ ახლომასლო სულ წიფელი და რცხილა იყო. — ისეთ ხეს მოგიძებნი, ისეთს, რომ... ეს არა, მუხხა, ამას ყველანი ვცნობთ... — არ ცხრებოდა იგი.

— მართალია, მაგრამ ეგ მუხხების მხოლოდ ერთ-ერთი ნაირსახეობაა, — ქართული მუხხა — კავკასიის ენდემური, ანუ ადგილობრივი მცენარე, სხვა მუხხებისაგან იგი ძირითადად იმით განსხვავდება, რომ მისი ნაყოფი — რკო უყუნწია, ან თუ აქვს ყუნწი, ძალზე მოკლე. ქართულ მუხხას დიდი სამეურნეო მნიშვნელობა აქვს, — დააზუსტა სოფიომ.

ნანა ახლა ხევისპირს დაუყვა, თავალერილი დადიოდა ხეებს შორის და სოფიოს „ჩასაჭერელ“ ჯიშს ეძებდა. ასე თავალერილი გადაწყდა კარგა მომადლო ბუნჩქს.

— აპა, აპა, ერთი ახლაც ვნახოთ! ეს რა ხეა?!

— ყოჩად, ნანა, შენ, მგონი, ამ ტყეში ერთადერთ ძელქვას მიაგენი, — გაუხარდა სოფიოს და ნანასკენ გადაი-

ნაცვლა. — ძელქვა მხოლოდ საქართველოსა და აზერბაიჯანში იზრდება. ძველად თურმე უფრო ბევრად ღია ფილა გავრცელებული, მაგრამ სწორედ მისი საუკეთესო სო თვისება — მერქნის ქვისებრი სიმაგრე და სიმკვრივე გამხდარა ამ ძვირფასი ჯიშის ვანადგურების მიზეზი. ძელქვის ფიციარი არც იბრძობება, არც სკდება, მას ვერც კია ხრავს, ამიტომ მისგან ნაშენები ნავეებობა საუკუნეობით ძლებს...

ვერა და ვერ მოხერხდა სოფიოს ჩაჭრა, იგი შეუძლო მლად ასახელებდა და ახასიათებდა ყველა შემხედურ ხესა და ბუნჩქს — ეს ურთხელიაო, ეს მურყანო, ეს თრიმლიო, ეს უჩანო, ეს უზრავიო, ეს მენახირის ბალოო, ეს ძეძვიო, ეს ძახველიო...

— ალბათ, სკოლაში შენი საყვარელი საგანი ბოტანიკა, — დაასკვნა მზიანი.

— სულაც არა, უბრალოდ მე პატარაობიდანვე მაქვს ჩაგონებული, რომ ყველა ადამიანმა უნდა იცოდეს, რა ხე, ყვავილი, ბუნჩქი, ბალახი, ის კი არა, რა სარველა იზრდება მის მშობლიურ მიწაზე, ფეხით უნდა მოიაროს სამშობლო, ხელი უნდა შეახოს ყველა ციხე-კოშკისა თუ



კელსია-ტაძრის კედელს. აი, ცოტა გავიზარდო, შევედგები მოგზაურობას და...

— დალილი და ბედნიერი დაბრუნდა ნუცა შინ.
— დედა, შენ იცი, რა გოგო ყოფილა სოფიო?!... იცი, ნამდვილ ტყეში ვიყავით, წიფლებიც იყო, მუხებიც, ძელქვეუ კი ვნახეთ... აი, მარწყვები რამდენი დაკვირეთო! საღამომო ისევე სოფიოსთან უნდა მოვიყაროთ თავი, მარკების კოლექცია უქონია კარგი და უნდა დავათვალიეროთ, სომ გამიმევე? ოღონდ, დღემდე ჯერჯერობით ნუ ტყევი, რომ სოფიოს დაუვაშანავდი, რაღაც თავიდან-ვე კვი მოუვიდა თვალში, მაგრამ, მე მგონია, რომ გაიგებს, რა გოგოა, აზრს შეიცვლის...

მარიამი ღიმილით უხმენდა ნანაიმოგუნდ ღისწულს და გუნებში მადლობას უგზავნიდა იმ „აღლჯიჯა“ გოგოს ნუცას ასე გამოსახლებისათვის.

სოფიოს მართლაც კარგი მოუქმეთა აღმოჩნდა. ქვეყნებშიც და მსხედვეთ ქორდა მარკები აღმოჩნდა განაწილებული, თითოეულ ალბომში კი — თემატიკის მიხედვით. მამუკას და ჭაბუკასაც მოეთანხმა თავიანთი ალბომები, იმათ მხოლოდ სპორტული მარკები უვრთვებოდა. გოგო-ბიჭები ერთმანეთს უჯობებოდნენ მარკების ამოცნობაში, თითოეულ ამოცნობელ მარკას კი აუცილებლად მცირე მონაცემებსაც მოაყოლებდნენ მისი გამომწვევი ქვეყნის ისტორია-გეოგრაფიის, ფლორისა და ფაუნის, პოლიტიკური წყობის შესახებ. ნუცამ შეიტყო, რატომ იყო ავსტრალიურ მარკაზე გათხარული მანინდამანც კოალა, ვინ იყო ჭადრაში პირველი მსოფლიო ჩემპიონი, როგორ დაგვიწყურება და რა ზნისაა სიამური კატა, აფრიკის რამდენია სახელმწიფომ მოიპოვა დამოუკიდებლობა ამ ბოლო წლებში...

მეორე დღით ლოკინიდან წამომდგარმა ნუცამ ფუნის კუნთების ისეთი ტყვილი იგრძნო, კინაღამ ადგომაც კი გადაფიქრა, მაგრამ შეეშინდა, გოგო-ბიჭებს ნაოვაკლდებო, — იმ დღეს მდინარეზე გაიბრუნდნენ ვაშლას, — და თავს ძალა დაატანა. ხოლო როდესაც ნასაუშგვეს სოფიომ გამოუარა წასახველად და თავად კითხა პირველმა, შენ ახლა-შეუჩვეველად ფეხები გეტკვამბო, ნუცა ღიმილით დაუქნია თავა, ეგრეთ. მაშინ, სოფიომ — ავიდეთ და დღევანდელი გვეგები შევცვალოთ, ნურსად ნუ წავალო, შინ დაერჩეთ, ან წიგნი ვიკითხოთ, ან კიდევ სხვა რამ მოვიგონოთ. ნუცას კი ემა ასეთი ერთგულება, მაგრამ ისიც იფიქრა, ჩემი გულისთვის სხვებმა რატომღა უნდა დაიკონ სიამოვნება და სოფიოს უთხრა, თქვენ წადით, მე შინ დავრჩები. იმან თავი გადაქნია და სხვა ბავშვების გასაფრთხილებლად გაიქცა, მალე კი მთელი გუნდით მიბრუნდა. მდინარისათვის ეველაზე სულწაუღლები, ვიგისა და ველას, ცოტა კი ვეფიქრინათ, მაგრამ სხვების შემუხედვარეთ, იმათაც დავემოთ თალობა და ნუცასაც გამოეწიათ. ჯერ ნუცას ნახატების ბავაღერებით გაეორნენ, ზოგი მოუწონეს, ზოგიც დაუწონეს. მერე, მცირე თათბირის შემდეგ, გადავიკრებს წიგნის კითხვისთვის დავიმოთ ის დღე, ხოლო ჩამოთვლილი წიგნებიდან ნოდარის მიერ შეთავაზებული მიან-რიდის „უთავო მსუდარი“ აირჩიეს. როდესაც

ნოდარმა წიგნი მოარბენინა, მოილაპარაკეს, როგორც ბოთ წყევითხით ორ-ორი თავი. ზოგი კიბის საფუძვრზე ჩამოვდა, ზოგიც პირდაპირ ბალახზე წამოგორდა, და დაეწინა ვად ნოდარმა დაიწყო კითხვა:

„საგანის ღამეულ სიჩუმეში ჩამინებული ტენასური ირემი ცხენის ფლოკების ხმამ შეატირა. მაგრამ მას არ მიუტოვებია თავისი მწეხვე საწოლი, ის კი არა, ფეხზეც არ წამომდგარა. მხოლოდ ოღნავ წამოსწია ღამაში თავი, — მაღალ ბალახს ზვეით მისი რქები გამოჩნდა, — და ყური მიუგდო, მუსტანგი სომ არ მოაჭუნებს მახლობელი საძოვრიდანო...“

ასე შენაცვლებით თითქმის ნახევარი წიგნი ჩაათავეს. როცა ნახსტი შეხედებოდათ, წიგნს სათითაოდ ჩამოატარებდნენ, დაავლილებდნენ და ისევ მკითხველს უბრუნებდნენ. შუადღისას დეიდა მარიამმა იქვე ბალახზე სახელდახელო სუფრა გაუშალა ბავშვებს, ცხელ-ცხელ ხაჭაპური და ქორფა კიტრი ჩამოურიგა, მზეგამაღდარი ალუბლით სავსე ჯამიც დაუგვარა წინ.

სალამოსთვის მთელი წიგნი წაითხული ქონდათ. შეღამებისას კი ახლომასლო ფიჩხი შეაგორვეს, კოცონი დაანთეს და გარშემო შემოუსხდნენ. წაითხულზე ლაპარაკობდნენ, ზოგს ამავე ნაწარების მიხედვით გადაღებული ფილმიც ენახა და ახლა ერთმანეთს ადარებდა წიგნს და კინოსურათს, ვერც კი გაიგეს, როგორ მოუხლოვდათ დეიდა მარიამი. ხელში სიმინდის ნედლი ტაროები ეჭირა.

— აუ, დეიდა! საიდან?! — გაუკვირდა და გაუხარდა ნუცას.

— ანოსას გადავდედი, ვთხოვე და მომიტეხა.
— ნაწვერსალი უმაღლესადღეს! სიმინდს „ასი ჩოხა“. ნაკვერსალი ნაბირზე გამოჩნრიკეს და ტაროები ზედ დაწყეს.

მალე ვახსული ჭყინტი სიმინდის საამო სურნელი დატრიალდა, მალიმალ კი ატრიალებდნენ, მაგრამ ზოგ ტაროს მაინც დაეწვა გვერდები, თუმცა ვინ დავიდედდათ, ისე გემრიელად შეეცნოდნენ, ერთი მარცვლიც კი არავის დაუტოვებია.

ნაკვერსლების ჩანავლებას დაუცვადეს, მერე იქაურობას წყალი მოასხეს, არც ერთი ოღნავ მმეტუტია ნაკვერსხალიც კი არ დატოვდა და ისევე პირმოპოვლები წამოიშლნენ.

— მე ხვალ არ მეცლება, სახლო უნდა გადავალაო, — თქვა სოფიომ.

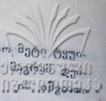
— ალბათ, ვერც ჩვენ მოვიცლით, ია პაპას ბოსტნის გათონხინდ დანხარებას შეეპირდით — დაამატეს მამუკამ და ჭაბუკამ.

— მაშ, რადან ხვალ ვერ შევიკრიბებით, ზეგინდელ დღეზე მოვილაპარაკოთ, ზვე რა ვაკაკეთოთ?

— რა ვიცო, თუ გინდათ, ღილილოთ მთაზე ავიდეთ, აქაურებში ამბობენ, კარგი გადახახვლიაო, — შესთავაზა ამხანაგებს სოფიომ.

— შეიძლება, რატომაც არა, წავიდეთ ღილილოთ მთაზე, ამასობაში ნუცასაც გაუვლის ტყვილი და...

— მოიწონეს სოფიოს წინადადება.



- ნუცა, შენ თუ გინდოდეს, სახატავი და ფანქრები წამოიღე. - უკვე კარგა შორიდან გამოისახა სიფიონი. იმ ერთ დღემდე ნუცას ტვივილმა გაურა, ცოტას დიდ-დასაც წაეხმარა საოჯახო საქმეებში, პურაც თვითონ მოარბუნინა, ახოსთანაც თვითონ გადავიდა რძისთვის, ჭურჭელიც თავად დაწკრიბა, ინგლისურში წამყვანდინებაც მოასწრო.

მეორე დღიას კი ბავშვებმა ღიღილით მთას შეუტყეს. მართლაც დიდებული სახანაობა გადაღმალით თვალწინ მალავ ასულელებს. შორი, ღღურავი მთების წვერობებს ნისლი საბურავი შემოეჩიბათ და ნისლი ახლა მთათა ნაოჭებშია ჩაგროვილიყო, გორგალს გამოშვებულ თეთრ ძაფად მოჩანდა ზვიდან გამომვარდნილი ჩანჩქერი. უფრო ახლოს, მთების საერთო ჩამუკებულ სიშფაქნეში წითლად გამოიკითხა ძახვილი და კუნელი, მთის ერთი ფერდი მთლად შევლებნა ყაყაოს, მეორეზე კი მზღაღღულ ქერის ყანას ატოკებდა მზეკაბანი. თავად ღიღილით მთას ჩხრიბდა მდინარე ულუკავდა ძირს და კისრისტებით გარბობდა ქვევით. ხნის ამოუღებელიც შესცქერიოდნენ ბავშვები ერთხანს ბუნების სიდიადეს. მერე ნუცა განაპირდა, მოხერხებული ადგილი შეარჩია და სატვას შეუდგა. სხეებიც დაიფანტნენ. ცოტაგნები ყვავილების კოფფას შეუდგნენ, ბიჭებმა გობა ქვევით, ფიჭვნარისკენ გადაინაცვლეს, იქნებ სოკო იყოსო...

გული კარგად რომ იჯერდა, უკან გზას დაადგნენ. ერთი პირი დაგორდნენ და ასე გორაობ-გორაობითა და ვივილი-ხვივლით ლამის მთის შუა წელამდე ჩამოაღწიეს. ქვეყნის ბირკა და ეკალი აუკროთ, მაგრამ არას დაუქებდნენ. ყველა ფეხის გადადგამაც კალიები უფრინდებოდნენ, ზოგი პანწიკელები, და ზოგიც კარგა მოზრდილები, ააშრილებდნენ ჭრელ ფრთებს და ახლოს-ვე უშვებოდნენ. მზე ახლა კვფაში უშვრდათ და კარგადაც აცხუებდათ. ცოტაც რომ ჩამოიარეს, ერთ ჩუმ წყაროს გადააწყდნენ და ძალიანაც ისიამოვნეს, პირისხეც გაიგრილეს და წყურვილიც მოიკალეს.

შაბათს ქალაქიდან ამოსულ ქალბატონ მერის ნუცა ცოტა შიფხული-ბული და ამკარად მჭემოკლები ეჩვენა; სცადა კიდევ ეთქვა, გამხდარხარ და მზუზე უქულოდ გივლილი, მაგრამ დეიდა-ღისწულმა წაუყრუეს, სიტყვა ბანზე აუდგეს და იმანაც აღარაფერი თქვა. იმ დღეს არც სიფიონს და არც დანარჩენ გოგო-ბიჭებს ახლოსაც არ გაუშავებდნენ. ჩუმ-ჩუმად ათვალიერებდა ქალბატონი მერი შვილს, რაღაც ცვლილებას ამჩნევდა და ვერ კი მიმხვდარიყო, რაში იყო საქმე. წვრილად გამოკითხა, ხომ კარგად სჭამდით, ინგლისურს ხომ მიცვადინებდით, უქულოდ ხომ არ დადიოდი, ან იმ

გოგოსთან ხომ არ გაგივლიათ. ნუცას უფრო მეტი ტყუილის თქმა მოუხდა, ვიდრე სიმართლისა, ეჭვგარეშე დას დომილმა მიახვედრა ახლა სწორედ იქ, იმ წამსავე.

შემთხვევა იყო, როცა ტყუილი საჭიროც კი იყო. გამიორკვა, რომ ქალბატონ მერის ორი კვირით მივლინებამ აგზავნიდნენ. ბარცე ძველს არ მინდოდა, მაგრამ ვერა გვაწყუა ზა, ვერაფრით ვერ ავიცილოდი. ნუცას თავისდა გასაცირად ლამის გაუხარდა კიდევ ეს ამბავი, ძალიანაც შერცხვა, მაგრამ ასე იყო და რა ექნა.

მეფერი სინარული და სიამოვნება მოუტანა ნუცას იმ თოთხმეტმა დღემ. ჯერ იყო და კოლმურნობის თავს. ჯდომარემ შემოუთავადა ბავშვებს, ნამკალზე თათავების აკრეფაში მოგვეხმარეთ და ისინიც პირველი დამაბობისთანავე მოუდგნენ ყანას; მერე ნაწივმარზე სოკოს საკრეფად წაივინდნენ ტყეში; მდინარეზე ხომ ბარცე ათვერაც იყვნენ, როგორც იქნა გაბოდა ნუცამ და ამსანაგების მიშქეობით ცოტა ვერცვაც ისწავლა. რა თქმა უნდა, წაბლაც მათთან ერთად ჭუქუშალაობდა; წყლის წისკვილიმც გაატარეს ერთი დღე; თამარის კომის სახანავადც ავიდნენ ქანგვარდებულ კლდეზე; ფეხბურთიც ითამაშა ნუცამ. მართალია, კარში ყუენათ, მაგრამ მაინც ხომ გაუსინჯა გემო ფეხბურთსაც; მყავალიც იმდენი დაკრიფეს, რომ ნუცას დაკრივლიდან დეიდაც ხუთ კოლომდე მურბაა მოხარბა; კო, ერთსკლ მურნეობის ნახირსაც გააჰყვნენ საძოვარზე მთელი დღით; მეცხოველეობის ფერმამიც ავიდნენ...

ორ-ორი დიდრონი ჩანთით დატვირთულმა ქალბატონმა მერამ ძლივს ჩამოაღწია ავტობუსიდან და სვენებ-სვენებით შეუდგა მცირე აღმართს. სახლს რომ გაუსწორდა, ერთხელ კიდევ შეისვენა და ის იყო დასაძაბუნლად მოეშხადა, რომ თვალი უნებურად პანტის ხისკენ გავქცა, გულზე შემოეყარა, პანტის ქვედა ტრტზე ვიღაც თავდაყურა კვიდა და არბინად ქანაობდა.

- აბა, უუურე! ვითომ დაეუბარე იმ ჩემს კარვ დას, ის გოგო აქურობას არ გააკარ-მეთქი! აბა, არა, საკუთარ დასაც კი არ უნდა ენდოს ადამიანი! რა გქნა, ამის გულისთვის უხელფასო შევბულება როგორ ავილო? ავიღებდი, ჯანდაბას, მაგრამ ზამთრის არდადეგებზეც რომ მინდა ნუცას პაერზე გაყვანა!

ქალბატონ მერის დანახავზე ხეზე ჩამოკიდებულმა არხებამ ტანი აზიდა, ახლა სულებით დაეკიდა და მერე მიწაზე ჩამოსტა.

ქალბატონ მერის მუხლი მოგვეთვა და ჩანთები ხელადან გაუვარდა, მიასკენ სახეგაბრწყინებელი ნუცა მოზობდა...





ახეივანი

გაეროს ინჟინერები
პროექტორები
პროექტორები
პროექტორები

დასაწყობი

ნაზარ
აუზაზაძე

ფასის მთიდან ზათქითა და გრიალით წამოსული ფასის ანუ ფაზისი, დღევანდელი რიონი, მთელ კოლხეთის დაბლობს სერავს და დინჯად ერთვის შავ ზღვას იმ ადგილას, სადაც უძველესი დროიდან არსებობდა ქალაქი ფაზისი — ახლანდელი ქალაქი და ნავსადგური ფოთი.

ფოთი პატარა ქალაქია, იმდენად პატარა, რომ ვერც ცუდს დამალავდა კარგიც მაშინვე მოეფინება ხოლმე მის ლამაზ ქუჩებსა და მიედნებს. ეს კარგი კი აქ იმდენია, არამთელ ფოთს, არამედ სხვა, მასზე გაცილებით დიდ ქალაქსაც ეყოფოდა საამაჟოდ და თავის გამოსაჩენად.

ერთი პატოსანი მშრომელი ქალაქი! — აი, როგორია ფოთი აქურების დრმა რწმენით. და ყველა, ვინც ფოთის ცხოვრებას ანლოს გაიცნობს, ამ აზრს აუცილებლად დაეთანხმება.

ხე მითხარი და ნაყოფს გეტყვიო, — ეს ანდაზა ზედამოჭრილია ფოთელი მოსწავლე ახალგაზრდობისათვის, რომელიც ნიღაფ მხარში უღვას უფროსებს და ბეჯით სწავლას შესანიშნავად უთავსებს შრომით საქმიანობასაც.

მისი წვლილი კი, მშობლიური ქალაქის ღირსების დაცვისათვის გაღებული, არცთუ მცირეა, რადგან საკმაოდ მრავალრიცხოვანი არმია ჰყავს: ფოთის 13 საშუალო სკოლაში 3200-ზე მეტი პიონერი და 4000-მდე კომკავშირელია.

როცა დარეჯან სერგისი, კომკავშირის ფოთის საქალაქო კომიტეტის მეორე მდივანს გვითხებთ, რომელ სკოლას შემოგვთავაზებთ, ახალი საკავშირო მარშის პირველ ეტაპზე პიონერულ მუშაობას რომ გავეცნოთო, ღიმილით გვიპასუხა:

— თავად ამირჩიეთ, რომელიც გნებავთ, და ახლავე ვესტუმროთ, თავს არავენი შეირცხვენსო.

ნიუ ნიკოლაძის სახელობის მე-2 საშუალო სკოლა ავირჩიეთ.

კონტინენტის კვალობაზე სკოლაში საკმაოდ მრავალრიცხოვანი პიონერული რაზმეულია: 611 მოსწავლედან 337 პიონერი ვახლავთ; ამას კიდევ 142 ოქტომბრული მიუმბატეთ და სურათი ნათელი ვახდება.

სადაც და ლამაზად მოწყობილი პიონერთა ოთახში საინტერესო საუბარი გვიძარბა. მასში მონაწილეობ-

დნენ კომკავშირის საქალაქო კომიტეტის მეორე მდივანი დარეჯან სერგია, სკოლის დირექტორის მოადგილე კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის დარგში ქეთევან კვაჭავაძე, პიონერულმძღვანელი ლეილა ფაილიძე, ფოთის პიონერთა სახლის დირექტორი ფოთოლა ქაჭაია და რამდენიმე აქტიური პიონერი.

— ნორ ლენინელთა საკავშირო მარშის პროგრამა, — გვიამბობს ლეილა ფაილიძე, — ყველა რაზმსა და რგოლში განვიხილეთ და შევისწავლეთ. პიონერთა უშუალო მონაწილეობით გამოიკვეთა და ჩამოყალიბდა პიონერული სიტყვის ტექსტი. განისაზღვრა სამოქმედო არე და ის საშუალებები, რომლებითაც უნდა დაიწყოთ ესა თუ ის სიმაღლე.

გასული წლის 2 ოქტომბერს მე-2 საშუალო სკოლის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის რაზმეული აიჯამა დაიღო ოავისი პიონერული სიტყვა.

— ყველანი ვვლავლით, — იგონებს მე-4 რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე ირმა ელაშვილი, — მიუხედავად იმისა, რომ მარშის პირველი ეტაპისათვის ფაქტობრივად კარგა ხნით ადრე ვემზადებოდით და ვარკვეულ მუშაობაც კვლინდა ჩატარებულ... სსკკ შექმნის 60 წლისთავისათვის

შადგებას ვგულისხმობ... სახეიმო ხაზს ესწრებოდნენ ვეტერანი პიონერები ქეთო კვაჭიძე, ნუშო ქორქია, შეფი ორგანიზაციის კომკავშირის კომიტეტის მდივანი გია ამშილავა... მათ მოიწონეს ჩვენი პიონერული სიტყვა და რწმენა გამოთქვეს, რომ გამარჯვებებით ვივლიდით სიმაღლოდან სიმაღლისაკენ.

„ლენინური მეგობრობით ვარო ძლიერნი!“ — ასეთია მარშის პარველი ვტარებდით. და შეიძლება ითქვას, რომ ივ. კოეძელების სახელობის რაზმეული მართლაც ძლიერია ინტერნაციონალური მეგობრობით. მას ამის დიდი ტრადიცია აქვს. პიონერები მეგობრობენ მოსკოვულ, უკრაინულ, სომეხ, ესტონულ, ხარკოველ, ოდესელ, ჟიტომირულ, კიროვოვადელ თანატოლებთან. 1980 წლის მაისში სკოლას ეწვია ლენინის ოლქის სოფელ ნიკოლაევკის პიონერთა დელეგაცია. ამ სოფლის გათავისუფლებისათვის იბრძოდა ფოთელი გურგენ გიორგიანი, 1945 წლის 9 მაისს მოსკოვში წითელ მოედანზე გამართული გამარჯვების პარადის მონაწილე. მიმდინარე წლის მაისში ფოთელი პიონერები საპასუხო დე-

— ერთ დღეს, — გვიამბობს მეშვიდეკლასელი ნინო ბესელია. — ჩვენი რაზმის „ფოსტალიონმა“ თამილა ტრიხიამ კლასში წერილი შემოაფრიალა და სიხარულიანი ღიმილით შესძახა — „აბა, იცეკვეთო!“ წერილი ხმაშალა წაეკითხეთ. ლიტვიდან იყო. ჩვენს სიხარულს სახეობრივ არ ჰქონდა, ჩვენ ხომ სსრ კავშირის 50 წლისთავის საიუბილეოდ სწორედ ლიტვის რესპუბლიკას ვსწავლობდით! პასუხი მთელმა კლასმა დაწერა...

ის, რომ რაზმეულს სამეზის სამკოთა კავშირის გმირის, ივანე კოეძელების სახელი ჰქვია, ვაგრეთვე ინტერნაციონალური მეგობრობის ერთერთი გამოსატულებია. საქმე ისია, რომ ივ. კოეძელების თანამებრძოლი და მეგობარი იყო ფოთელი ვანო გაბუნია, რომელიც ომამდე მე-2 საშუალო სკოლის შენობაში მოთავსებული ინდუსტრიულ ტექნიკუმში სწავლობდა. კოეძელები თავია მემუარებში თბილად იგონებს ვანოს და აღწერს იმ საპიერო ბრძოლას, რომელშიც ვ. გაბუნია დაიღუპა. ეს მომხდარა ბელგოროდის რაიონის სოფელ ურაზოვოს თავზე. ვანო ურაზ-

ოვშია დაკრძალული და მის საფლავს თვალისჩინივით ვხედავთ ღმერთი პიონერები, ვკვსლავურჩაქაშა მე-4 რაზმი, რომელიც ვანო გაბუნია სახელი ატარებს.

სკოლის პიონერული რაზმეული, მისი ყოველი პიონერი გრძნობს და ელოდავება იმ სიბთბს, რომელიც ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს ხალხთა მეგობრობისაგან მოდის. იგი ოქტომბრის დიდი მონაპოვარია და ყველა გმირის სახელი ვინც მას საკუთარი სისხლის ფასად იცავდა, ეკლავტარივით ანათა. ამიტომაც არიან დიდებთა და პატივით ვაგრძნობსონ არა მარტო ფოთელი ვანო გაბუნია, ბეტრე პირტახია და ამირან დანელია, არამედ სხვებაც — ი. გაგარინი, ა. გიდაური, ლ. ჩაიკანი, ზ. პორტნოვა, მ. გელოვანი, თ. იოსებძე, ზ. რუხაძე, რომელთა სახელებს სახელოვანად ატარებს რაზმეულის 10 რაზმი.

ფოთოლა ქაჩაიამ მოზრდილი, ლამაზი ალბომი გადაშალა.

— აი, დახედეთ, — თქვა მან. — აქ მითხრობოდა იმ საინტერესო ლენინისძიების შესახებ, რომელიც სსრკის 60 წლისთავის იუბილეს მიეძღვნა. ლეილას, — ფოთოლამ პიონერულმძღვანელს გადახედა, — კარგა და საკირო პრინციპი აქვს შემუშავებული: ყველაფერი, რაც რაზმეულში კეთდება, სათანადოდ უნდა გაფორმდეს და აქ, პიონერთა ოთახში დარჩეს. აი, გადაფურცლეთ ეს ალბომი და თვალნათლივ დარწმუნდებით, რომ ასეთი ლენინისძიების კვა-



დლით თამილა „ფოსტალიონმა“ კლასში ლინველ გვიამბობს ბარათი უამოფრიალა.

რეზალია მასწავლებელი ახლანდ აბარულა ურავოვონან, საღვს ვანი გაგუნია დაკრალული.

ლეგაციას გაგზავნიან ნიკოლაევკაში. — უფრო ადრე, 1975 წელს, მოვაწყვეთ დასამახსოვრებელი შეხვედრა გმირი ქალაქების გმირებთან. — იგონებს ქეთევან კვაჭიძე. — თითქმის ყველა გმირი ქალაქის წარმომადგენლები გვეწვივნენ. გადაწყვეტილი გვაქვს კიდევ მოვაწყვოთ ასეთი შეხვედრები...



ლი მართლაც არ უნდა დიკარგოს...
სხვათა შორის, ეს ღონისძიება ლეი-
ლას ჩაფიქრებულა...

ეს იყო დაუსწრებელი მოგზაუ-
რობა წარმოსახვითი ლაინერით „იგა-
ნე კოედელები“. მისი ღვეზი იყო
„მეგობრობა გზად და ზიდალი“

— მივაწოდე თუ არა ბავშვებს
იღვა, მაზინვე აიტაცეს, — მოგვით-
ხრობს ლეილა ფაილოძე. — საოცა-
რი ენთუზიაზმით შეუდგნენ საქმეს,
თვითონაც აინთნენ და სხვებსაც ცე-
ცხლი წაუტიდეს...

მოსაწყვევი ბარათი ირაკლი კუბ-
რიშვილია შეადგინა და გააფორმა
(„ირაკლის ფოტოში კარგად იცნობენ,
ფახლის სახალხო აკადემიაში მოწუ-
ბილმა მისი ნახატების გამოფენამ დი-
დი მოწონება დამისახურა“, — გვით-
ხრა ფ. ჯავახიამ). ლაინერის სტუდარდ-
ლობა მათა ჩაინიბაბი ვასწია. ყველა-
სათვის — არა მარტო საიუბილეო
საღამოს სტუმრებისათვის, არამედ
სკოლის დირექციისათვისაც — ეს
„მოგზაურობა“ სასიამოვნო სიურპ-
რზი გახლდათ. დამსწრეთ გაოცება
და სიხარული დაეფლათ, როცა მათ
ამ ხმაბელა გამოაცხადა:

„ქვირფასო მგზავრებო! მოგესალ-
მებათ ლაინერ „კოედელებს“ ეკიბა-
ტი, რომელიც შეასრულებს მარშრუტს
„ფოთი-თბილისი-მოსკოვი“. ლაინერ-
ში ტემპერატურა პლუს 25 გრადუს-
სია. ფრენის დროს არ შეიძლება რა-
დღი და ფორტაპარატურის გამოყე-
ნება. ფრენის ხანგრძლიობა 45 წუ-
თია. გთხოვთ შეიკრათ უსაფრთხოე-
ბის ქამრები, ვისურვებთ ბედნიერ
მგზავრობას“.

„თვითმფრინავში“ სხვებთან ერ-
თად იყვნენ ქალაქის ღირსეული ადა-
მიანები — გივი გუგუშვილი, ნიკო-
შა ზურცია, არკნტი გვათუა, ლალი
ქანტორია, ზურაბ ზარანდია... ისი-
ნეც ინტერესით ისმენდნენ მონტაჟს
„ფოთი, მისი წარსული და აწევი“,
„სოლატიონის, მუხრან მაკავარიანის,
შოთა ნინუაინის, მუხრან ლებანი-
ძის ლექსებს, კომპოზიციის „ფიცი



ტევი“ (მ. ჯავახიშვილის „არსენა
მარბადელიდან“)... „თვითმფრინავ-
მა“ ამსობაში „გადაღფრინა“ ქუ-
თაისს, მერე — გორს, მცხეთას და
„დაეშვა“ თბილისში. აქ მგზავრება
„დაესწრნენ“ ვალაკტიონობას. მერე
კი მოსკოვში „გადაფრინდნენ“ და
კრემლში დატყბნენ შესანიშნავი სა-
ნახაობით — სახალწლო ნაძვისხის
ზევით...
— ეს მოგზაურობა სამუდამოდ და-
მიამასოვრდება, — ამბობს მეოთხე-
კლასელი გოგობა კვირია.

— ის სიხარული და სიამოვნება
აქამდე გამოგვეყვა, — აცხადებს მე-
ექვსეკლასელი ევა ჯობავა.

ასევე კმაყოფილი არიან მესამე-
კლასელი თეო მარტია (ისიც მონა-
წილეობდა კარგი დეკლამატორია),
მეხუთეკლასელი ისაკი ელავილი,
მეექვსეკლასელები დათი დავლარი-
ნი და არაკლი ღვამიჩავა...

— ჩვენს პიონერულ სიტყვაში პი-
რობა დადეთ, — გვიამბობს ირაკლი,
— რომ მომავალში კიდევ უფრო მეტს
ვიზრუნებთ ჩვენს სკოლის ინტერნა-
ციონალური მეგობრობის ტრადიცი-
თა განმტკიცება-გაღრმავებისათვის.
სიტყვას საქმედ მოჰყვება...

— რაშემულის საქმიანობის მთა-
ვარი მარდვი, როგორც ხედავთ, ინ-
ტერნაციონალური მეგობრობაა...
— დიმილით გვეუნებება ქეოევან კვა-

ქაძე, — მგარბ არ იფიქროთ, ვითომ
პიონერული საქმიანობის სხვა სფე-
როები დაგვეწყებულდეს.

მართლაც:

წლებანდელი სასწავლო წლის პირ-
ველ სემესტრში შეგროვებულია 20
ტონა ჭართი და 5 ტონა მაკულატურა.

მიმდინარეობს ყარათიანთა ლა-
შქრობა, ეწყობა ელვა-რეიდები პუ-
რის, წყლის, ელექტროენერჯის არა-
ეკონომიური ხარჯვის შემოხვევათა
აღსაკვეთად არა მარტო სკოლაში,
არამედ რაშემულის პიონერული
მოქმედების ზონაშიც (ჯულდაშვი-
ლის, იმერეთის, ქვალდეკლასა და
ნინოშვილის ქუჩების მონაკვეთები).

პიონერებს თავიანთი წვლილი
შეაქვთ სასურსათო პროგრამის გან-
ხორციელებაში. შარშანდელმა მე-
ვიდეკლასელებმა (ხათუნა ლორთქი-
ვანიძის, ივანე ხოფერას, ნანა შა-
მათაგას თაოსნობით) ივალდეტულეს
და საჯკრო ქელს ჩააბარეს 500 კგ
ხორცი. ბევრმა პიონერმა საკუთარ
ეზოში მოაწყო ბოსტანი, რათა დე-
დას შვენილისათვის ბაზარში სი-
არული არ დასკირებოდ, თავთა-
ვიანთი ცოტეობი დაარჯეს ხუთ-ხუთი
ძინი ციტრუსოვანი ხე...

პიონერული რაშემულის თვალთა-
ხედის არეში ყოველთვისაა მოქცეუ-
ლი თითოეული ოქტობრელი — პი-
ონერთა ცელა.

ბოლო ხანს განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა დისციპლინის განმტკიცებას და ამან გამოიღო კიდევ თვალდასანახი შედეგები. მართალია, უდიდესობის ფოთელ ბიონერებს აღრეც ვერ ვუსაყვედურებდით. მაგრამ ვამოწავთ მინც გვეხდებოდა. ახლა კი თითქმის აღარ არის ვაგდებისა და დავვიანების შემთხვევები, ყველა თვალისწინებით უკლეს სკოლის შენობას, მის მიზანბარად ქვეულ დღიურებს, სასკოლო ავეჯს, ინვენტარს. არც ერთი ბიონერი უყულისავედრებდა არ დადიო, მოწესრიგებულია ჩატყულობა და ვაგვიანობა.

ენც ყმა მთავალგვათი ობნისიციბა, ობმლიტი იმისათვის კი არ ტარდება, რომ აღბომში ჩაიწიროს და სტუმართან თავის მოწონების სახაბად იქცეს, არამედ იმისათვის, რომ ვაბთართოს მოზართის პორიზონტი, აღზართის ივი სულიერად, ვაკაჟოს ფიზიკლად, ყველმობრივ გამორართოს და მოზაზართის მთავალი ცხოვრებისათვის. ეს კორვად იციან არა მარტო სკოლისა და რანმეულის ხელმძღვანელებმა, არამედ ყველმა ბიონერმა — ხელმძღვანელმა კომკავშირებმა — ნახა ვეზავამ თუ იხვა გიორვამენ, იონა გელაშვილმა თუ ეკა ჯიბავამ, ონიან ნახავამ თუ გელა შენგელიამ, ინგა ნიკოლაიშვილმა. თამარ კეკელიძემ, გია ყულაშვილმა, მედეა ჩაჩავამ, მაიკო ჩაჩაბიან და სხვებმა.

მეორესკოლელ ბიონერებს (და თითოეულ ფოთელ ბიონერს) შეგნებულ იქნა ახალ საყავშოთი მარშის დიდი მნიშვნელობა. მათ იციან, რომ იგი უფრო მტრად შეაკავშირებს წითელუელსაყვეიანთა ლაშქარს, დარაზნიას და წარმართავს საერთო მიზნისაკენ. მათ იციან, რომ ნითქვამს შესრულება უნდა, რომ ბიონერული სიტყვა პიონერულ საქმედ უნდა იქცეთ, რომ ბიონერულ ღირსებას ბეკითი სწავლისა და შრომის ვარგევერ დაიმსახურებ. იციან ეს და, საყუთარ ძალასა და ენერგიაში დარწმუნებულნი, თამაზდ მიბაიჯებენ მარშის გზებზე, წინ მიიწევენ ახალ სიმაღლეთა დასაპყრობად.

საკანონი

ჟურნალს, რომელიც ახლა გიყურია სულთ და ასე ძალიან ვიყვარს, თავისი პატარა, მაგრამ ღამაზი ისტორია აქვს და ამავედარი ადამიანები ჰყავს.

უამდლობა იქნება, არ იფხობდე და არ ეხადლოვიროდე მათ, ვისცნვლები მანძილზე სულთ და გულს აქსივდა იმანი, რომ „პიონერს“ საკუთარი, სხვათაგან განსხვავებულს, სახე და შინაარსი ჰქონიდა, რომ იგი პიონერის უსალოესი შეგობარი, მრჩეველი, ხელმძღვანელი და აღმზრდელი ყოფილიყო, რომ მასნი ისეთი ლეგები, მოთხრობები და ნარკვევები დაბეჭდილიყო, რომლებიც ბავშვებს სამშობლოს უსაზღვრო სიყვარულს, მისთვის თავდადებას, გმირობას შთავიწმენდნენ, პიონერს მის უპირველეს მოვალეობას შესახებებდნენ, სამშობლოს ისტორიის, წარსულის გმირთა ამბებს მოუთხრობდნენ, ჩვენი დიდი სამშობლოს ხალხთა მეგობრობას, ერთგულებას, გამტანობას ასწავლებდნენ.

ამ ამავედართა შორისაა ცნობილი პოეტ და საზოგადო მოღვაწე რევან მარგიაიანი, რომელიც თითქმის ოცი წლის მანძილზე ხელმძღვანელობდა საბავშვო ჟურნალებს. ათი წელიწადი, 1953-დან 1963 წლამდე კი, „პიონერის“ რედაქტორი იყო.

ბევრი საინტერესო პიონერული წამოწყება იხვა, ბევრმა სამავალითო თაოსნობამ შეისხა ფრთები იმ წლებში ჟურნალის ფურცლებზე. იგი არამარტო მემატიანე, არამედ ორგანიზატორი და გზისმკვლეველი ვახლბედი ბერი იმ საქმისა, რითაც ახლა კანონიერად ამავობს საქართველოს პიონერული ორგანიზაცია.

ჩვენი ქართველი მწერლები სიამოვნებით იღებდნენ მონაწილეობას პიონერული ჟურნალის საქმიანობა-

ში. იმ წლებში „პიონერის“ შემოქმედებდავდენენ თავის სასურველსა, ხანავეშო ლეკუებსა და მოთხრობებს ნინო ნაკაშიძე, გიორგი ლეონიძე, ირაკლი აბაშიძე, იოსებ გრიშაშვილი, გრიგოლ აბაშიძე, გიორგი შატერაშვილი, ლიო ქიანურა, გიორგი მურმანიძე, მაროვიანი, ანა ნასულაშვილი, ნიკო კეკელიძე, სერგეი კლითაშვილი, ოროდონ ქოროსა, ლევან თაბუკაშვილი, ალექსო შენგელიძე, შორბან ლიბანიძე, ნათი კოლაბაძე, რედაქცია სთელ ვეიერბრედს ლობიანი და ღამწყურს, ნიკოლოზ მერიკოვი, მავისი სასულიერო დღეს მთელი ჭარბი თული მწირლობა ამავალი.

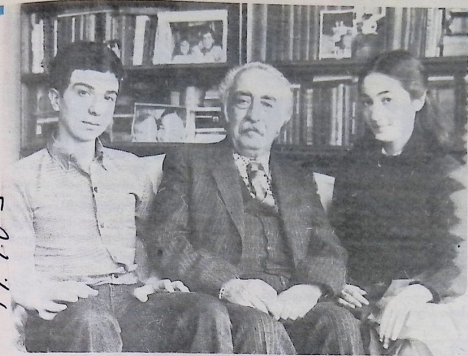
ასეთი შემოქმედებით ატმობურს შექმნა თვით ჟურნალის რედაქტორის ფართო შემოქმედებით ინტერესებითაც იყო განპირობებული. ამ დროისათვის რევან მარგიაიანი უკვე ლექსთა მრავალი მშვიდობიანი წიგნის ავტორი ვახლბედი.

რევან მარგიაიანი იქ დამიბად, სადღე საქვეყნოდ ცნობილი „ლილე“ — მზის საგალობელი კიმისა დაბადებული. სადღე ვად აზივული მონსხანე და სტეტაკი, თვალშეუდგამი მწვერვალები, საუკუნეებგამოსული ტრადიცია, გმირული ლეგენდები და თქმულებები პატარაონადღევავეკაცობისა და სულიერი სიმაღლესათვის განაწყობენ ათამიანს.

„ჩემი მშობლიური კუთხე — სანეთი მდიდარია მარადილოვანი მწვერვალებითა და სიმღერებით...“

მულაბი დიდი სოფელია. მას თავზე დასცქერის თეთრი თეთნულდი და ორთავა უშმა, საიდნაიც სადარბილებს ბევრი ჩანჩქერი და პატარა მდინარე, რომლებიც შემდეგ ენგურს ერთიან და კოლხეთის დაბლობებშია, შავი ზღვისაკენ მიიჩქარაან. მგონი კვეყნიერებაზე ვერსად ნახავამდენ ქვეყნისა და ციხესიმაგრებს, რამდენიც ჩემს სოფელშია აღმართული. მათ შორის ახლაც დგას ჩვენი პატარა სახლი, რომლის უფროსიც, როგორც აშობდნენ მაშინ „ვა-

17.4.63



„შანილია თქი გახნირაქ ჩითქალი“

ნათლებული მახვიში“, პაპაჩემი და-
რისპან მარგიანი ვახლდა:

მარგიანების ძირველ ოჯახში პა-
ტივში იყო მწიგნობრობა, პოეზია
რევაზის მამისთვის აკაკი წერეთლის
სიყვარული აკაკი დაურქმევიათ.
პაპის ოჯახში თავს იყრიდნენ ლი-
ტერატორები, მეცნიერები, მათ მო-
რის უცხოელი სწავლელები, ვისაც
კი სვანეთის ყოფა, წარსული და აწ-
მყო აინტერესებდა.

პაპს სტუმრები ძველისძველ ხაყ-
დრებსა და ციხესიმაგრეებში დაჰ-
ყავდა. აცნობდა უძველეს ქართულ
ხელნაწერებსა და სხვა საინტერესო
სიძველეებს. თავადაც დაუმცხრალი
მაძიებელი და პატროტი ყოველ
კუთხე-კუთხულში პოულობდა საინ-
ტერესოს, იწერდა ხალხში გავრცე-
ლებულ ლეგენდებს, ჰკრებდა ეთნო-
გრაფიულ მასალას.

პაპს ყველგან თან ახლდა მკვირ-
ცხლი, ფესმარი, ცნობისმოყვარე,
თვალნახული შვილიშვილი პატარა
რეზო, რომელიც გაფაცივიებით ადე-
ვნებდა თვალყურს ყოველივეს, იმას-

სოვრებდა. სიდიდე ამ მწვერვალე-
ბისა, ამ სიძველეებისა, ამ თქმულე-
ბათა ამაყი სული, სამუდამოდ ილუ-
ქებოდა მოზარდის გულში.

რეზოს მამა ვასილ ბარნოვის მო-
წაფე ყოფილა. ახალგაზრდობაში
თურმე ლექსებს წერდა და ბეჭდავდა.

ახე რომ, არავის გაჰკვირვებია,
როცა მესამე თუ მეოთხე კლასში რე-
ზომაც დაწერა პირველი ლექსები
იაზე, მერცხალსა და გაზაფხულზე.

დიდი, ეპოქალური მოვლენებით
დატვირთული დრო იყო. თვალსა და
ხელს შუა იცვლებოდა ცხოვრება.
ახალი დროის სიკეთე მთების კა-
რიბკეში შემოსვლას ლამობდა.

საბჭოთა ხელისუფლებას სვანე-
თის ოდესღაც მიუვალ მთებში გაჰ-
ყავდა გზა, გზა, რომელიც ბევრ სი-
კეთეს ჰპირდებოდა ამ მხარეს.

და მოწაფეობისას რეზოც ვახდა
იმის მომსახურე, თუ როგორ გაიარა
სვანეთის გზაზე ავტომობილმა.

ბოლო კლასებში რევაზ მარგიანი
თბილისში სწავლობდა. ლექსის წე-

რის სურვილმა თუ ერთხელ ავიტა-
ნა. მერე ძნელადღა დაეხსნებო.

რეზოც წერდა, ჩუმად, თავისთვის
ძაგრამ ამხანაგებს გამოაპარებ რა-
მეს?

და აი, 1934 წელს სკოლაში მწე-
რალთა პირველი ყრილობის დელე-
გატები სივრდით:

ამხანაგებინა და მასწავლებლებმა
ვაპატიინეს მორცხალეულ ყმაწვილს
ლევსია წაყითხვა.

ლექსი მოიწონეს და ბიჭს სთხო-
ვეს მწერალთა კაბინირში სივრდი-
ნივე წლის მიწურულს, ახალწ-
ლის წინა დღეებში „ლიტერატურულ
გაზეთში“ რევაზ მარგიანის თვალმო-
წერილ დიპტივდა პირველი ლექსი
„მირანგულა“. ამის შემდეგ ჯაბუკი
პოეტი საყოფიერად მუშაობდა, სწო-
რად იბეჭდებოდა და ლევსიდან ლე-
ქსამდე ამკარად უზრდებოდა.

1940 წელს უნივერსიტეტის დამ-
თავრება და პირველი წიგნის გამო-
სვლა ერთად იზებინა. ეს იყო პირვე-
ლი მწერლობის ახალგაზრდობის წლე-
ბი. გამოდობდა ახალგაზრდული გუ-
რნალი „ჩვენი თაობა“.

„ჩვენ არ ვიცოდით თუ უახლოეს
ხანში რა ბედი გველოდა. სწორედ
ომის წინ გამოვიდა ჩემი ლექსების
პირველი პატარა კრებულა. ასეთ
ჩემი ამხანაგებისაც... ეს იყო მათი
პირველი სტრიქონები, რომელთაც
თან ახლდათ სინედლე და თავის-
თავადობა, მოკლედ ის, რასაც ჩვენ
ნიჭს ვეძახით.

ომმა ჩვენი გზები გაჰყარა. ბევრი
ჩვენგანი საბჭოთა არმიასი გაიწე-
ვიეს. მე მხოვალადე წავედი ფრონ-
ტზე, სადაც შემდეგ ვთანამშრომ-
ლობდი საფრონტო გაზეთებში. ომში
ბევრი რამ ვნახე და განვიცადე და
დედსაც სწირად ვუბრუნებდი ხოლ-
მე ჩემს ლექსებში იმ მრისხანე
წლებს.

...ნიჭბუკიდან მოყოლებული ფე-
ხით მოვიკრი მთელი საქართველო.

პ. მარგიანის სტ. სპ. სსრ
სახელმწიფო...

ენის აღმას

გ. მ. ხ. რ. ვ. ა.

ყოფილენ ჩვენი დიდი ქვეყნის
თითქმის ყველა მხარეში, სასულარ-
გარეთაც...

გარდა პოეზიისა ვატაყბული ვი-
ცავი მთამსვლელობით. ნათქვამია,
ალბინისტის გზა - პოეტის გზასა
ჰგავსო. პოეტი მთამსვლელებით ვა-
დღა უნდა ისწრაფოდეს. მარტო
ერთი მწვერვალის დაპყრობა როდი
ნიშნავს დიდ გამარჯვებას.

პოეტს, ისე როგორც ვაძღვულ
ალბინისტს, უნდა ემარჯვებოდეს
მხოლოდ მწვერვალთა დაპყრობა, სა-
სულრველია უთვალავ მწვერვალთა
ტრავერსიც... ეს კი მხოლოდ რჩეუ-
ლთა ხვედრია.

მთავარია, მყარად იდგე მშობ-
ლიურ მიწაზე, ამინდს არ უნდა ელ-
ოდო, უნდა სძლიო სიძინელე, სულ
მადლა-მადლა იარო.

ამინდიც შენ უნდა შექმნა შენი
პოეზიისათვის. და თუ შენი სტრი-
ქონების შუქი გზას გაიკაფავს მკი-
თხელოდ, უნდა ელდოს, მაშინ შეგიძლია
თავი ბედნიერად ჩათვალო*.

ასე წერს რევაზ მარგალიტი.

მოკრძალებული და მართალი სი-
ტყუარია პოეტისა, რომლის ალაღმა
სტრიქონებმა ადვილად გაიკაფეს
გზა მკითხველის გულისკენ, ხოლო
მისი რედაქტორობით გამოსულ საყ-
მაწვილო ჟურნალებს მოუთმენლად
რომ ელოდნენ ნორჩები, იმედი არა-
სოდეს გაუცურებია მათთვის.

ღაწვლმოსილი შემოქმედი ახლა
გამომცემლობა „მერანს“ უდგას სა-
თავეში.

კვლავ წიგნის სამსახურშია, ქვეყ-
ნის, ეროვნული მწერლობის სამსა-
ხურშია და მის ფუნფუნს რომ ნახავ,
თამბუქი ჩამოფოჭებული ჭადრაკი კი-
დეც რომ შეამჩნიო, ირწმუნებ პოე-
ტისაკვ სიტყვებს:

„არასოდეს დავიღლები,
თუნდაც მხარეში მივიხარო“.

ნარბიზა მგებლბე

შოტო პ. მანბალოსი

მედიკვართან დამარცხებით ვა-
ვებულმა ავარია-ხუნძახის პატრნმა
წურსალ-ბებმა შეკრება მითარქმე
ლეთა წერილ-წვრილი რაზმები, მო-
იხრო თარღუს შამხალი, ყაზიყუმუ-
ნის ხანი სურხია და დარღსტნის მთე-
ბიდან კახეთის წასაკლავად დაგუ-
ყვარეღანს მათ შეუერთდნენ შაკი-
მირვანის ხანისა და კაკის სულთანის
ჭარები და მტერი ყვარლის ციხეს
შემოწეყო.

ალყაში მოქცეული ყვარლები
ვაქაცურად იგერიებდნენ მტერს.
ციხესთან ახლოს არ უშებდნენ, მაგ-
რამ როდემის გაუღლებდნენ? რო-
დემდის ეყოფოდნენ ტყვია-წამალი?

ყვარლის ციხის აღებით ლეკები
გაძმა კახეთს დაეპატრონებოდნენ,
მეტი კი მიეღო კახეთსაც ადვილად
შევიკიდნენ. ერეკლე ბრძანა, მოსა-
ხლიობა ციხეზე შეფარებოდა.

ისინი კი, ვისაც სელში იარღის აღება
შეეძლო, სამშობლოს დასაცვად
ანდგარიყვნენ. თელავიდან ქართლ
კახეთის შეერთებულ ლაშქარს დაი-
ძრა. მიუვალ ადვილებში გამაგრე-
ბულ რიცხვზარავალ მტერთან ზნა-
ლამხალ შეგმა ჰიღა, არადა, ციხე-
ში ყოფთ შეგლა სჭირდებოდათ, დას-
ყვენება არ შეეძლებოდა.

— მამულშვილო, განსაცდელში
ჰირ-ვაყოფილო, მოგიწოდებო რჯუ-
ლისა და ქვეყნის სიყვარულისათვის
და ერთგულებისათვის! — მიძარბა
ერეკლემ ლაშქარს. შეათავლიერა
ბრძანების შესასრულებლად მზად-
ყოფდ მეთორები და განაძობ: —
ვიღებ ჩვენი მთავარი ლაშქარი სა-
ბრძოლველად დაიძვრებოდეს, ლეკ-
თა ბანაიის გარღვევა საჭირო. მხო-
ლოდ მაშინ შეეძლებოთ ალყაში მო-
ქცეულობა შეკლას...

ლაშქარს უმად გამოყენენ მთა-
ლისენი. მათ შორის იყო ბერუანის
ანას რთო — ფარნაც, ერეკლემ ამა-
თვან შეარჩია და შეადგინა რაზმი.
რაზმელები დაიცირონენ მეციხო-
ნეთათვის გადასაცემი იარაღით,
ტყვია-წამლით, გულთა გაიყოფს
ერეკლეს ლოცვა, გამაჩვენების რწმე-

ნა და იმომქვევ გავიდნენ ალაზნის
ვაღში. შეუძნელოდ მიუახლოდნენ
მტრის ბანაის, უხმაუროდ მოკლეს
მეთავაყურე და ყოყინით დატო-
ვნენ მძინარე მტერს.

ლოცებმა ვაგებინა ატეხეს. ლამის
სინებლემო თავგზაბანებლები წი-
მობილდნენ, ეცენ იარღს. ბანაის
შეკრილობა ერთმა მუჰა ქართველმა
ციხისკენ გაიკვლიეს გზა, ყვარულ-
ლთან შეაღწიეს და უკვე ერთთა-
ნი ძალით მოუბრუნდნენ მტერს.

გურჯი ერეკლე მოღოსო! — შეუ-
ნდა შაკი-მირვანის ხანი, ერეკლეს
გამოჩენს აჯარ დაუცვად, აყარა თა-
ვისი ჭარი და ყვარლს გაეცალა.

— არც ჩვენ დავაყარის სიეთვე
კახთ-ბატონიო, — უკან გაყენე მას
კაკის სულთანი და სურხია-ხანიც.

ასე მიარეყეს მოყაუბრებმა ნე-
რსალ-ბეგი, რომლის ჭარი მაინც მო-
ვალობისციხეანი რჩებოდა.

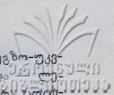
— დაჰართო მავ წუნღლებსო! —
შეუძანა მაშინ თავის ლაშქარს ერე-
კლემ და პოეტი გადამუშა ბრძო-
ლაში. იმიშვლის ხმლო ქართველმა
ვაქაცებმა და მარჯვნივ თუ მარ-
ცხნივ ატვის და ატვის მტერი.

მერც დაბრება-დაცვლებითა და
მერც მუქართი ვერ შეაჩერა თავისი
უქმცეული მეომრები ნრისალ-ბე-
გმა და მალე თეთრონაც მათ ცვალ
გაპყავ, დამარცხებულ და შარცე-
ვნილო.

უკან მისდევდნენ მტერს გამარჯ-
ვების სიხარულით პირდამწვერბუ-
ლო ქართველი მეომრები და თან ასე
შარობდნენ ხუნძახის პატრონზე:

რას მომდევ, გურჯი ერეკლე-
რა მომდევ შენი დედალი,
ყველა მანდ ვამაშენებო —
თოფი და ქანახანაო,
იმდენი არა ზღაღვსრა,
სადილო ვკაპო მალაო.
— ვარე მოვდევ, წურსალ-ბებო,
ყბი წყახარო ვაყოფლავ,
უველფერა ვაყავორებ,
ვატბტტრებ ცაყოფლავ.

ავად გაქპინდა ზუზუნი ფარანს



ხმალიც. ზედიზედ აწვევდა სამშობლოს მიახარით, ხოლო როცა მტერმა ქართველებს ზურგი აქცია, ფარნამაც დეზი ჰკრა თავის ლურჯას და გაქცეულებს დაეძევნა. რამდენიმე ლეკმა ტყეში შეასწრო. ფარნამ ერთს რომ ტყვია დაადენდა, სხვებს წამოეწვია და ხმალადანმალ შეება. ამასობაში ბრძოლის ველიდან გამოქცეულმა მტრის ახალ-ახალმა ჯგუფებმა ამოივაცეს, დაიმართანებულეს ფარნა და შეუტრეცეს.

ცხენი რომ დაუჭრეს, გაბოროტებული ქვეითად მიუხინჯა მტერს, მაგრამ ბევრნი აფერნეს ის ჭილინი, ყველას ვერ მისწვდა. ვულის არეში შწავი ტყვიადმა გაუარა. მოსაქნევად აღმართული ჰმალო ზეღლიდან ჩაუცურდა და მიწაზე წყარალოთ დაეცა... ბინდი ჩამოწვა, სინათლე თუ დაკარგა მზემ...

მიწაზე უგონოდ შწოლარე ფარნას ხნის ფოთლებიდან შემოპარული დაინისს უნიათო შუქი მხელამუნა და

თვალეში სხივი ჩაუყენა. თანდათან აზრი მოიკრიბა.

„ხი დედას! როგორ მომიყლის ლურჯა?! — გაიფიტრა გულდაწყვეტილმა. — მაგრამ აქი არც მე შევაზრჩინე, ვინც ახლოს მოვიდა, ზედ დავაკალი“.

ლურჯა მეზობლის, პაპა გაბრიელის ცხენი იყო. ფარნა ჯერ კიდევ კვიცს შეხაროდა. როგორც კი მოიცილიდა, ლურჯას სანახავად გადავიდოდა, მიეფერებოდა, მდინარეზე ჩაიყვანდა, წყალს დააღვივინებდა, დაბანდა, გაასუფთავებდა, ერთს გააქნებდა სოფელში და პატრონს დაუბრუნებდა.

ერთთვალეც იყო გამბედა და უთხრა პაპა გაბრიელს:

— თუ ამ ცხენს შეეღვევი, მომიყიდე. იმდენი ფული არა გვაქვს, მაგრამ დაინარჩუნეს საქმეში წააგეხმარებები.

იუჩა პაპა გაბრიელმა, შეათვლიერა თავდახარბილი ჰმაბუკი და ბოლოს ამოღერდა:

— ფული რა შეაქვად მიხნა, შუშაბელი კი ძალიან მიჭირს, მაგრამ რა გქნა, ამ ცხენს ვერაფრის მივეცე, შენც კარგად იცი, ვიპი გახედნოლია.

შეწუხდა ფარნა, არ ეგონა თუ აეცატედა ვულს ბერიკაცს. ლურჯა—პაპა გაბრიელის უმცროსი ბიჭის გახედნილი იყო, რომელიც

ტყეში შემაზე წასული უზგო-უკელოდ დაიკარგა. ხმა გაავრდა ცხენებმა გაიტაცესო. იმედითაც ცოტალობდნენ შობლები. იქნებ სადმე ცოცხალი იყოს და ოდესმე დაუბრუნდეს თავის კერასო.

დედა მიუხედა დაღონებულ ფარნას გულის წუხილს და ღიმილით გაუქარწყლა: „ამ შემოდგომაზე, შევილო, მოსავალს რომ დაგაშინებებო, ცხენსაც გიყიდი და რძალსაც მოვიყვანო“.

გაეცინა მაშინ ფარნას ლეღის ნათქვამზე — „რძალს მოვიყვანო“, „ცოლის მოვიყვანო“ — კი არა.

გონება სოფელში გაექცა. ალავერდობა იყო, ფარნა ტაბაშიშე შევიდა, სანთელი აანთო, ღვთისმშობლის ხატთან მუხომოყრილი ახალგაზრდა ქალი ლოცულობდა. შეხედა ფარნამ, თვალი ვერ მოსწყვეტა, ახგელოზი გადმოსულიყო თითქოს კედლიდან. ადგა ქალი, ცრემლიანი თვალებით შეხედა ფარნას და სწრაფად გავიდა ტაბაშიდან. ეგ იყო და ეგ მეტად აღარც შეხედრია.

„ნეტავ, რას სთხოვდა ღვთისმშობელს ცრემლიდანამული?“

ცხენის სუსტმა ხეიხერნმა შეაწყვეტინა ფიტრის მათე ფარნას. იქით გაიხედა, საითაც ლურჯა ეგულუბოდა.

— ლურჯა, ლურჯა, — აღერისით გასძახა ცხენს.

ცხენმა თავი ოდნავ წამოსწია, უიმედოდ გახედა პატრონს.

ფარნამ მზერა მოავლო მისი ხმლის ანაწურა მტრის გავებეს.

— უნდა გავმორღე ამ უწმინდურებს, ამათთან არც სიცოცხლე მინდა, არც სიცილილი. მოვდივარ, ლურჯავ, გამაგრდი, ეყეცაცი არა ხარ?

ფარნას სისხლით დამბალო ახალუხი ჭრილობას ჩააქოვდა და სისხლის დენა შეეჩერებინა. როგორც კი წამოიწია, ახალუხი ჭრილობას მოაკვირვდა და სისხლმა ცვლავ დაიწყო იონხვა. ტკივილმა მთელ ტანში დაიკაო, მაგრამ არ შეეშუა, ხან გაეგებ ჩაეჭვდა, ხან ფეცეკეს, ხან ხმალი მოიშველია და იქთლობას გამორდა. ლურჯამდე მიცოცდა და თითებით ფაფარნი მისწვდა. ცხენს აღრაფერო ესმოდა, ცრემლი შეჭყინებოდა თვალებზე.



„რა მოკლე ყოფილა ჩვენი მეგობრობა, ლურჯავ! — გაიფიქრა ფარნამ — საკვირველია ქართველი ერის გული. პაპა გაბრიელი ყიდვით ვერ შეეღია ლურჯას, ვერ გაიმეტა, იმ დღეს კი, ქელზე კაცი რომ დიძახეს, თავისი ფეხით მომიყვანა კარზე უსასყიდლოდ. ალაღო იყოს ეს ცხენი შენთვის, გამარჯვებით გველოთო“.

წყურციელი თეძალა დაჭრილს. პირი უშრეებოდა. გინი წაერთვა.

თავალი რომ გაახილა, ჩამოვებულ ტყე დაინახა. ჭერ ეგონა, თვალთ თუ დამბინდლადო, მავრამ ცას რომ შეხედა, ვარსკვლავებმა შემოსიანებს და, დღამებულაო, — გაიფიქრა.

„ნებაზე, რომელია ჩემი ვარსკვლავი? ამბობენ, ყველა აღმართს თავისი ვარსკვლავი აქვსო. რამდენი ვაქციის ვარსკვლავი ჩაქრებოდა დღეს?“ — გაიფიქრა დანახებით.

ვარსკვლავებს შესცქეროდა ფარნა და მოგონებებს მისდევდა: ქულზე კაცი რომ დიძახეს, იმ დამეს სალაშქრო თადარიგს შეუდგა. ძილი მინც მთებზეა და თავი წაართვა. დღესას კი, ეტყობოდა, ღამე გაეტეხა. დილით ფარნას რომ გვეღვიძა, ის ისევე დაფუსფუსებდა. ხურჩინი საგზონი და

ევსო. ფარნამ ახალზე შინაქსოვა შალის ჩონხა გადაიკეცა, ჭრელ წინდებზე ქალმები ღამიზად ამოისხა, ხანჯალი შექოირტყა, თიფს ხელი წამოავლო და დედას წინ დაუდგა.

პირვეარი გადასახა ანამ ერთის, გზა დაულოცა, უნდაოდ, როგორც პატარაობისას, ახლაც გულში ჩაეკრა თისი ხუტუქა თავი, ვერ მისწვდა და მთიანი ჩამალა ცრემლიანი სახე უკვე დავეკაცებული შეილის განიერ მკერდში.

„ღედაჩემი ახლა აქ რომ მყავდეს, მაღამოს დამადგება, მაღამო რა არის, დედის ხელნაღები იარა ისედაც სწრაფად მომიშუშდებოდა. ეკ, ჩემი — სწორები შინ დაბრუნდებიან, დედაჩემს კი თვალები ამართ დღაც წყდება გზისკენ, ჩემი ამბის მიმტანიც კი არავინ ეყოლებოდა. „გაფრინდი, შავი მერცხალი, გაჰყვე ალაზნის ჰალეხს...“ — ნაღვლიანად ჩაილილია ფარნამ და ფიქრით თვითონვე გაჰყვა ალაზნის ჰალეხსა და ველუბსაც. ივონებდა იქ გატარებულ ბავშვობას, ყრმობას, სიჭაბუქეს... ცალი ხელი ლურჯას გადახვია, მეორეთი ხმლის ვადა მიიკრა გულზე და თვალები დახუჭა.



მეორე დღეს გზად მიმავალი მწყემსები, რომლებსაც სოფლიდან ჭერი მიჰქონდათ მთაში, უსულოდ მყოლიარე ჰაბუქასა და მკვდარ ცხენს წააწყდნენ.

— გუშინ ბრძოლის ყვირთა ქვევიდან ისმოდა, ეტყობა შორის გამოსდევნებია ეს ჰაბუქი, რომ ასე დაშორებია თავისიანებს. უნდა ეუპატრონოთ, მიწას მივაბართო, — თქვა ხნიერმა მწყემსმა.

ხანჯლებით სამარე გათხარეს, მიცვალებული შიგ ჩასვეხნეს, იარაღი გვერდზე მიუწყეს და მიწა მიყა არ ეს,

მკვდარი ცხენიც გვერდზე დაუმარხეს...
ერქვესული

მერე იქვე საფლავს დასაყრდენად ზანს ისდნენ ასე, თავთავით დარდსა და სთავიქრალს ჩაბრუნებულნი. ორივეს დარდი და სთავიქრალი კი ურთივესი მტრისაგან გატარებულ სამშობლოს დასტრიალებდა.

— როდეს დაისვენებენ ქართველი კაცი? როდემდის უნდა ვეყვანო ტყველურეს შეზინუნული? — დაიფიქრა ერთმა.

— ამბობენ, იმედის თვალთი მუყურებს მეფე-ბატონი რჯულით ნათესავ რუტისთო, რუს მეფეს ჩვენს დასახნარებლად ვარიც გამოუგზავნიაო.

— ნეტავი, მეც მეღონებოდეს მათ მხარდახმარ ხმლის მოქცევა! — ნატკრის თვალთ ვახედა სივრცის უმცროსმა მწყემსმა. — აი, მაშინ კი დავიფრენთ ყველა ურჯულსა!

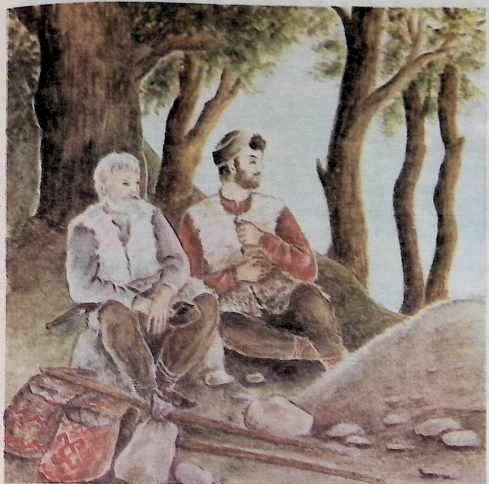
— იქნებ, მაშინ მანც ჩააგოს ქართულმა კაცმა ხმალ ქარქაშში, იქნებ, მაშინ მანც გაიხაროს ჩვენმა კერამ!

მრავალი ათეული წელი მიითვალა ეამთა სვლამ.

ასე ორმოცი წლის წინათ ქახეთის გზაზე ასფალტს ასხამდნენ. სამოსიოდ მჭევე ზანს პირას ასფალტის ქარხნებს აშენებდნენ. ქარხანას ეძახდნენ, თორემ მიწაში ამოთხრილი მოზრდილი ქვებულეები იყო. შიგ ქვემთა და ფისით საცხე თუჯის ქვაბს დგამდნენ. ცეცხლს უნთებდნენ, აღულებდნენ და გამზადებულ ასფალტს მანქანებით გზოებებოდნენ.

სწორედ ასეთი ასფალტის ქარხნისთვის ქვებულის ამოთხრისას წააწყდნენ სოფელ ენისლთან აღმართისა და ცხენის ჩონჩხს.

აქ სამუშაოდ, უმთავრესად, სოფელ ენისლიდან იყვნენ მოსულნი. ბრიგადირად ენისლელი ხარება აოჯენიშვილი დაენიშნათ, რომელსაც თავისი ორი ბიჭიც გამოუყვანა სამუშაოდ. როდესაც ქვებულის ამოთხრისას მუშებმა მიწას აღამართა ძულეები ამოაყოლეს და დაუდევრად მიწაყრილზე დაყარეს. ხარებებს გული დაეწვა, მიწის მოთხრელს ხელიდან ნიჩაბი გამოსტაცა და შეუტია:



— რას შერები, ვერა ხელდა, აღამი-
ანის ძვლებია! ვინ იცის, იქნებ ჩემზე
და შენზე ღირსეული კაცი იყო? —
თვითონ ჩახტა ორმოში, ფრთხი-
ლად გადთხარა, გადაწმინდა მიწა და
მთლიანად გამოაჩინა აღამიანისა და
ცხენის ძვლებით მოფენილი ქვაბუ-
ლის ძირი. იქვე ეყარა ენგისაგან
შექმული ხანჯალი და ხმალი.

— ეტყობა, ბრძოლაში მომკვდარა.
დახეთ, ხმალი უჭარქაშოა და მკერ-
დის ძვლებიც ჩალეწილი აქვს. ვინ
იცის, იქნებ, ვერც ახლობლის
ცრემლი ეღირსა და ვერც შესანდო-
ბრად ჰქება ღვინის წაჭტევა. — ამო-
ულაპარაკა ხარებამ ქვაბულის პირას
გაკვირვებით და მოკრძალებით
მდგარ მუშებს. მერე უმცროს შვილს
ამოსახა:

— ჩაირბინე სოფელში, დედაშენს
უთხარ, ერთი-ორი თონე პური გამო-
აცხოს. — შენ კიდენა, აღი მწყემსე-
ბთან, ჩვენი ცხვრებიდან ერთი კარ-
გი ჰქედილა აირჩიე, ჩამოიყვანე და

დიდ მუხასთან დამახედრე, — და-
საქმა უფროსი შვილიც.

— რას აპირებ, ხარებავ? — შეე-
კითხნენ მუშები.

— შესანდობარი უნდა ვთქვა ამ
ობლად დამარტული მეომრისა. ნუ
დავეუკარგავთ საფლავს, მომეხმარეთ,
სასახლ შევეკრათ და შოგ ჩავსავე-
ნოთ.

მაშინვე გაჩნდა თობი ფიცარიც და
ლურსმანიც. სახელდახელოდ დთა-
ლეს ფიცრები, შუკრეს, მოკრიფეს
უცნობი მეომრის ძვლები, შემოღების-
დაგვარად ერთმანეთს მიუყენეს, ენ-
გინ იარაღთან ერთად ახლად შეკ-
რულ სასახლეში ჩასვენეს და სოფ-
ლის სასაფლაოს მახლობლად, დიდ
მუხასთან გადაიტანეს, ცხენის ძვლე-
ბი კი ადგილზე დატოვეს, მიწა მი-
ყარეს მხოლოდ.

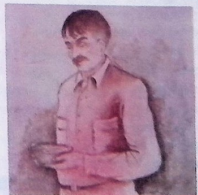
რაკი გაიგეს სოფელში, დიდ მუხა-
სთან უცნობი მეომრის მოსახსენე-
ბელი სუფრა იშლებაო, ყველა აქეო

წამოვიდა, როდესაც დათქმულ აღ-
გილზე ხალხი შეკრებია, ახალგაზრ-
დებს საფლავი უკვე გათხარა და მუშე-
ბებმა ქვლები მოიხადეს, ქალებმა
თვალზე მომდგარი ცრემლი მოიწმი-
ხდეს, წუთიერი დუმილით პატივი
სცეს უცნობ მეომროს და მიწას მი-
აბარეს. მერე სახელდახელოდ ვაშ-
ლილ სუფრას მიუსხდნენ და მამუ-
ლიათვინ თავგანწირულს შენდობა
უთხრეს.

ხარებამ ღვინით სავსე ჯამი ასწია.
კარგა ხანს ჩაყურებდა ქოთინფარად
მოლოცივე ღვინოს. ბოლოს თავი
აიღო, თვალი გადაავლო იქ მყოფთ
და წყნარად მიმართა:

— მეზობლებო, მეგობრებო, ვინ
იცის, იქნებ იმის შთამომავალი
ვართ, ვინც ამ უცნობ მეომარს გულ-
ით უყვარდა, იქნებ იმ მიწის მოსა-
ვლითა ვისარბობთ, რომელშიც მი-
სი ოფლი და სისხლია ჩაღვრილი. მუ
დავეუკარგავთ ამაგა და მადლს, მო-
ვიგონოთ და ვადიდოთ, დიდება მას!
ყველა ფეხზე წამოვდა. ხარებამ
განებარა:

— მასთან ერთად მართადიული ღი-
დება იმ მამულშივლებსაც, რომელ-
თაც სამშობლოსა და შთამომავლო-
ბის მშვიდობისა და სიკეთისათვის
შეუწირავთ თავი. საკუთარი მხრივით
უხილით ჩვენი ქვეყნის ჭირ-ვარამი,
ჩვენამდის მოუტანიათ, ჩვენივითა ჩა-
უბარებიათ ქვეყანა — „ააა, ეხლა
თქვენ იცითო“. ჰოდა, ჩვენიც გავუ-
ფრთხილდეთ, დავიცვათ მშვიდობა,
ავაშშინოთ და ავაყვავოთ ჩვენი მხარე.
ეს იქნება მათი სახელის უკვდავყო-
ფა და დაუთავება.





გაგურობის დროინდელი ნადირობის გახსენება

წლის ვიქნობადი მაშინ ასე ათის, თურთმეტის, მოგპარე თოფი ბიძაჩემს გრიგოლს და სანადიროდ გაესწიე ტყეში.

არ ვარ არც ერთი:
არც გულაფი და არც გშოშარა.
ვერც ვერაფერი ვინადიერ და გზაც ამებნა.
გამოვატანე მზის ჩასვლისას უსიერ ტყისპირს.
ხეტიალიხიგან დაქანცული
წამოვუნექ მოლზე.

უკაცრიელობამ შემავკრო ანახდად.
სიცვიემ და შიშმა ამიტანა
ორივემ ერთად.
მინდა დავეშვა თავქუდმოგოფევილი სოფლისკენ,
მაგრამ მუხლი მაქვს მოკვეთილი.
ამ დროს ფერადობზე გამიჩინდა ნახირი,
ჯოგს ჩემოდენა მოყვებოდნენ გოგო და ბიჭი
და უმალ გათბა
გაყინული იქაურობა.
დაყენყენარდი, როგორც არემარე უკაცრიელი.

თავდადავის ცილ

რამდენი იყო თევდორე, მაგრამ იმათგან
მკვდრეთით
წამოდგა მხოლოდ ერთი.
რამდენი იყო დიმიტრი, მაგრამ იმათგან ერთი
დგას მხოლოდ ერის გვერდით.

ცოტნეც ზომ მრავალი იყო, მაგრამ იმათგან
ერთი
არის რჩეული ღმერთის.
მაზადიული სიცოცხლე — ასე ყოფილა ოდით —
თავდადების წილ მოდის.

გ ი ვ ი ჯ ი ზ ი ნ ა ქ ი ა

ნაბოლარა ყვავილი

პაწანინა ყვავილი ვარ,
გაგახარებთ ჩემი ხილვა.
პატარებო მიხედით, ვინ ვარ?
— ია!
— დიახ, ია მქვია.
ლურჯთვალასაც მეძახიან...
— მოგელოდით რახანია...
რად მოხვედით ასე გვიან,
გზაზე მარდად ვერ იარე?
უკვე შევხვდით თქვენთანებს.
რაო, ასე რატომ შეკრთი?
რა განუხებს, გვითხარ ერთი...
— მე თავს ვთვლიდი პირველ
მაცნედ,

ვატყობ, იმათ ამომასწრეს.
ანი არცერთს ხმას არ გავცემ,
მანჩანჩალად დაერჩი ამ წელს.
— დროულად რომ გაგელოდია...
— სიზარმაცეს, მზესა ვფიცავ,
ვერ დამწამებთ იას, ვერა!
კონხე დედამ, დედამინამ
კონხეა კაბა შემეიკერა
და შოავლი ირგვლივ ნაყში,
ტანშიშველი რას ვიზამდი?!
უფრო სუსტი ვიყავ მაშინ,
დამაზრობდა ყინვა ზამთრის...
იმათ კი არ დამიცადეს,
რად აჩქარდნენ ასე, რატომ?!

წამოვიდნენ დილით ადრე,
მიმატოვეს მარტოდ მარტო.
ახლა მეტი რაღა მეტქმის,
მივეყუდები სადმე ჩემთვის
და ნახ კოკორს უხმოდ გავშლი...
— არა, იავ,
გმვედრებით,
აუ მოინყენ ჩვენს ბაღნარში.
ეუ ვიცხოვროთ ყველამ ერთად
ჩიტებთან და
ყვავილებთან.
დაუფქვრდი აბა, იავ,
მარტო ყოფნას რა ფასი აქვს,
მოცაქირგვლივ მზე ჩახჩახებს
და ხალისით გვევსებს ბაღლებს.

გ ა გ უ მ ა გ უ რ ა ნ ა შ ვ ი ლ ი

სიზარძნის შუქი

ჩამწკრივებულან თაროებზე
ნაირფერები,
მივალ სოლმე და
მზრუნველობით მივეფერები.
ტულს მიხალისებს
და სულს მიტკობს
ნიგინი ყოველი,
მათგან ცხოვრების სიავკარგის
სიბრძნეს მოველი.
ეს უენონი ახალ-ახალ
ამბით მხედებიან,

უტყუარი და უანგარო
მეგობრებია.
დიახ, წიგნები მარად ჩემი
ერთგულეებია,
მტკიცე რწმენად და
დიდ იმედად მეგულებიან.
ჩამწკრივებულან თაროებზე
დიდი, მატარა.
თითო მათგანმა ოცნებებით
სად არ მატარა.
რამდენ სიკეთეს და

სიზარულს მათგან ვიგონებ,
თავდავიწყებით ვენაფები
უსტომ სტრიქონებს.
ნიგყები კდებით,
მოკრძალებით და სასოებით,
ნეტარი ცოდნის
კუნძულს ვიპყრობ ზღვა ასოებით.
ნიგინი ცხოვრების
ფართო გზაზე როდი იღლება,
მისი ნათელი სიბრძნის შუქი
გულში იღრება.



გორი კობახიძის ნაწარმოები № 4

გაზაფხულა

ხეებზე კვირტები დაიბერა. სადა-სა დასკვდებიან კიდეც.

ვიასადრე გაუღვია. მარად წაწინობდა და სწრაფად ახია ფურცელი ცილდარს. ყოველთვის ცილობდა. მას დასწროს კალენდრის ფურცლის ახვე. შემდეგ ფურცელს დახვდა და ელადა გვა: მასზე წითელი რვაიანი იყო გამოსახული! კინაღამ არ დაავიწყდა?! მას მივიარდა და შეაჩვლია.

— თავი დაიანებე, დღეს ხომ კვირაა, — აბუზღუნდა დათო.

— გაიღვიძე, ბიჭო, ხვალ რვა მარტია!

დათო წამოხტა და სასწრაფოდ ჩაიკცა.

ბიჭებმა საზიარო ყულაბა ჩამოიღეს თაროდან, კარგახანს იიათბირეს...

მეორე დილით დედა სამზარეულოში რომ გავიდა, მაგიდაზე ყვევლებში თაიგული დახვდა. ალბათ ამაზე უფრო იმ დღეს გერათფერი გაახარება.

გიორგი მესხიძე

თბილისის 85-ე საშუალო სკოლა, VI კლასი.

თითოეულია

ღე

ყველას

სამქე

მეტიკვე დისციპლინისათვის ბრძოლა სადღეისოდ ჩვენი ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა. წესრიგისა და დისციპლინის განმტკიცებას მიუძღვნა სპეციალური შეკრება ჩვენი, ვახტანგ ჩიქოვანის სახელობის პიონერული რაზმეულის, თითოეულმა რაზმმა. სწორედ ამ შეკრებებზე გადაწყვიდა მკაცრი ბრძოლა გამოვლენადისა უდისციპლინობის ყოველგვარი გამოვლენებისათვის. გაკვეთილებზე დაგვიანების აღკვეთის მიზნით შემოვიღეთ პიონერთა მორაგებობა სკოლის შესასველში. დასვენებებზე წესრიგის მეთვალყურე პიონერები

კი სათვლელზეც მორაგებობა უწყვეტად დღეს შეიძლება ითქვას, რაზეც სკოლაში საკანონოდად შეეძირა დისციპლინის დასწრის შემთხვევები, მოსწავლეებმა შეიგნეს, რომ საკუთარი ცული ქცეით ჩრდილის აყენებენ მთელ კლასს, რაზმს, რაზმეულის, სკოლას. ჩვენი მიზანია იმას მივღწიოთ, რომ თითოეული ჩვენგანი რაღაც სასწრაფოს შიშით კი არ ემორჩილებოდეს დისციპლინას, არამედ შეგნებულად იცავდეს წესრიგს, ქცევის ნორმებს. გვინდა მეტაღწიოთ იმას, რომ თითოეული ჩვენი მოსწავლე სანიმუშოდ იქცეოდეს სკოლაშიც, ქუჩაშიც, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებშიც.

ლ. ჟღანიძე

თბილისის რკინიგზის № 1 საშუალო სკოლის რაზმეულის ხაბუკის თავმჯდომარე.

ლაამი

დაღამდა, მთვარე გამოჩნდა მაცერიონებით ცაში, ალბათ აპირებს ქორწინოს ამ ლამაზ ბუნებაში.

ვერხვის ფოთლები შრიალებს, ძილს უფრთხობს ხეზე ჩიჩს, ციმციმებს ციციანთელა — ჩუმი ოცნება ტყის.

ნანა ბილაშვილი

ღანბნული, ჩოჩხათის საშუალო სკოლა, V კლასი.

გაზაფხული

გაზაფხული შემობრძანდა, შემოზარდა წკრილით, მთაბარის დაპკრა ოქროს ხელი, გააღვია შრიალით

და გვარუტა ყვავილები, მოზობინე ველები, მთელ ქვეყანას მოვლენა გაზაფხულის ფერები.

ივანე მორღვაძე

თბილისის 85-ე საშუალო სკოლა, V კლასი.

ნორჩ

ნატურალისტთა

ნვლილი

ჩვენი სკოლის ნორჩმა ნატურალისტებმა ჩამოვყალიბეთ მეაბრეშუმეთა, მეყვავილეთა და მებოსტნეთა რგოლები. თავიდანვე ვანგსახვლებით ვყვლა მათგანის ფუნქციები და დიდი გულმოდგინებით შევუღვით საქმეს.

მეაბრეშუმეობის რგოლის შეიღმა წევრმა ცხრა გრაში მური გაიპირვინა და კარგი მოვლა-პატრონობით დაეგმილზე ორჯერ მეტი პარკი მიიღო. კარგი მოსავალი მოვიჩეთ სკოლის საცდელ ნაკვეთზეც. ჩვენივე ხელით მოგვყავს კომპოსტო, პამიდორი, ნიორი, ჭარხალი, სიმინდი, გაზაფხული დაღვა და ჩვენს ბოსტანში კვლავ გაჩაღდა მუშაობა.

ნორჩი ნატურალისტები არც ხეხილის ბაღს აკლებენ მზარუნელობას. დღორზე შეათეთრეს ხეები, დაბარეს, მაისის ხოჭოს მოსპობის მიზნით, მსოვილით შეფუთეს ხეხილი, მერე კი ექვე ბაღში დაწვეს შემოსხნილი ქსოვილი. ასეთი ვარჯა შედგასაც კარგს იძლევა, შარშან დამამზადებელ ტუნტს ჩვენს მიერ მოწეული ოთხ ტონა ვაშლი ჩავაბარეთ.

გულმოდგინებით განსაკუთრებით გამოირჩევიან ფიჭურია და ირმა გოგილიძეები, ელისო და რუსულან მესხები, დავით დგალი, შორენა და ალიკო ჭელიძეები, ვიქტორ ცაგურიშვილი, ნინო და კახა ბიბილაშვილები, კახა აბუთეთი, ზურაბ და ლულა ნოცყემლიძეები.

ივანე ბიბილაშვილი

ამბროლაურის რაიონი, ჭელაძის 8-წლიანი სკოლა.

სადღაც შორს, ვრცელი ველის მიღმა, ლალისფერ ვიწრო ზოლად გახიზლა თვალი კანთიადმა და მოლურჯო პინდობუნდში თანდათანობით გამოკრთა წყალზევი მდინარე

ზედ წყალთან ხანლებშეფენილი გოთაჲი იწყებოდა, მის ასხიშე თუთარი ეკლესია წამომართულიყო. ნაპირთან ჩამოვებული აოთანი და რამდენიმე ნაჲი ჩანდა. პორნის კვერდით ფიცრული ქოხი იდგა. სადგომში, იატაკზე ვაფენილ ჭილობზე, შავწვერიან კაცს, მებორნე კირილეს ეძინა. ერთ კუთხეში ზალაზე იწვა ათიოდე წლის ბიჭი, ვასია. მოკუნტული იყო, მუხლისთავები ზედ ნიკაბთან მიეტანა. იგი მებორნის თანაშემწე გახლდათ.

მტერის ბულში ვახვეული გზით ვორაკიდან ქვევით ორი ოთხთავლა ეშვებოდა. ცხენები ძლივს კაცებდნენ მძიმე საზიდრებს, რომლებზეც აეხუსულავეებიანთ ქათმებით, იხვეპით და ბატებით გაჭედილი ღიდრონი, ყაფაზისმავგარი ყუთები. ფრთო-



რა შარვალი, ჩამოიღო კედლიდან კასალები და უქუდოდ, ფეხშიშველი ვავარდა კარში.

მდინარის ველმა, ველს იქით, ღრუბლების ნაკუწებს შორის ძონისურად ჭიატებდა ცისკარი და წყალში ირეკლებოდა, რომელსაც ჯერ კიდევ ვერ ვადაეყარა ნისლი.

ბიჭს შეაერთოლა. შიშველი ფეხების სველ სილაზე ტყაპუნით ბორნისკენ ვაიქცა, მიიბინა და ბორანზე დადებული ბოქლომის ვალებს შეეცადა.

უკან, ქვიშაზე ფორნის თვლების ღრაზუნი და ფლოქვეების თქარათქარი შემოესმა. საზიდრები ერთი მეორის მიყოლებით მოადგნენ ნაპირს.

— ბორანს ვინ წაიყვანს?

ბიჭმა თაჲი ასწია. ზემოდან ხალხასავით აწოწილი ახალგაზრდა დაეყურებდა, რომელსაც ცალი ყურის ბიბილომში საყურე უზნინავდა.

— მე!

— აბა კი, შენი თითისტოლავ; ჯერ მოწასად კი არ ასცილებიხარ!.. შენი უფროსი რად არ მოდის?

— მე შემძლია. ბორანს ვავრეკავ, თქვენ კი, ძია, მომეშველებით.

— ბოლო, „მომეშველებით“?

ხეღურების დამა

ბ. სპარჟიოიძი

მატავრო ზურაბ სავაბაძე

მ ო თ ხ ო მ ა ა

სნები მოუსვენრად ატრიალებდნენ თავებს და ნჯღრევის დროს ერთმანეთს ჩაუნისკარტებდნენ ზოლზე, ბანაც ერთბაშად აკრიახებოდნენ და მერე დიდხანს ვნისაობდნენ.

წინა საზიდრიდან ახალგაზრდა ჩამოხტა, სადავეები კოფის ქვეშ ამოხლო, ცხენებს შეუწყრა — „აბა, წყნარადო“, მათრახით მტკრიანი ჩეკმები ვაიბურტვა და მებორნის ქოხისკენ ვასწია.

ქოხში სიჩქუმე სუფევდა..

— ბეი, ვინ ხარ მანდ?... მებორნე! — ვადაგვიყვანე! — და მათრახის ტარი ჩაბნელებულ სარკემელს მიუკაკუნა.

სნა არავის ვაუცია. მეორე საზიდართან მდგომმა მოხუცმა ჩიფჩიფით მიაძახა:

არაფერი ესმის. აბა ერთი კარვად მიურახუნე!

ახალგაზრდა კარს მიადგა და ზედ დაკიდული რკინის რგოლი ძალუბად მიარტყა რამდენჯერმე.

— გესმის თუ არა? ბორანს მოხედე!

ნამძინარემა კირილემ ძლივს წამოსწია შავი, გაბურძენილი თაჲი.

— ვასკა, ზომ გესმის? მიდი, ვადიყვანე! — და ისევ წაუწყა.

ბიჭი თვალების სრესით წამოვარდა, ერთი ვაიხშორა და ისევ ჩალაზე დავარდა — ძილს ვერ წაართვა თაჲი.

— რას ნებვირობ! ვასწი, გელოდებიანი! — ისე შეუწყრა კირილემ ბიჭს, არც კი წამოწყულა სასთუმელიდან.

ვასია წამოხტა, აქაჩა და შეისწი-

ახალგაზრდამ ბრაზიანად მოსწია საღებუ. ცხენებმა ნაბირთან დაგებულ ფიგარანაზე ააგრილეს მუწინავე საზილარი. ახალგაზრდას მოხუციც მიჰყვა თავისი წყვილი ცხენით. ვასია მიშნარევი მზერა მიაპყრო მას. მოხუცს ტუჩები არ ეშუწებოდა და შავად გამომზირალ ბებრულ უკბილო პირში, ჭალარა, ბლუჯა-ბლუჯა უღვაშების ქვეშ, ყვითელი ლოჯი მოუჩინა ფადოქარსავით.

„ნამდვილად ავაზაკები არიან!“ — გაიფიქრა ვასიამ და სწრაფად ახსნა ბაგირი.

ახალგაზრდამ ჭოკი აიღო, დაიპატრა და ბორანი ნაბირს მოაშორა. ბაგირს ბაგირს მოჰკიდა, მოხუცი და ახალგაზრდაც შეველონენ. ბორანი ცხვირით შემობრუნდა, სწრაფად და გვერდულად გასწია გაღმა ნაბირისაკენ, უკან ნაკვალევს ტოვებდა, რომელიც უმალ ქრებოდა.

„სად მიჰყავთ, ნეტავ, ამდენი შინაური ფრინველი? — ფიქრი არ ასვენებდა ბიჭს, — თუ ბაზრობაზე, ჯერ ადრეა, და თუ ქალაქში, მაშინ რატომ გორანთ არ წაიყვანეს საზოგადოებრივი? უსათუოდ ავაზაკები არიან... მაშინ არ იყო, ძია სილანტის რომ ღორები მოპარეს, გაღმა გარეკეს და იქ დაჰკლეს? ასე უთენია განა ვინმე დაიარება გზაზე? საყურევ რომ უკეთია...“

ბიჭმა ირიბად გაიხედა ახალგაზრდისაკენ, რომელიც არავის აქცევდა ყურადღებას და გრძელი, დიდი ხელების მონაცვლოებით გულმოდგინედ ეწეოდა ბაგირს. მოხუცისაკენ, რომელიც სველ თოჯინას ჩასვიდებოდა და ახალგაზრდას ენმარებოდა, ბიჭი საერთოდ არ იყურებოდა, ხოლო როცა ზოგჯერ მაინც გაექცეოდა მისკენ მზერა, მაშინვე თვალში ხვდებოდა ჩავარდნილი შავი პირის ღრუ და შიგ — ერთი ყვითელი ლოჯი.

„არა, ავაზაკები არიან!“..

— აბა, წრიპავ, განიძერი! არ ვიცი, წყალში მოგისროლო, თუ რა უქნა! — დაემუქრა ახალგაზრდა და ავად გადაატრიალა თეთრი ლობრანი თუქლი.

„შევეკვალ წყალში გადამაგდებენ. ეშინიათ, არ გეცემ, ნაძარცვით რომ მიიპარებიან...“

ბიჭი დაიხარა და მთელი ძალ-ღონით დაქანა თოჯი.

ნაბირი უკვე სულ ახლოს ჩანდა. ბორანი ცხვირით ჩაერჭო სილაში. ბიძგისაგან ცხენებმა ფეხები მონინცვლეს. ვასია გაზარბული დაბახტა და ბაგირის ბოლო ბოძს შემოახვია.

ახალგაზრდა თავის საზიდარს გაუძღვა, მოხუცი თავისას. ერთხანს სილაინზე უხმოდ მიჰყავდათ ცხენები და როცა მყარნიადიან გზაზე გავიდნენ, დასხდნენ საზიდრებზე და გარეკეს.

ბიჭმა შევებით გააყოლა თვალში. „მეშველა, როგორც იქნა უცილობლად ავაზაკები არიან. ხედავ, როგორ გარეკეს ცხენები?“.

მზე უკვე ამოსულიყო და ხალი-სიანად გაენათებინა მდინარე, გაღმა ნაბირი, ფერდობს გაკრული სახლები და თეთრი ეკლესიაც გორაკზე. მდინარის მოსახვევში ოდნავ ბოლავდა ბაცი კვამლი — გემი მოდიოდა.

— ეჰ, რა კარგი იქნებოდა ბანაობა!..

ეს მართლაც დიდი ცდუნება იყო, ისე უღამუნებოდა გამჭვირვალე წყალი სუფთა-მოყვითალო ქვიშას და ისე საამოდ დასრიალებდნენ ნამცეცა თევზები.

ბიჭმა ამოიხენუნა და თოჯის შემოსხნას შეუდგა, თანაც თავს ირწმუნებდა — არ შეიძლება ბანაობა, კირილემ რომ გამიგოს, მწარედ გაშმოლტავსო. მერე ძლივძლივობით მოაშორა ბორანი ნაბირს და სველ ბაგირს წაეტანა. გაუძენდა პატარა ვასიას. მძიმე ბორანი ძლივს მილოღავს, მდინარე კი განიერია. ახალი მგზავრი რომ მიადგეს ქოხს, კირილე ძალიან გამიჯავრდება დაკვიანებისათვის“, — ფიქრობდა ბიჭი და ქანისი გაწყვეტამდე ეჭვიდებოდა ბაგირს, რომელიც წარამარა უსხლტებოდა ხელიდან.

ბორანი ნაბირს რომ მიადგა, ქოხიდან კირილე გამოძვრა. შავი, ბანჯეკლიანი წარბების ჭუჭუნით დაეკითხა ბიჭს:

— რად დაიგვიანე? მთელი საათი მონანდომე ვასელა-გამოსვლას! იქნებ იზანავე? შერიდე, მათრახით რომ არ ავაჭრელო!



ძალიან სურდა ვასიას გაემხილა — ავაზაკები ვიღაცეებზე, მაგრამ თავი შეეკავა.

გორაკიდან უკვე ეშვებოდნენ გაღმა გადასაყვანი ხალხი და საზიდრები. სამუშაო დღე იწყებოდა. კირილეც მოემზადა, ბიჭს კი დაუბარა: — ვასია, შეუდგე! ნავის ვიანჯას, რომ სადლობამდე მორჩე.

ბიჭი ქოხში შევიდა, გამოიტანა სანჯე, სატეხი, ძენძი. აიღო თაროდან პურის ნაჭერი და ღუჭვა-ღუჭვით მივიდა ვადამობრუნებულ ნავთან. პურს კეჭნდა და თან ნავის დაძმ-

* სანჯე — ხის ჩაქუჩი.

დარ გვერდებსა და ძირის ჭუჭრუტანებში მორთავდა ტენს. ყველაფერს მარჯვედ აკეთებდა, სანგხა მარდად უკაუნებდა სატებს, ზაფხულზე უპოვებისინა ყველაფერი.

შეშალის ვასია და თან მხიარულ ფრიამულს უსმენს. დედაკაეები მდინარეში თეთრეულს რეცხავენ და ხის ლილაკებს უტყაპუნებენ, რომ ჭუჭყი გამოავლან. კაცებიც აქვე აბანავებენ ცხენებს, თან უცაცხანებენ მათ. ცხენები ჭიხინებენ და ყალუხვ დგებიან.

შორით შესცქერის ვასია ბავშვებს, კისრისტებით რომ ჩამორბიან გორაკიდან და გზადგაზა იხიდან პერანგს, რათა რაც შეიძლება მალე გადავიკვდიდნენ წყალში. მბრწყინავი შეფხვით სვეტებად იჭრებიან პაერში. ლალი სიცილი და თივლ-ხივილი აყრუებს არემარეს. ვასია კი თავის საქმეს უზის — უკაუნებს და უკაუნებს ჩაქუჩს, ძენსაც ჩურთავს ნაჩერებებში — სადილობამდე თუ არ მორჩას, ცუდ დღეს დააყრის კიროლე.

საყვირის გუგუნით ჩაირა გემმა, წყალში ბორბლების ტყაპან-ტყაპანით მიათრევდა უკან გაოზბულ მძიმე კარკაპას.

უფრო მაღლა აიწია მზე. მდინარეზეც კი ჩამოცხა. მისი ზედაპირი თვალის მომჭრელად ციალებდა. სიციხისაგან პაერზე კი ირხევა და თრთის... რა სჯობს ახლა ბანაობას?!

სალამხანს უფრო მეტად შეიხუთა პაერი. ჩამოყრა მშრალი, ბინდულ-დის მსგავსი გახურებული ბური. მერცხლებში ისე ძირ-ძირა დანავარდობენ, ლამის ფრთებით შეესონ წყალს.

როდესაც გავარვარებული მზე შორეულ ტირიფებს უნდა ამოფარებოდა, კირილცე გამოჩნდა და წამსვე მიგვრა ბიჭს:

- მოათავე?
- მოვათავე.
- საღამომდე მაინც იზოზინე, ხომ? აბა, წავედი საქმეებზე, შენ კი აქ დარჩი, ფეხი არ მოივიცალო... ბორანს ახლა არავინ მოგთხოვს... და თუ მაინც დაგიძახეს გალმიდან, ნაკით ვახვალ, ჩაისვამ, მობრუნდებით და ორივენი ერთად გარეკავთ ბორანს, თორემ მარტო ვერ აუხვალ საქმეს. თუცა არა მგონია, აწი ვინმეს დასჭირდეს ბორანი, — ამ სიტყვებით ასწია თავი და ცას შეხედა, რომელზედაც დაფუთვითი მრუდე ღრულების ქულები მიცურავდნენ.

— მეშინია, ბიძია, ღამით რომ ჭეკა-ჭეკილი აუტყდეს?
— დახე ერთი, მეშინიაო! ეტყობა, აზოზ-მაზიზად გაუზრდისარ პატრონი! არაფერია, არავინ შეგვკამს!..
კირილე გზას გაუღდა. ბიჭი კი მარტო დარჩა.

მოსალამივდა. გალმა ნაპირი აღარ ჩანდა. გორაკიც ბნულმა დაფარა, მხოლოდ ეკლესია გამოირჩეოდა პაერია თეთრ ლაქად.

ნაპირს სიჩუმე დაუფლებოდა, არსილიდან ბაიბური არ ისმოდა. სადღაც ანაზხად ყრუდ გაირახარა რალცამ, თითქოს დიდი ფორანი ჭენებით გაატარესო უხილავ ხიდზე, და ისევ მდუმარება ჩამოვარდა. ბიჭი ქონში შევიდა, მაგრამ მალე უკანვე გამოვიდა — სიბნელეში მარტოობის შიშმა აიხანა. ნაპირთან გადმობრუნებული ნავის ქვეშ მოკალათდა. ახლოს უძრავად ჩამსებულყო ბორანი და წყალზე შავად ლილევიებდა მის გვერდებთან.

კვლე განმეორდა ყრუ ბუზუნნი და თითქოს ფორნის გრუხუნნი. ბიჭი მოლადა მოიკუნტა.

ახლა ქარის სისინი და სტყვნა მოისმა უცებ. ქარმა თვალეში სილა და მტვერი შემოაყარა ბიჭს, მერე უჩინარი მდინარისკენ გაივრა. ბორანს უკვე ზედ ემსგვრეოდნენ აქაერებული წყლის ჭავლები. დაადეგრად ეხეთქებოდა ფიცარნავს ზედ თოვით მიმშული ნავი.

წუთით ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა. ისროდა მხოლოდ, როგორ დაუოკებლად ეძღაუჭებოდნენ ბორანს წვრილ-წვრილი ტალღები.

„რალა კქნა ასლა!“ — გაფიქრა წყვდიადის შემყურე და შიშით ატანილმა ვასიამ.

ამოვარდნილმა ქარბორბალამ გაძაფრებით დაუბურა, მდინარეც აიყოლია, ისმოდა ნავის გაშვებულნი ხეთქება — თითქოს საბელის გაწყვეტის ლამობსო.

ბიჭი შემფოთებით ელადა მორთვ გრვენივას, მაგრამ ქუხილი არ მერდებოდა, მხოლოდ ქარს ვერინებდა და და მდინარე შესრდა:
ამ დროს შემეფხმა:

— ბო-რა-ნი-ი!
გალმიდან თუ მოდიოდა ძაბილის ხმა.
ბიჭმა კისერი წაიჭრებლა და სმენა დაძაბა, რომ უკეთ გავეგონა.
— არა, ჩანს, მომეჩვენა. ქარი წიოდა ალბათ.

დამშობილ ნავს რამდენიმე მსხვილი წვეთი დავაეც. მალე წვიმამაც დაეშვა, მაგრამ სწრაფად შეწყდა, მხოლოდ ქარისა და მდინარის ჯუჯუნული ისმოდა.

ისევ განმეორდა ძაბილი:
— ბო-რა-ნი-ი!..
ბიჭი უფრო მოიკუნტა.
„არა, არახვით არ წავალ, ნანდელივად მომეჩვენა. ასეთ წყარამში მგზავრს რა უნდა!..“

ელვამ გადაანათა მდინარე, შორეული ტირიფები, ბორანი და გორაკე — თეთრი ეკლესია. გალმაც გაუწია ნათებამ, სადაც გამოაჩინა ორი საზიდარი, ორი ადამიანი, ერთი — მაღალი, მეორე — ტანმორჩილი.

იმ წამსვე, ყველაფერი უკუნმა შთანქვა.

ვასია აძაძაქვდა — გაისხენა ის ორი, დილით რომ გადაიყვანა — წოწოდა და ტანდაბალი.

შპვ უფრო გარკვევით მთაწრა ძახილმა:

— ბო-რა-ნი მო-გვა-შე-ვლეთ!
აცხებულმა ბიჭმა შეკვივრა:
— ძია კირილე, მეშინია!
პასუხად ქარის სტყვნა და მდინარის მსუილი შემოცხმა.

გალმიდან ძახილს ახლა ლანძღვად მოყოლებს. ვასია გამოძვრა ნავის ქვეშედიან. ქარმა წამსვე გაუბურა ჰერანგი.

ბიჭი ავიტრდა.
ჭაპანწყვეტით მივიდა დაბმულ ნაკვთი, ძლივს რომ ჩანდა და ხეთქებით რომ აწყდებოდა მისადგომს. აკანკალებული ხელებით შეეცადა თოყის ახსნას.

— როგორ გავიდე გალმა? ამ კუნაქტში არაფერი ჩანს... — უ — უ —

უ... არაფერი ჩანს, საით წავიდე?..
ძია კირილე, მეშინია!

— ბო-რა-ნი!... — არ უშვებოდნენ
კალიძიან.

გამოარწვედა და ატოვებდა ნავს,
ხელიდან თოკს სტაცებდა ვასიას.

ბიჭმა მანინე მოახერხა ჩაფტერნი-
და ნავის ძვილეს და შეეგ ჩამტარი-
ყო. ნავი ყალბზე შედგა. გაქრა სი-
ბნელეში ჩამუქებული ბორანი და ნა-
პირიც — წყლის დინებამ და ქარმა
აიტაცეს და გააქანეს დატრიალებუ-
ლი ნავი.

ვასიამ მთელი ძალით მოუსვა ნი-
ჩები და ტირილი შეწყვიტა — რა
დაროს ტირილი იყო! ოფლი ღვრიად
სდიოდა. ნავი ნაფორტით ირწეოდა
და ადგილიდან ადგილზე ხტოდა.
ხან ერთი, ხან მეორე ნიჩაბი ღრმად
ეფლობოდა უსილავე ზვირთებში ან
კიდევ, წყალს აცდენილი, პაერში
ქანობდა.

ვერ გამოიცინობდი ნავის მიერ
აღებულ გეზს, ვერც იმას, სად იყო
ნაპირი და სად მისადგომი. ბიჭი
მისვდა, რომ სულ ტყუილად იბრბო-
და ამ უკუნ სიბნელეში. ხელი უშვა
ნიჩბებს, დაემხო მერხზე და მწარედ
აქვითინდა — წამილოს, გადაამბარუ-
ნოს, დამახინროს, სულ ერთია, აქედან
მანინე ვერ გავაღწევო.

მოულოდნელად ნავი აიწია, გა-
დაიხარა და ერთი თუ ორი მოქნევით
მიეხალა ნაპირს, ბიჭი კი სველ სი-
ლაზე გადაისროლა და ზედ ტალღე-
ბი შიშინით გადაავლო. ვასია ფო-
რთხეთი განერყია წყალს და შედგა.

ვერ გამორკვეულიყო, სად იმყო-
ვებოდა, რომელ ნაპირზე. სადაც
იღბა, იქვე ჩაცემქდა, წყალი წურ-
წურით ჩამოსდიოდა. ბიჭი ისევ ატი-
რდა.

— ბძია კი-რი-ლე-ე!

ცის სილურჯეში მკვეთრად ინათა
ელვამ და ყველაფერს, უკანასკნელ
ქვიშის ნამცემამდე გადააფარა თავი
კი მთრთოლვარე სინათლე. გამო-
ჩნდა ბორანი, ნავსადგომი და ქობიც,
რომელიც სულ რაღაც ორმოცდაათი
ნაბიჯით იყო დამორებული ნაპირს.
აფორიაქებული ტალღეები თითქოს
წამით შედგნენ, როცა ნათება ჩაქრა,
წყვიდადი უფრო შეიკუმშა.

ვასია გასარებული გაიქცა, მაგრამ
როგორც კი ქობთან მიიბრძინა, სწო-
რედ მამინე შემოესმა:

— ბო-რა-ნი-ი!

„ბორნით გავლა, — ბოლოს გადა-
წყვიტა ბიჭმა, — მას ხომ ნავივით
ვერ გაიტაცებს მდინარე, თოკით
არის დაბმული...“

ახსნა სიბნელეში ბორანი, გაჭირ-
ვებით გააშორა ჭოკით ნაპირს და
ბავირს წაატანა ხელი, მაგრამ უშა-
ლვე უკან წაიღო: ქარმა და დინებამ
საშინელი ძალითა და სისწრაფით
მოიტაცეს და გააქანეს ბორანი. ბავი-
რი ისეთი სიჩქარით გარბოდა, არ
შეიძლება ხელი მოგვეყიდა — ად-
გილიდან ავაგლეჯდა და წყალში გა-
დავიცისროდა.

პატარა მებობრნე შიშით ელოდე-
ბოდა, რა მოხდებოდა კიდევ. რწევა-
ზე შეატყო, რომ ბორანმა თანდათა-
ნობით უკლო სვლას, ბოლოს სულ
გაჩერდა და ადგილზე აბორგდა. სად
გაჩერდა? ვერ იტყოდი, შორს იყო
თუ ახლო ნაპირი.

ბიჭმა ბავირს წაავლო ხელი და
მისწია, მაგრამ თოკი ისე დაჭვიშუ-
ლიყო სიმივით, რომ გოჯის ოდნა-
დაც არ იძვროდა. ზვირთები კი მა-

ღლა სწევდნენ ბორანს და ზედ
ესთქებოდნენ. იფიქრებდო, ჩაჭირ-
ვერ გაუძღებს და გაწყდებაო.

უხმო ელვამ კვლავ გაანათა ღრუბ-
ლების ხაოიანი ნაფლეთები. შუა
წყალში აბორებული ბორანი ისევ
ცდილობდა აწყვეტას.

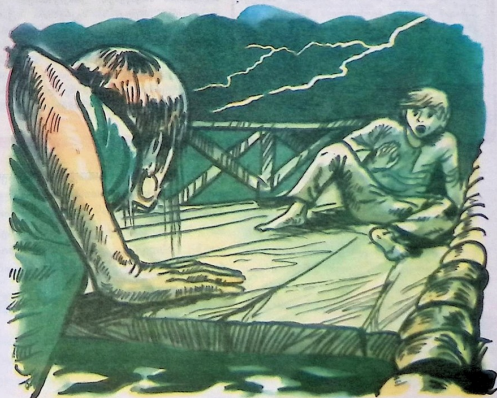
ვასიასთვის ყველაფერზე საშინე-
ლეს მანინე ის ორი საზიდაობი და ის
ორნი იყვნენ — მაღალი და დაბალი.

ტანდაბალი ცხენს ედგა გვერდით,
მაღალი კი წყალთან მოსულყოფა და
როცა მეორედ გაანათა, ნაპირზე მა-
რტო ორი საზიდაობი და ერთი, და-
ბალი მოხუციდა ჩანდნენ. ბიჭმა მოი-
კრიბა უკანასკნელი ძალა და ბორანს
უკან, ქობისკენ დაუწყო ქარვა, მაგ-
რამ ბორანი მძიმედ ბობოქრობდა
გაჭიმულ ბავირზე და ადგილიდან
არ იძვროდა.

ელვამ მოუსმირა ბნელის ფან-
ტვას, ზედიზედ ანათებდა არემარეს.
ცნადად გამოჩნდა, თუ როგორი
წრიალით დაფრინავდნენ ბელურები.

— ბელურების ღამეა, — სასოწარკ-
ვეთით გაიფიქრა ბიჭმა.

უცებ თვალს მოჰკარა წყვილ გრძე-
ლსა და სველ ხელს, ბორანის კიდეს
რომ ჩაჭიდებოდნენ, შემდეგ დაინახა



საბჭოთა
კომუნისტური
პარტია



უენი პიონერული ხუთწლადი

1982 წლის შემოდგომაზე ყველა პიონერულ ორგანიზაციაში მოეწყო შეჯიბრები, რაზედმას აიღეს პიონერული სიტყვა. შრომითი ოპერაციებში აქტიურ მონაწილეობას მივიღებთო. პიონერებს საწყობარო მარხის ოპერაციები უკველი პიონერისათვის არის ცნობილი, ცხენია: „ურეწაო“, „პიონერული ფრმა“, „მწვენი ავთიკა“, „ოცსალი ვერცხლი“, „პიონერული ავთიკოლინი“, „მოპირენეთა ღაშქრობა“. შეჯიბრება „მლიონი სამშობლოს“. ჰოდა, სწორედ მთავარ და სხვა შრომითი საქმეებისაგან იქნებდა პიონერული შრომითი საქმეების ბუნდელი, რომელიც 1981 წლის მისხში პიონერს VIII საეკვიპორო შეჯიბრებამ გამოაცხადა.

გახსოვ, როგორ გაისმა მამის შეკრების მმართავი? — „პიონერო! აშხანაგი! მგვანობრო... თითოეულ რაზმს და რაზმებს მი-

ვიწოდებთ, აქტიურად ჩაერთო ჩვენი საშობლო სკოლის ოფროსი და მისი განსტყარბიტების დაქუბულ დაღ შრომაში, წარბიტები შეხარული პიონერული ხუთწლადი“!

რაზმი და მისი პიონერული ხუთწლადი არა რაზედ ამოკიდებული მისი წარბიტება აქ სახარბი მარტო კოლორაზმებზე, ტრეპზე, შერკოვილი ქალაღის რაზმდინობაზე, ქაროზე, საშობლო მეწარმებზე თუ მრეწველობისთვის საქირო ნედლეულზე რაღია, საუბარია იმაზე, რომ დღეულისაგან შემხვევამდ, არამედ ყუველდღიურად უნდა წრდიდეს რაზმი თითოეული პიონერის შრომისმომუჯერობის, ეხმარებოდეს მას, გახდეს საერთო შრომის აქტიური მონაწილე. რაზმა აგრეთვე ხზირად უნდა მოქობის პიონერებს გავუღლ საქმიანობაზე, ხდენა ხოლმე, როცა მთელი რაზმი შრომით წარბიტებებს მისი წვერების ერთი ქაღული ქაღის. დანარჩენები? ახე არ შეიძლება, პიონერულ ხუთწლადში ყველა ნორმი დღენიღე უნდა მონაწილეობდეს. ხუთწლადში მუშაობის დროს პიონერების ყველაზე ერთგული თანაშემწე მარხის პროგრამა, რომელშიც ხზირად უნდა ჩაიხედოთ. ამ დროს ბეჭენი ერთგული მგვანობა კედლის გავით, მას შეუძლია ნათლად ახასის რაზედმეს შორის შრომითი აქციების ჩატარებისას გავლელი შეჯიბრების მიმდინარება.

ბეჭე კარგ საქმეს აკეთებენ პიონერულ ხუთწლადში ნორმი დღენიღელები. ახლა გავახებოთ, აპრობა — დენიწერ შახაობაში, შრომითი საქმიანობის საუკეთესო დრო. ამასთან დაკავშირებით „კოცონის“ მრგვალ მაგდლობთან მოციფეთ კომპარტურულ ქალაქ ბორის მწედაქმე შეკრებილი საქართველოს ალკ ცენტრალურ კომიტეტთან და საქართველოს განათლების სამინისტროსთან არხებული რესპუბლიკური პიონერული სკოლის მმწელები, კასის რაიონის სოფელი ფერმის რწელიანი სკოლის ფერმის პიონერულმმწელებელი მამბრ ხინჩაბაძე

და მთავრების რაიონის პირველი ობსერვატორიის საშობლო სკოლის ფერმის პიონერულმმწელებელი მანანა მმწეაძე.

მამბრ ხინჩაბაძე: — პიონერს შრომა, გარჩე აღმნიანების გვერდით უფრო უნდა უყარდეს. სწორედ ასეთები არან ჩვენი სკოლის პიონერები. ისინი შრომაზე კდეც და სკოლაში იწვევენ შრომის ვებრტენებს, ხდენანა შრომის ვებრტენებს, რამელთაც დიდი წვლილი შექიქო მე-11 ხუთწლადის წარბიტებაში.

მთავარია, თითოეულმა პიონერმა თვითონ გამოსცალოს თვისი თავი გარჩეში. გარდა იმისა, რომ შრომის გავითელზე ხუთწლადი გამობრჩევიან, მათი ხელი სკოლის ნაკეოსაც ეტეობა. პიონერები წლის ყუველ სეწონში გადიან ნაკეოში სხუესხუესა მამუშაობის შესახარდებლად.

რაზედმეს სამუშაო განწოდებულე აქე თითქმის არახოდეს არიან უქმად. რამხუდელ ხზირად ეხმარება ოკამის სახუბოა მურწერობას. მარწმანდელ შრომით სემეზებრში მამ 15 ბეჭტარი სიმინდის ნაკეოთი გაობრჩევის და გათობის, მოხვალეც უბე მიიღეს. საზედებებისაგან გათობისუღელი 20 ბეჭტარენებისა, ზახუხუდის პერიოდში დაახლოებ 15 ტონა თვია და უბეში საკეტი. პიონერების უმწელებლობას თითქმის არც ერთი მამუშაო დღე არ გავუღლები. სახუბოა მურწერობის მიწერება და ეწანებში სკოლის კოქპერვორის კომიტეტის მიღვის გ. თვარის, მე-3 რაზმს ხელმწეველებს, ლ. მარღოშვილს, მე-5 რაზმის საბუბს თაქმწეობარის ფ. ხინჩაგაშვილისა და რამხუდელის საბუბს თაქმწეობარის თ. მარღოშვილის წინამძღობლობით პიონერები უწინად გაისარჩენენ. მამ შეწოდებმაზეც ბეჭტარები — მე-3 რაზმში ბ ტონ ვაშლ მიკტიდა, პირველმა რაზმში — აველაშე მეტი უარჩენი.

კასის სახუბოა მურწერობა რამხუდელის პიონერული კომპარტურულმმწეებთან ერთად ხაველებითა და საუქრებით დაჯიღებლად.

ვიღაცის თავი ზედ მიკრული სველივე თმებით, უსიციულელო, თეორად მშორალი თვალბ...

ვისია შიშმა აიტანა:
— დე-და-ა! დე-დი-კო-ო-ო! ვიღუბები, დე-დი-ი! — იყვარა, რაც ძალა ჰქონდა.

გავარდა და ექვარა ბორანის მოპირდაპირე ვეერდეს, თვალმუდასუკუველი ლამობდა წყალში გაღახტომის. იმავე წამს გრძელი ძვალმხუცილი სველი ხელელი შემოეხვიენენ ბიჭს

ტანზე და შუა ბორნისაკენ გაათრულე. ვისია შფოთიდა, თანაც ჩურჩილეობდა: „დედა! დედა!“ ბიჭმა იგრძინო, რომ თოკით მიაბებს ბოძკინტს. ზედ თავზე დასდგომია ვიღაც და ბრანით რაღაცას ბუტბუტებებს. ვისიამ გრძნობა დეკარგა.

როცა გონს მოვიდა, ბორანი უკვე მყარად იდგა. ფიგარაგაზე რანახებით ჩამოდიონდენ საზიდრებში, ნაპირზე ქობი ჩანდა.

ვიღაცამ ხელში აიტაცა ბიჭი, მეტე ოთახში შეიტანა და ფრთხილად დააწვირა რაღაცზე, ლამამა ანთო და იქურბა გაანათა.

მოხუცი, რომელსაც მუდმივე ლია ჰქონდა პირი, დიანახა ბიჭის საწოლთან და ჩაიჩიღიღიფა:

— საბარლო, კონი დეკარგა... არაფერია, ვიზრდები და ვეჯავცი დაღეები.

ბაბუხა პირის ღრუში ამოშვერილი დიდი ყვითელი ღოჯი ამჯერად

მიეღო წლის შრომით საქმიანობას რაზმული სკოლათან ერთად შემოდგომის ზეგზე აქამებს. ამ დღეს პიონერები თავიანთ ნაშუქრებს, ნაკითხებს უჩვენებენ ხოლმე ერთმანეთს და საბჭოთა მეურნეობად მიწვეულ სტუმრებს.

ჩვენი ამბობენ, მინისა და ხოდლის სიყვარული შინად იწყება. შინ და გარეთ პიონერების სიყრავილე მოგვიბობრობს სკოლის დერეფნში გამოკრული სტენდლებიც, სადაც პიონერთა ხელით შეკერილი საბავშვო, ქულები და წინდები გამოფენილი.

განსაკუთრებულ ყურადღებას ვაქცევთ პიონერთა კოლექტიურ შრომას. თითოეული ხომ აშკარად გარძობს კოლექტივში ამსახვების მხარდაჭერასა და დახმარებას, ამბობს ცდილობს გაამარტოლოს მათი ნდობა, უყუთ იმუშაოს. მოთავარი, თითოეული გარწობდეს, რომ მისი შრომის ხარისხზე ზვევად არის დამოკიდებული დანარჩენი ამსახვების შრომის წარმატება.

მშენაბ მუშაბა:—უკვე ხამი წელითა ჩვენი სკოლის მე-4 რაზმის პიონერები დიმიტროვის სახელობის კოლმეურნეობის მეღროლოვის ფერმას დაუმეგობრდნენ. პირველად ეს სურვილი მე გამომეძვანეს. მე დირექტორს ვავაყენებ მათი ნაწყოფირი და ვაგაწვდა, რომ იმავე დღეს წვედოდნენ ფერმას. მივედნენ კოლმე, მაგრამ ფერმის ერთბაშე უკმა მათ უთხარა: „თქვენ კარგად ისწავლეთ, ხაქმეს უთქვირდაც კარგად ვუძღვეთო, შეგიძლიათ აღმოგინებოთ დამაბად გაყოფროთ, რომ ფერმას დაეხმარებოდით.“

პიონერებმა ნათქვამი იწყენეს, ეს ხომ უფარლახამია, ჩვენი კი ნახველიად ვცინად ფერმას დაეხმარათო, — უთხრეს მასმანძვლს.

თქვეს და ხაქმესაც შეუდგნენ. ფაჩვრები დაწმინდეს, ოთახები დაასუფთავეს, დანარჩენებმა ფერმის ტერიტორიას მიხედეს. შეზღვეს კი ვაგარეს ფერმის მუშაებებს, ეს არ ბეჭითები ყოფილხაროთ, უარი როგორ გათხარათო.

ეს იყო ხამი წლის წინათ. თითქმის დღე

დრო არ არის, მაგრამ რაზმის პიონერების ცხოვრებაში ამ ხამმა წელწალმა ბევრი სახალე შეიტანა. მათ ფერმაში მოაწვეეს შერატება: „შერატა გმირობას, მამაცობის ხაქმება; მოაწვეს კოლმეურნეები და კომკაშურკოლმედაგოფირთი რაზმის წევრები; მოეწყო სპეციალური კუთხებიც. მწვლამის დახალევის დღეს მიეძღვნა პიონერის საღამო თემაზე: „შერატებზე კომკაშურკოლმე“. პიონერებს მეცხოველებთან ხშირად მიავიქ წიგნები. იმაზე, თუ როგორ შეუფოს რაზმი ფერმას, „პიონერსკიათა პრავდამაც“ მოუოხრო მეთხვევლებს ამას მოკვავ ყველა მოკავშირე რესპუბლიკიდან ნიადრად წამოსული წერილობით — 800-მდე ბარათი მივიღეთ. რაზმის პიონერებთან ზოგმა სკოლის დამატარებებს შეუდგე ფერმაში სახეშოად დარჩენა ვადწავრატა. მათ იციან, რომ თუ საბაროტი ხარ, ქვეყნის მიზნებით უნდა ეტვირობდე, მისი წინსვლითა და შენებისათვის ძეძასა და ნერვებას არ უნდა იშვებდე. მე-4 რაზმის პიონერების გაჩრეს შედგელ შერატოვდა 50 კვ საკურნალო მცენარე, 2,5 ტონა ჟართი, 200 კვ მათუღატურა, 30 კვ ტალა, 10 კვ აწმლი, გამოარადეს თითო-თითო ღორი, ქათამები და სხვ.

დიმიტროვის სახელობის კოლმეურნეობაში პიონერებმა მოკრიფეს და სახალმწეობის ჩაახარეს 100 ტონა ყურძენი, 5-5 ტონა სოია და სიმინდი. ყურძენის კრფვის დამატარების შემდეგ ისინი ღვინის ქარხანას ესტუმრნენ, გაეცნენ მის ისტორიას, შეხედნენ მიწინავე მუშას უშანე ვიცორიებს, რომლებს ამ 1949 წლიდან მუშაობს. აღსანიშნავია, რომ გაჭოთ „ნორჩ ღვინელებში“, ფერმლებში „ილიასა“ და „პიონერში“ შერატების თემაზე დარწერილი წერის ნარკვევები, მოთხრობები და ლექსები, ასევე ახალე წიგნებიც მამინეგ მიეღო რაზმეულის მსველობის ხაგანი ხდებო ხოლმე.

პიონერები ხშირად ზღვებიან სოციალისტური შრომის გმირებს ლევან დორაგაშვი-

ლსა და შოთა ცერცვაძეს. მათივე წიგნებსა და ვენახეში.

ჩვენი პიონერული რაზმეულის პიონერებმა სულ მოაგროვეს 21 ტონა ჟართი და 2 ტონა მათუღატურა, მოკრიფეს 500 კვ ტალა, 150 კვ აწმლი, შერატოვეს კაკო და თოვა. ვამომუშავებული თანხა — 450 მანეთი ნორჩას ღვინელებმა შეხედობის ფონდში გადაიტყეს. რაზმეულის წარწახანალები, ეტრად მე-2, მე-3 და მე-4 რაზმეულის პიონერები მონაწილეობდნენ რუსეთის მეტალურგიულ ქარხანაში ვამართლ პიონერული ნაღვობის გამოშვებაში.

რაზმეულის ყველა პიონერს თავისი წვლილი შეავს პიონერთა ღვინების ქალაქ „შოთის“ მუშენლობაში; მათ უკვე დარბევს 100 ძირი სხვადასხვა ხე, მათ შორის — 20 ძირი კაკალი.

...ერთხელ უნებურად წამომცდა:— მე რომ პიონერი ვიყავი, ამ და ამ ადგელას ხეხილს, ნარკვევებს ვუვლილ-მეოქი. მეორედ დღესვე პიონერთა ოთახში ერთ-ერთი რაზმის სკოლის თავმჯდომარე მ. მარტაძე განდა. მისოვა, ხელმძღვანელო, ზველვე წავიდიო და თქვენ რომ უვლიდით, იმ ხეხილს ძირები გამოუფარათო. ვამისარდა. ბავშვებს ხეხილს ძირები გამოუფარეს, ვასხვლეს. შეათვირეს. ამ რაზმის ყველა პიონერი სკოლის დირექციამ სამეცრელ ნონშეობითა და ფასიან სარტყრებით დააქოლდოვა, ხოლო სხვადასხვა შრომითი დავალებების ხარისხიანად შესრულებსათვის პიონერის რაკოკმბა ტრევევიზორი და პიანინო გადმოვცავა ხარწურად.

შრომითი საქმიანობის პიონერულ ბუთწვლილზე ჩვენი პიონერები ცვლავად არ შეირტყვენ თავს. მოთავრია ის, რომ მათს საქმიანობაში აშკარად ჩანს კოლექტიური შრომის მახლე.

ნათელა ზანიღოვა

უდრეგინებლად და კეთილმოსურნელ გამოიყურებოდა.

ახალგაზრდამ ფარატინა ქალღღღეწი წყოკი შეახვია, გააბოლა და კეთილად შეხედა ვასიის თავისი თეთური თვალები.

—რა ყოჩილი ბიჭი ყოფილა, შუამდე მოდენა ზორანი, თორემ მიეღვი მდინარე უნდა ვადმომეცურა.

ვასია უკვე მოსულიყო გონს.

—მე, კი, ძიო, თქვენ ავაზაკები მეგონეთ.

—ბიჭო, ქურდებსა და ყარაღებს და გვივაგეს?— ღიმილით ჰკითხა ლიბრინამა, აწოწილმა ახალგაზრდამ.

—ჩვენ, შვიდოლსა, ქათმებს, იხვებს და ბატებს ვყიდულობთ ხოლმე სახელმარგარეთისათვის, — დღსმინა მოსხუმმა.

—ნამდვილი ავაზაკი შენი კირილე, — თქვა მალღღმა, — თვითონ და სეირნობს, ბაღლი კი ბორანზე აწვა. ლა ღამით.

ვასია ვერ კიდევ გაოგანებული ჩანდა, მაგრამ თავს ბუნდინურად გრძნობდა და ხალისიანად ეღიმიებოდა...

თარგნა მინაილ კაპაბაძე



ამ აზროს დროს გვიძნის და ლაპარაკობენ
ათაბაგობაზე, მისი კიათობაზე. ზოგობით, მოგონ-
თხრობით ირამაის მოსაზრებაზე, მათ ვარჯიშობამ
და იმაზე, თუ რაოდენად ხალხმწიფრობა მს პარ-
ტიკულარულად ჩვეულებრივ, მოუფასებელი მოუარაღ-
სათვის.

ლ. კალაღაძე, ქ. ბათუმი.

ჩვენი ბათუმი პატა-იოგა

მოგვხსენებთ, ადამიანის ჯანმრთელობა ყველაფრის
საფუძველია, მისი სიმტკიცე კი ჩვენსავე ხელშია, ყველამ
კარგად ვიცით — ადამიანი თავად უნდა ზრუნავდეს სხეუ-
ლის გაკეთებაზე, ჯანის სიმრთელის შენარჩუნებაზე და
ე. ი. სიცოცხლის გახანგრძლივებაზე. იმაშიც აღარავის
ეპარება ეჭვი, რომ ამ გზაზე ჩვენი საუკეთესო მეგობ-
რები არიან ფიზიკურები და სპორტი. ამ ბოლო დროს
კი სულ მეტ აღიარებას პოულობს ადამიანის ჯანმრთელო-
ბის კიდევ ერთი მეგობარი — პატა-იოგას სისტემის
პარტიკულა.

ჩვენ ვადავწყვიტეთ მოკლედ მოგიხსროთ იოგებზე,
იოგთა მოძღვრების ერთ-ერთი სისტემაზე, პატა-იოგაზე,
თანამოსაუბრედ კი ავირჩიეთ თბილისის ბორის ძნელა-
ძის სახელობის პიონერთა და მოსწავლეთა რესპუბლი-
კური სასახლის მუსიკალური განყოფილების გამგე, სა-
ქართველოს სსრ კულტურის დამსახურებული მუშაკი
ალექსი იაკობაშვილი, რომელმაც თავის თავზე გამოს-
ცადა პატა-იოგას კეთილისმყოფელი ძალა.

— ბატონო ალექსი, დავეხმარეთ, მოკლედ განვმარ-
ტოთ, ვინ არიან იოგები, ჩამოვაკალიბოთ პატა-იოგას
არსი, მინიშნულობა, დანიშნულება.

— ტერმინი „იოგა“ დღეს მსოფლიოს მრავალ ქვეყა-
ნაში იხმარება ადამიანის მიერ საკუთარი სხეულის ფსი-
ქიკური და ფიზიკური ფუნქციების ფლობის, ჯანმრთე-
ლობის შენარჩუნებისა და განმტკიცების მეთოდის აღნი-
შნულად. უცხო სიტყვათა ლექსიკონი ასე განმარტავს
სანსკრიტული წარმოშობის სიტყვას — „იოგა“: კავშირი,
ერთობა, ერთიანობა, ხოლო უფრო ვაგერტულბული მნი-
შვნელობით იგი სხეულისა და გონების ერთიანობას გუ-
ლისმნობს.

იოგები კი ამ უძველესი რელიგიურ-ფსიქოლოგიური
მოძღვრების მიმდევრები არიან, რომელიც დასალოებით
რვა ათასი წლის წინათ ვაჩნდა ინდოეთში. იგი ჩამოყა-
ლიბდა ვარკში საწყაროს მოვლენათა არსისა და მნიშვნე-
ლობის უწყობის გზაზე დაქტებისა და წარმოდგენების
ხანგრძლივი და დაკვირვებელი ჭკრების, შესწავლისა და
ანალიზის შედეგად. იოგას მოძღვრება რამდენიმე ნაწი-

ლისაგან შედგება. მთავან ინდოეთის ვაერთ ყველაზე ცნო-
ბილი და ვაგერტულბულია პატა-იოგა. სიტყვა „იოგა“
ორი სანსკრიტული ფუძის ნაერთია. „იო“ ნიშნავს „ერთ-
ობა“ — მთავარს. მზე დადგებით ძალების სიმბოლოა,
მთავარე კი უარყოფითის. თავად სიტყვის ეტიმოლო-
გია კი იმაზე მიგვაჩვენებს, რომ პატა-იოგა ჯანმრთელო-
ბის საფუძველად ირგანიშნა პარმონიული წონასწორო-
ბის დაცვის მიზნად.

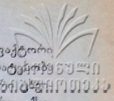
ვარჯიშთა კომპლექსი, რომელიც ადამიანს ასწავლის
საკუთარი სხეულის ფლობას, ჯანმრთელობის შენარჩუ-
ნებასა და აღდგენას, სწორ სუნთქვას, კვებას, შრომას, და-
სვენებას, ხელს უწყობს სხეულის გაძაბვებას და დაეა-
ლებათა თავიდან აცილებას, — ალბათ ასე შეიძლება გა-
ნისაზღვროს მოკლედ პატა-იოგას აზრი და დანიშნულე-
ბა. პატა-იოგა გვესწავლის, როგორ დავემყაროთ წეს-
რივე ჩვენი სხეულის სულისჩამდგმელ ძალებს შორის,
ხოლო ამ შემთხვევაში, ირგანაც ჩვენ შევიკვლით ჩვე-
ნი ჯანმრთელობის წინაშე, გვესწავლის, როგორ აღვიდგი-
ნოთ ფიზიკური სიმრთელე. მოკლედ და სხარტად რომ
ვთქვათ იოგა ჯანმრთელად ყოფნის ხელოვნებაა.

— ბატონო ალექსი, თავად თქვენ როდის ეწიარეთ
იოგას და რამ გიბიძგათ მისთვის მივმართათ?

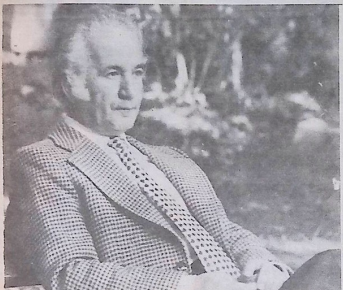
— უნდა ვთხროთ, რომ პირადად ჩემთვის უშუალო
ბიძგი ავადმყოფობა ვახდა.

რადღე შორეული და უსიამო წარსულივით ვისხე-
ნებ იმ დროს, რა ვიცი, რაღა არ მკვირდა — გულის იშემია,
ათეროსკლეროზი, პიპერტონია, ქრონიკული ვასტრიტი,
ნალექის ბუშტი ქრონიკული ანთოზი, თირკმლის კენ-
კოვანი დაავადება... აღარავრის იმედი აღარ მქონდა.
ერთ მშენიერ დღეს ერთხელ ჩემმა მეგობართანგანა ჟურ-
ნალ „ზნანი-სილას“ 1958 წლის სი ნომერი მომიბოძა,
რომელშიც დაბეჭდილი იყო ი. ეტერევი-ვოსტის წერი-
ლი იოგაზე. რა თქმა უნდა, ადრეც ვადავგონა იოგების
ვარჯიშების შესახებ, მაგრამ, სიმართლედ ვთხრობთ, მათ
შესაძლებლობებზე სერიოზულად არასოდეს დავეჭი-
რებულვარ. მაშინ კი ვიფიქრე, ცდილ, სხვა გზა მაინც არ
დამარჩინა-მეთქი და ვარჯიშს შევედგინე, ოღონდ ჩერ-
საფუძველიანად ვაგვეტინე უდიდესი იოგის, სეპმი შივენი-
დას და სხვათა წიგნებს, თავდაპირველად ძალიან ვგრთ-
ხილობდი, თავს არ ვიტყვირავდი, ვვარჯიშობდი დილით
სილი, ხოლო თუ საღამოს თავს ცუდად ვგრძობდი, ვარ-
ჯიშს ვუკლებდი. ყოველდღეურმა ვარჯიშებმა კეთილი
შედეგი გამოიღო — სინაროულია და ერთგვარი ვაკვირე-
ბითაც კი ვატკობდა ჩემს თავს, რომ საკრძობლად გამოე-
ჭრობინდი, ვავსახლისდი. თანდათან უფრო რთულ ასარბე-
ზე ვადავდი, უფრო სერიოზულად მოვიკიდე ხელი პატა-
იოგას შესწავლას და ავერ უკვე 14 წელია მისი ერთ-
გვლი ვარ, ის კი არა და ვეგრძობ სხვა ადამიანსაც დავემარ-
ჯანმრთელობის აღდგენა-მეწესრიგებაში. სიამოვნებით
მინდა აღვნიშნო, რომ პატა-იოგას სულ უფრო მეტი
მიმდევრები უჩნდება ჩვენსავე, საქართველოში.

— ვინ იცის, ადრევე რომ აღმოვაჩინათ ეს თქვენმა მე-
გობარი და მკურნალი — პატა-იოგა, ხაერთოდ აიკვლიბა-
დით თავიდან ყოველგვარ ავადმყოფობას?



— რა თქმა უნდა. ვარჯიშის აღრე დაწყება ერთგვარი პროფილაქტიკა, ავადმყოფობის თავიდან აცილება. ცნობილია, რომ იოგები იშვიათად ხდებიან ავად, ხოლო თუ ხდებიან, ძალზე ადივილად გადააქვთ ავადმყოფობა. პათა-იოგას სისტემით ვარჯიშის დაწყების საუკეთესო ასაკად ბავშვობის წლები ითვლება. ეს ვასაგებია, მაშვეის სხეულს რომ წერ ჩამოყვლიბებელი, იგი ყალობაში ჩასახმელად გამლვალ ლითონს ჰგავს, რომელსაც შევვიძლია ნებისმიერი ფორმა მივკეთ. იოგა ვიწებრივად ძალზე ავითარებს ბავშვებს. აქვე აუცილებლად უნდა დავსინოთ, რომ არამც და არამც არ შეიძლება უმასწავლებლოდ, უზედამხედველოდ, საეჭიშო შემოწმებისა და რჩევის ვარეშე პათა-იოგას სისტემით ვარჯიშო. ამას იბიტომ ვუსვამ ხაზს, რომ პათა-იოგას ხუმრობა არ უყვარს, მისდამი ზეზელე მიღვამას, სულსწრაფობას, ასე ვთქვათ, იმეწამიერი ევეტრის მოლოდინს სერიოზულთ ზიანის



ალხასი ნახავაიშვილი

მოტანა შეუძლია, მოუმზადებლად ვარჯიშის დაწყებას არ ვურჩევ არცაა, სიფრთხილ და კიდევ სიფრთხილ მართებს ყველას, ვინც იოგას მოჰკიდებს ხელს.

ინდოეთში პათა-იოგას ასწავლიან არამაში, უმაღლეს სასწავლებლებში, პოლითაში, სკოლებში კი იგი საავადმებულო საგანად აქციეს.

ამაში მე თავად დავრწმუნდი 1977 წელს ინდოეთში ჩემი მოგზაურობისას.

— რა არის პათა-იოგას საფუძველი, რით იყვებენ პათა-იოგას მიმდევრები?

— პათა-იოგას საფუძველი ვახლავთ სწორი სუნთქვა, კვების სწორი რეჟიმი, სხეულის შინაგანი და ვარჯიანი ჰიგიენა, ორგანიზმის მუშაობის თვითკონტროლი და ვარჯიშთა კომპლექსი.

თუ ადამიანმა ვადაწყვიტა სერიოზულად მოკიდოს ხელი პათა-იოგას, იგი პირველ რიგში საკუთარ სხეულს უნდა გაეცნოს, მისი ანატომია უნდა შეისწავლოს, მერე კი სწორ სუნთქვას დაეუფლოს, რადგან სწორედ სწორი სუნთქვა ყველაფრის თავი და თავი.

საოკრია, მაგრამ ადამიანების უმრავლესობამ არ იც-

ის სწორი სუნთქვა. სწორი სუნთქვის პირველი ფაქტორი ცხვირით სუნთქვაა, ცხვირით სუნთქვას ის უპირატესობა აქვს, რომ ამ ვზით ცხვირებში მოხვედრილი ჰაერის ტემპერატურა რის ლორწოვანი გარსის სისხლძარღვთა მიმდებარე ქსელებისა და ბუნუსების საშუალებით თბება და იწმინდება. ცხვირით სუნთქვა აქტიურად მონაწილეობს თავის ტვინში სისხლის მიმოქცევის მოწყობებაში. ბავშვების შემთხვევაში კი პირით სუნთქვას, რის გამოც მათი ფარისებრი ჯირკვლი ცუდად ფუნქციონირებს; ეს, თავის მხრივ, აფერხებს ფსიქიკურ და ვინებრივ განვითარებას. სუნთქვით ორგანიზმის ერთერთი მთავარი ფიზიოლოგიური პროცესია. იოგას სუნთქვით ვარჯიშები საშუალებას იძლევა ვისუნთქოთ ფილტვების მოცულობის მაქსიმალური გამოყენებით. ყველამ უნდა იცოდეს, რომ არასწორი სუნთქვა უარყოფითად მოქმედებს ნერვულ სისტემაზე, კუჭსა და საკმლის მომწვლევ ორგანოებზე. სუნთქვის მოწყობების ერთ-ერთი საუკეთესო საშუალება ცურვა გახლავთ. სწორედ ცურვა სპორტის ის ერთადერთი სახე, რომელიც გვაძლევს გამუდმებით ვაკონტროლოთ ჩვენი სუნთქვა. პათა-იოგას კი სუნთქვის მომწესრიგებელი ვარჯიშების მთელი კომპლექსი აქვს, რომელთა ათვისება აუცილებლად უნდა უძღოდეს ვარჯიშებზე და ასანებზე ვადისვლას.

— ვთქვათ, უკვე დავეფუფიეთ სწორ სუნთქვას...

— სუნთქვით ვარჯიშებს მოსამზადებელი ვარჯიშები მისდევს. უამისოდ გამორიცხულია უშუალოდ ასანებზე ვადისვლა.

— თქვენ უკვე რამდენჯერმე ახსენეთ სიტყვა „ასანა“...

— ასანა იოგთა ტერმინოლოგიით სავარჯიშოს, პოზას, მდგომარეობას ნიშნავს. დღისთავის პათა-იოგა 84-მდე ძირითად ასანას ითვლის, ხოლო მთავან ადამიანის განსაკურნავად, ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად 30-იც კი საკმარისია. ჩვეულებრივი საჯარო მოხელისაგან ასანები იმით განსხვავდებიან, რომ ისინი ესწრაფვიან სხეულის განვითარებასა და დახვეწას ვინებისთან კავშირში.

როგორია იოგების კვებისა და ძილის რეჟიმი?

— ადამიანის ჯანმრთელობისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს სწორ კვებას. იოგების მთავარი პრინციპია ზომიერი ჭამა. იოგების კვების რაციონში მთავარი ადგილი უკავია მწვანოს, ხილს, ბოსტნეულს, ორთქლზე დამზადებულ კერძებს, იოგები შეძლებენ დავიარდ კრიდებიან ერთფეროვანი კერძების მიღებას.

ასევე დიდი მნიშვნელობა აქვს სწორ ძილს. იოგებს მიაჩნიათ, რომ ადამიანს მავარ და სწორ საწოლზე უნდა ეძინოს. ასეთ საწოლზე ძილას სხეულის წონა თანაბრად ნაწილებდა და კუნთები სავეგბით დუნდება, ვარდა ამისა, სწორდება არასწორი დღომისა და ჯდომის შედეგად განვითარებული სერხემლის ვამრუდებები.

— ვფიქრობთ, ჩვენი დღევანდელი საუბარი მრავალს გაუღვიძებს პათა-იოგასადმი ინტერესს...

— ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ შორის იქნება უფრო მეტი ჯანმრთელი, სრულფასოვანი ადამიანი.



ეს რჩევა პატარა დიასახლისს გამოადგება. სანამცხვრე ნივთის დასამზადებლად ქვა-როლინი რომ არ იხმარო, აიღე სახეხელა, ზედ კაქლის ლენები დააწყვე და ზემოდან მეორე სახეხელა გაუსხე-გამოსუცი წამიც და ნივთი დაწყვილია.



პარკეტის ფილებს შორის გაჩენილი არეები სასურველია ტრაფარეტის მეშვეობით შევსო. ტრაფარეტი სქელი ქაღალდის ან მუყაოსაგან გამოიჭრება, ზედ ფიბის წაესმება, ამოჭრილი „ფანჯრით“ იგი ფიბის გაატარებს და არეები ისე ამოფიხება, რომ იატაკი არ მოიფერება.

აკვარიუმში თევზებისათვის შევიძლია პოლიეთილენისაგან დაამზადო პირფარეი „ორშიმი“. პოლიეთილენის პარკს რომელიმე ქვედა კუთხე მოაჭერი, შემდეგ ეს პოლიეთილენი მავთულზე მიაპარე. ასეთი ხელსაწყოს უპირატესობა ის არის, რომ თევზი აკვარიუმიდან აკვარიუმში გადაყვანისას წყალშივე იქნება.



როცა ალმახით მინასჭრი, გადაპერი რომ სწორი გამოვიდეს, ალმასის ნაკვეთის გასწვრივ გაჭეთის სველი ნაჭერი ან წებოვანი ლენტი უნდა დააკარი. მერე მინაზე ერთი-ორი დეკაუნება დამორჩა, მინა გადაჭრილია. კედელზე თუ ხელსაწყოების ჩამოსაკიდი და ფაგებს გაკეთებული, კარგი იქნება, თუ მასზე ყოველ ხელსაწყოს თავისი საყოფარი ფორმის ფონს შეუქმნი.

როცა იატაკს ლქვ უსვამენ, თუ გინდა ოთახში უსიამოვნო სუნე არ დატრიოდეს, მტვერსასრუტი ჩართე. ოღონდ, თვით მტვერსასრუტი ღია ფანჯარაზე უნდა დაიდგას.



საქიანა

- ბ. ანტონივი—შეხვედრა კრემლში (მოთხოვნა) 2
- პიონერი ყველაგან და ყველაფერში 2
- სამაგალითო უნდა იყოს (წერილი) 2
- ა. მეგრულშვილი—სიმღერა მამულზე: სიტყვებზე გამოიღება (ლექსები) 5
- ბ. გელაშვილი—იმ ზღუდულს (მოთხოვნა) 6
- 5. აფხაზავა — ახალ სიმღელთა დასაწყობად (ნარკვევი) 13
- 6. ლელაძე—შეგიძლიათ თავი ბედნიერად ჩათვალთ? (წერილი) 16
- 6. ანდრონიკაშვილი—სოფელ ენისელთან (მოთხოვნა) 19
- ტ. მეტურიაშვილი—ბავშვობისდროინდელი ნაღობის გახსენება: თავდადების წილ (ლექსები) 22
- გ. ჭიჭინაძე — ნაბოლრა ყუაილი (ლექსი) 22
- შ. ამირანაშვილი—სიბრძნის შუქი (ლექსი) 22
- ა. ისი 23
- ა. სერაფიმოვიჩი—ბედურების ღამე (მოთხოვნა) 24
- 5. ფაილდე—შენი პიონერული ხუთწლედი (წერილი) 28
- ჩვენი მეგობარი ჰათა-იოვა (საუბარი) 30
- გამოგადაგებე 32
- ცხრაკალიტული 32

გარეკანის 1-ლი გვერდის მხატვრობა ზურაბ მემჰარიაშვილსა.

მოავარი რედაქტორი ბაბუალია შმლია

სარედაქციო კოლეგია: ნუზარ ანუზაზა, ზურაბ გომეზაძე, აბიანელი ვერხვანი, დედოფ ვადაშვილი, ჯიშო ფომინი, შვილი (მხატვარი-რედაქტორი), გიორგი ქლიაძე, რომანო ლარიაშვილი, ნოდარ შაბანაძე, სიმონ შამშიანიძე (პ. შ. მდინა), ლიანა შვირული, ზურაბ წაბიაგაშვილი, ზურაბ ვაზაშვილი.

საქართველოს კ. ც. -ის გამომცემლობის ტაშა. 880098, ლენინის ქ. № 14.

რედაქციის მისამართი: 880098, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტელეფონები: მთავარი რედაქტორის — 98-97-05, 98-81-81, 2. ზ. მდინა — 98-97-08, 98-58-05, განყოფილებების — 98-97-08, 98-97-01. გადგევა ახსნაზე 17. 02. 88 წ. ხელმოწერილია დასაბუღელ 18. 04. 88 წ. ქაღალდის ფორმატი 60 x 90/16. ფაბრიკის ნაბეჭდურ ფურცელ 4. სააღრცხვი-საგამომცემლო თაბაში 5,35. შეჯ. 488 ტირ. 152.900. ეგზ. უფ. 07078.

რედაქციის შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდება. თბილისში მცხოვრებ ავტორებს პასუხი წერილობითი არ ეცემება.

«Пионер», журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского Республиканиского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников. Выходит один раз в месяц на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии, 380098, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Адрес редакции: 380098, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии, 380098, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Формат 60 x 90/16, учётно-изд. л. 4, уса. печ. л. 5.35. Тираж 152900 экз. Цена 20 коп.

© „პიონერი“, 1988 წ.

თარაზულად: 3. ქალაქი ლატვიანში; 4. გარეული ფრინველი; 5. საქართველო ტერიტორია; 7. კონტინენტი; 9. მარაღ-

მენარე; 19. სამღინარო ტრანსპორტი; 20. ჩაის ბუჩქის ნორჩი ყლორტი; 21. ჩინიან შთაფარ; 22. სივრცის

რი; 20. ღარი ანუ 21. სუბტროპიკული მენარე; 22. სავანებში შენისა ღვინისაბურღებისათვის; 27. მდიდრულად გამართულ სახლში სასტუმრო ოთახი; 28. თავდავიწყებით ვატყება რაიმე; 41. ჭრილობა ანუ 42. საქართველო ტერიტორია; 43. შექსპირის ტრაგედია „ოთხეულის“ პერსონაჟი; 46. ქალაქი ჩეხოსლოვაკიაში.

შეშუალად: 1. დასავლეთ საქართველოს ძველი ქართული სახელწოდება; 2. ერთი ან ორი საკრავისათვის დაწერილი მუსიკალური ნაწარმოები; 8. მუხის ნაყოფი; 5. მღინარე შთაფრის ავტონომიურ რესპუბლიკაში; 6. ტაბაქის ნაწარმი; 8. გამოუმუშავარი აფორი; 10. სურეულის მოსავლის ადუზა ანუ 12. ვაზის ერთწლიანი ნაწარმი; 14. ქართული ოპერა; 15. ქართული მხატვარი; 17. კინო ან ფოტოფირის ცალკეული სურათი; 18. გარეული ცხოველი; 22. სამონასტრო კომპლექსი მცხეთაში; 23. საწებელი; 24. სწრაფად გათამაშებული ჭადრაკის პარტია; 25. არაბეთის გაერთიანებული რესპუბლიკის დედაქალაქი; 27. პერიოდული სხლიბა, რომელსაც ატარებენ სახანაბლო, სამეცნიერო დაწესებულებები...; 28. სახელმწიფოს შეიარაღებულ ძალთა ერთობლიობა; 32. ნივთიერება, რომლითაც დაფარულია კბილის გარეთა ნაწილი; 33. ძროხის ნაშვრი ერთ წლამდე; 35. შეკრული ხეღერი; 38. ბგერათა, შიშობისათა თანაბარზომიერი პერიოდული მონაცვლეობა; 38. ქართული ფურცალი; 40. ხოფელი მცხეთის რაიონში; 42. პატარა პურთულებად გაითქმეული წამალი; 44. ლაზაი ანუ?

შეადგინა
ა.ლ. გორგოპიძემ



ზღვაში ვიხილე უცერად და ვამოცა ძალიან: წულის ზედპირთან დასურავს. წყალივით გამჭვირავდა. მივიდეს. ზღვი შეხოს. თქვენში მამაცი ვინც არი — დაკრავს ელექტროდენივით. დასუსხავს, როგორც ქინძარი

მოქნილი და მალია. დაბტის, როგორც კალია. თავის პირში პატარებს უკვლავ ჩანთით ატარებს.

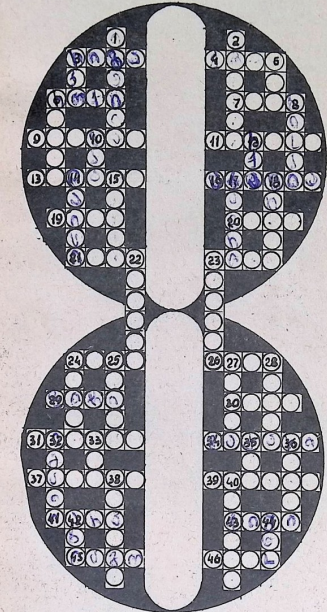
ნ. რუსაიძე

აღსაწეთის
მთებში ვიცი.
ვარ იმ ღურჯი
მთების სარკე.
ვინც კი მნახავს.
უკვლავ ვხიბლავ.
ჩემს მშვენიერს
უკვლავ აქვს.

მივღვარ პარში,
ავღვარ მთაში,
მაგარი ვეხანდროს
გავღვარ წყალში.

შორს მკოლს
ახლოს დავანახებ,
არ შევცადი
იერ სახეს.

ა.ლ. ნაშრომაძე,



მწვანე ფოთლოვანი ბუჩქი; 11. საერთო ინტერესებით, შეზღუდვებით გაერთიანებულ პირთა ჯგუფი; 12. არაბეთის გაერთიანებული რესპუბლიკის უფლის პრეზიდენტი; 16. ხე-

სახლი ერთეული ინგლისში, ამერიკაში...; 24. დიდი ხაყვი; 26. ქალაქი არაბეთის გაერთიანებულ რესპუბლიკაში; 28. უწარღი მხატვარი, იმპრესიონიზმის „ილუსტრატორ“

გამოსცანები

არ ვიცოდი, ახლა ვნახე —
ეს ნაყოფი რა ყოფილა:
კანი ოთხად გაქლიბა,
გული — ათად გაყოფილა.
მტკობა, რომ გაღიმებას
არღერი ურჩენია:

უამრავი აღისფერი
კივი გამოჩენია

ის ამხამე ქუჩის თავში
პაპის ჩიხბუ მავნებს:
დღლა თუ საღმთა,
აბოლებს და აბოლებს.
ნ. მარჩიხი

წოწოქლა ქალი და
ცეცხლოვანი კალი,
წინ — ციციანოვლების
მოციმციმე გუნდი,
უკან — დიდი ბურთი და
ღურჯი ვანთილი...
ღამე, დაპატარავი,
ღღერი, გაღაღღი

საქართველო
საქართველო
საქართველო

გამოსცანები
მასხვიანი,
სიბრავაძე.

672/96



ს ა რ თ ვ ი ს ი , ჩ ვ ე ნ ი ს ა რ თ ვ ი ს ი

ისე ლამაზად ნაგები,
თითქოს აღმართეს ღმერთისთვის...
მოდით და ყველამ იხილეთ
ხერთვისი, ტურუა ხერთვისი.

ძველ დროთა ორომტრიალში
რისხვა ზარავდა მტერს მისი.
იდეა სამხრეთის გუშაგად
ხერთვისი, გმირი ხერთვისი.

ან მშვიდად მზისკენ მზირალი
კრილა ლაყვარდს ელტვის ის, —
პირმშვენიერი, მწყაზარი
ხერთვისი, ჩვენი ხერთვისი.

ს. შამხრიანი